

TEKLO JE LETO 2012

ZBIRKA NOVIC
SLOVENSKE
UNIVERZE
ZA TRETJE
ŽIVLJENJSKO
OBDOBJE

Foto Miklavž Čuk: Svetlo, temno v mojem mestu

Teklo je leto 2012

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Uredila Dušana Findeisen

Oblikovala Tamara Jare

Fotografija Miklavž Čuk in drugi

Izdajatelj Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje
Poljanska cesta 6, SI-1000 Ljubljana

Tisk Stanko Pančur s.p., Ljubljana

Naklada 100 izvodov

ISSN 18855-8569

Teklo je leto 2012

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, 2012

Teklo je leto 2012

V tej publikaciji najdemo pisni pregled različnih dejavnosti in dogodkov Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani v letu 2012. Publikacija je nastala na temelju trinajstih števil elektronških novic.

Najdemo tudi poročilo o evropskih projektih, ki smo jih izvedli v sodelovanju s tujimi partnerji in nacionalnih projektih, katerih namen je spodbuditi medsebojno sodelovanje različnih organizacij, ki si želijo delovati na področju izobraževanja starejših.

Zvemo veliko o tem, kaj počnejo posamezne univerze v mreži 46-tih univerz za tretje življenjsko obdobje v Sloveniji in posameznih študijskih krožkih.

Dobimo pregled kulturnih dogodkov, filmov in beril, ki se dotikajo starosti.

Spomnimo se številnih radijskih in televizijskih oddaj ter člankov in monografij v povezavi z delom.

Dobimo pregled pomembnih novosti in inovativnih zamisli, kiboljšajo življenje starejših in drugih generacij iz domačega, evropskega in svetovnega okolja.

Publikacija je tudi dokumentacija mnogih naših drugih prizadevanj.

Namenjena različnim skupinam bralcev: starejšim študentom in mentorjem, študentom andragogike, študentov socialnega dela, arhitekture itd. andragogom, izobraževalcem odraslih, raziskovalcem, novinarjem, politikom, somišljenikom vseh vrst.

Želimo vam prijetno branje.

Dušana Findeisen, urednica

Franjoy Aatoch, 2009, BnF, rokopisni oddelek

Starec in morje in druge zgodbe; usposabljanje za knjižničarje

Ljubljana, 31. januar 2012

Na povabilo in skupaj z *Mileno Bon* iz Narodne in univerzitetne knjižnice, smo na Slovenski UTŽO oblikovali in izvedli program, ki knjižničarje - 36 jih je bilo tokrat - uvaja na področje starejših, poznejših let življenja, prebivalstvenih sprememb in priložnosti ter sprememb, ki se nakazujejo za prihodnost; vse več bo starejših z veliko že preverjenega, uporabljenega izkustvenega znanja in z drugačnimi potrebami. *Ana Krajnc* je tako predstavila socializacijske procese skozi življenje in pri tem prikazala in utemeljila drugačno naravo poznejših let. *Dušana Findeisen* je izhajala iz primera francoske *Bibliothèque Nationale de France* in njene štiri mesece trajajoče celostne socio-kulturne animacije obiskovalcev z naslovom *Stvari, ki smo jih prebrali, stvari, ki smo jih videli* (fr. *Choses lues, choses vues*) in predstavila skupni primer medgeneracijskega izobraževanja UTŽO in Društva študentov pedagogike in andragogike *Vidimo, slišimo, beremo skupaj*. *Senka Hočevar Ciuha* je povlekla vzporednico med Hemingwayevim starcem, morjem, življenjem in predstavila primere socio-kulturne animacije na UTŽO. Sklep: mreža Slovenska UTŽO bo odslej v povezavi z mrežo območnih knjižnic, kamor želimo razširiti vedenja o disleksiji in prostovoljstvu starejših in predvsem vedenje o projektu mentorskih parov *Znaš, nauči drugega*. Svoje znanje pa bo prenašala tudi na nevladne organizacije knjižničarjev, ki so se udeležili tega usposabljanja. S svojimi cilji in ciljno skupino se je usposabljanje uvrstilo tudi med dogodke, ki jih podpira projekt *Krepitev mreže nevladnih organizacij* (ob podpori Ministrstva za javno upravo in ESS).

Več: <http://expositions.bnf.fr/lecture/pensees/index.htm>

O vrtnih prostovoljcih, usposabljanju, tropskem steklenjaku in volemiji

Ljubljana, 12. januar 2012

Tropski steklenjak Botaničnega vrta v Ljubljani je v svoje okrilje sprejel vrtno prostovoljce UTŽO - člane naravoslovnih in drugih študijskih krožkov. Zanje je tam, sredi naravnega okolja, potekalo usposabljanje za vlogo receptorja v steklenjaku. Kaj je vloga receptorja? Zveni preprosto, pa ni! Obiskovalce sprejeme, jih na njihovo željo pouči o zgodovini,

strukturi in funkcijah ljubljanskega Botaničnega vrta ter o rastlinju v tropskem steklenjaku. Receptor je odgovoren tudi za predstavitev in prodajo strokovne literature ter semen rastlin, ki si jih je moč ogledati v steklenjaku. Usposabljanje je bilo tudi praktično; od ene do druge tropske rastline so se podali udeleženci pod vodstvom **Alenke Marinček**. Od bananovca, ki je nedavno sredi našega podnebja "rodil" svoje prve banane, preko vanilje, ki jo je treba umetno oprašiti, do volemije, zadnje odkrite rastline na našem planetu - odkrili so jo šele leta 1995. Receptorji bodo znanje črpali iz gradiva Botaničnega vrta v Ljubljani, iz programov svojih študijskih krožkov, podatke o rastlinah pa bodo sistematično zbirali s samostojnim učenjem in v dialogu z osebjem Botaničnega vrta. Pridobljeno znanje bodo vrtni prostovoljci dali na razpolago bližnjim, drugim študentom UTŽO in seveda obiskovalcem. (Vir: Tamara Jare)

Razumevanje starejših odraslih, programiranje in izvajanje izobraževanja zanje

Škofja Loka, 1. februar 2012

V okviru projekta *Krepitev mreže nevladnih organizacij* (ob podpori Ministrstva za javno upravo in ESS) je steklo v Škofji Loki usposabljanje mentorjev izobraževanja starejših v nevladnih organizacijah. Prišli so z Jesenic, kjer dobro teče program zdravega staranja, ki združuje poznavanje telesa in psihe. Podoben program so pripravili na Bledu, v Trebnjem se učijo ljudskih plesov in preučujejo njihov izvor na temelju zapisov SAZU. Spet drugi so prišli iz Cerknice, kjer bo nastal Center znanja. *Dušana Findeisen* je predstavila temeljne koncepte izobraževanja za starejše, *Ana Krajnc* pa osnove programiranja v izobraževanju starejših odraslih. Za organizacijo izobraževanja sta poskrbeli *Maja Zakotnik* in *Aleksandra Radojc*.

Vsak ponedeljek "V jeseni življenja" na radiu Sora

Škofja Loka, 30. januar 2012

V jeseni življenja z novinarko *Moniko Tavčar* je poslušana oddaja *Radia Sora*. Poroča o vsem, kar se pomembnega zgodi v gorenjski regiji in Škofji Loki. Seveda so pogosti gostje predsednica in člani UTŽO Škofja Loka (deluje znotraj Društva upokojencev), radio pa goste zajema tudi širše. O izobraževanju starejših in drugih vprašanih poznejših let, o njihovem pomenu za njihovo in družbeno življenje je tokrat spregovorila gostja oddaje *Ana Krajnc*. Več: <http://www.radio-sora.si/oddaje/58/5/#vrh>

Mag. Aswin Kumar Shrestha in mentorica Maša Gedrih

Himalajske kulture v družbi častnega konzula Nepala

Ljubljana, 31. januar 2012

Člani študijskega krožka *Himalajske kulture* pod vodstvom mentorice *Maše Gedrih* so medse povabili mag. *Aswin-a Kumar-ja Shrestha*, častnega konzula Nepala v Sloveniji. Svojo deželo je prikazal tudi z za njegovo kulturo značilnimi predmeti kot so molilni mlinček ipd. Prevladujoča hindujska vera prinaša Nepalcem zavedanje o pomenu družine, je poudaril. Imajo celo poseben praznik *Dan brata in sestre*. Takrat brat obišče odraslo sestro, jo obdari, ta pa mu pripravi njemu najljubšo jed. Do starejših Nepalci čutijo posebno naklonjenost, zavedajo se njihovih izkušenj, modrosti in jih radi sprašujejo za nasvet. *Aswin Kumar Shresta* se z veseljem spominja zimskih večerov svojega otroštva, ko so ob glinenem loncu, polnem žerjavice, posedli v krog stari in mlad, ter pozno v noč poslušali pravljice, ki so jih pripovedovali najstarejši. To so bile zgodbe o duhovih, pa tudi o vsakdanjem življenju, nemalokrat prepletene s poučnimi nauki. (Tamara Jare)

Tudi "finančna starostna obdobja"

Na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani smo pred leti uvedli program *Pametno z denarjem*. Zanimivo je vedeti, da tudi drugod mislijo, da je prosvetljevanje te vrste nujno, kajti družba je podrejena tudi finančnim zakonitostim in tudi te nam spreminjajo vsakdanje življenje. Nevladna organizacija *Inštitut za izobraževanje javnosti o financah* (fr. l'Institut pour l'Education Financière du Public (IEFP, France) tako razvija izobraževalne programe na to temo za različne obiskovalce. Oblikovali pa so tudi portal (kako si zgraditi proračun, davek, plačilna sredstva, kredit). Seznanimo se z desetimi članki o javnem dolgu. Tam najdemo tudi poljudne različice daljših pogovorov o aktualnih finančnih vprašanjih, pojasnjene temeljne pojme, zbirko video filmov, pripomočke za računanje, sveženj dokumentov kot so *Vse o banki*, *Finančna kriza*, *Poravnavanje sporov*, *Praktični nasveti*. V mapi, imenovani "Razvozlavamo", so zbrani pojmi, o katerih je nenehno govor v javnih občilih, pojasnila pa so oblikovana za otroke drugače kot za odrasle. Drugi viri so na razpolago otrokom, mladim, zaposlenim, pedagogom, starejšim. Naša življenja se namreč delijo na starostna obdobja, pa tudi na finančna starostna obdobja. Ste kdaj pomislili na to?

Računalništvo, umetnost, književnost

Basel, 2012

Od jeseni 2011 dalje ponuja švicarska *Visoka šola za gospodarstvo* (nem. Hochschule für Wirtschaft FHN) novo dopolnilno izobraževanje: Računalništvo, umetnost in književnost (nem. **Computer, Kunst und Literatur (ComKuLit)**), namenjeno generacijam nad 60 let starosti. Gre za visokošolsko izobraževanje, ki ne pripravlja na nov poklic, pač pa odpira nove perspektive za osebni razvoj. Vanj se lahko vpišejo strokovnjaki in praktiki. Udeleženci bodo spoznali nove smeri v umetnosti in književnosti in novo znanje povezali s tradicionalnimi spoznanji iz preteklosti, začeni z Renesanso. Pri tem bodo uporabljali internet, pisali besedila in uporabljali tudi grafične programe. Spoznali se bodo z Web2.

Seminar bo potekal od 3. do 13. septembra 2012 v središču Basla. Prijaviti se je moč do 15. junija. Več: www.fhnw.ch/iwi/comkulit

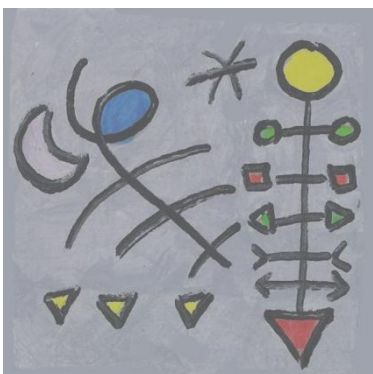

Veličkovič na razstavi Spomin in kretnje v Orleansu

Kretnja in spomin

Pariz, december 2011, Radio France Culture

Spomin je razpršen in vsakdo ga kodira drugače. Vaje za urjenje spomina pa na zmožnost pomnjenja *ne* vplivajo, učenje pa, saj poveže vizualne, slušne, olfaktorne predstave in budi čustva. Biolog *Pierre Aleschinsk*, pisec dela »Au coeur de la mémoire« (slov. »V srčiki spomina«) preučuje, kako se organizirajo spomini. Že leta 1930 so znanstveniki eksperimentalno ugotovili, da spomin ni le na enem mestu v možganih, ni le v korteksu, nasprotno, je razpršen. Tudi kasnejša *teorija nevronskih mrež* gre v tej smeri. Treba bo ugotoviti, kako se spomin »premika« po možganih in pri tem pobira vse mogoče, se kodira, seveda pri vsakomur drugače. Pripne se na tisto, kar je bilo prej! Spomini niso predvidljiva črna koda, treba je razumeti, kako so se kodirali, da bi jih priklicali. Ali učenje spodbuja pomnjenje? V učenju so dražljaji in pod njihovim vplivom lahko povežemo tisto, kar je bilo prej, tudi zelo stare z novimi vtisi in ustvarimo asociacije.

Barometer 2008

Na Slovaškem so stari pri 57,7 letih, na Nizozemskem pri 70,4 letih

Bruselj, december 2011

Na začetku *Evropskega leta dejavnega staranja in solidarnosti med generacijami* je Evropska komisija naročila raziskavo o dejavnem staranju *Evrobarometer in dejavno staranje*. Želje, da bi v Evropi dosegli 71% zaposlenost starejših, so spričo eksponentnega

upada v Evropi in eksponentne rasti v Aziji in Afriki le »pobožna želja«, v podporo temu cilju je Evropska komisija naročila to raziskavo. Ključna spoznanja? 71% Evropejcev ve, da se prebivalstvo stara, le 42% vprašanih pa to dejstvo skrbi. Opredelitev »star« ali »mlad« se nanaša v Evropi na različne starosti. V poprečju naj bi postali stari pri 67,4-tih letih (verjetno zato, ker naj bi se takrat upokojili). Mladost naj bi se ustavila pri 41,8 letih. 61% vprašanih je mnenja, da bi bilo treba dovoliti delo onkraj upokojitvene starosti. V poprečju starejši nehajo delati pri 61,5 letih. Delo s skrajšanim delovnim časom se zdi bolj privlačno od polne upokojitve. Slovaki se vidijo stare že pri 57,7 letih, Nizozemci pa pri 70,4 letih. Za tiste, ki so zdaj stari 55 let, se starost prične v poprečju pri 67,1 letih. Dve tretjini Evropejcev je mnenja, da bi jim moralo biti omogočeno, da delajo onkraj upokojitvene starosti. V Sloveniji, Grčiji in Romuniji pa le en od desetih vprašancev razmišlja, da bi to bilo dobro. Polovica starejših delavcev na Danskem je prepričanih, da bi bilo dobro nadaljevati z delom. V Španiji, Italiji in Sloveniji pa le 16% starejših delavcev želi nadaljevati z delom po doseženi upokojitveni starosti.

Več: Special Eurobarometer 378: Active Ageing (Report and Factsheets)

Znamka v spomin na druge volitve v Evropski parlament leta 1984

Deklaracija 48/2011-spodbujanje Starosti prijazne Evropske unije do leta 2020.

Jo bodo slovenski evropski poslanci podpisali?

Bruselj, januar 2012

Deklaracija vsebuje zavezo spodbujanju **Starosti prijazne Evropske unije do leta 2020**. S podporo tej deklaraciji si želimo spodbuditi oblikovanje okolja, kjer bo moč menjati vedenje o primerih dobre prakse. Z deklaracijo si njeni pisci prizadevajo za nastanek nacionalnih programov dejavnega in zdravega staranja z vključitvijo različnih deležnikov. Deklaracija podpira nastanek *Konvencije županov o prebivalstvenih spremembah*, ta pa naj podpre lokalne in regionalne nosilce političnega odločanja, da bodo lahko spodbudili oblikovanje *Starosti prijazne Evrope*. Na UTŽO smo spodbudili slovenske poslance v Evropskem parlamentu, da deklaracijo podpišejo.

Napovedujemo, vabimo

Oddaja STORŽ na radiu Slovenija 1

Sreda 15. februar 2012. Ob enajstih prisluhnite na prvem programu radia Slovenija oddaji Storž, ki bo združila urednici in pisce dveh monografij o prof. Zorislavi Mariji Saje, nekdanji starosti UTŽO v Ljubljani.

Stran U3 v Vzajemnosti, E-novice U3

Ste že pomislili, kako velika prednost je, da lahko svoje delo in hotenja predstavimo javnosti na straneh revije *Vzajemnost*, dolgoletne partnerske ustanove Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in drugod. Slovenska UTŽO je zares in od prvega trenutka slovenska, nacionalna. UTŽO pa je tudi zrcalo različnih lokalnih okoliščin in dosežkov. Ne bi bilo prav, če ti dosežki ne bi prišli do izraza in prav je, da zapis o njih navduši tudi druge. Prosimo vas, da sporočila o sebi, svojem dogajanju, posredujete na naslov dusana.findeisen@guest.arnes.si. Naj ugledajo luč!

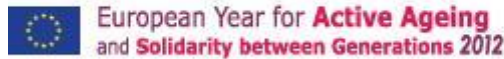
Uspešno vodenje društev

Vabimo vas na brezplačno delavnico *Uspešno vodenje društev: priložnosti, ki jih nudijo civilni dialog, zagovorništvo in poznavanje zakonodajnih okvirov društev*. Predstavili bomo pravne okvire za sodoben način upravljanja društev ter orodja in mehanizme za učinkovito vplivanje na odločevalce, ki so pomembni za uspešno vodenje društev izobraževanja starejših. Usposabljanje bo potekalo v sredo, 15. 2. 2012 v Izoli (v prostorih UTŽO Izola), v četrtek, 16. 2. 2012 pa v Žalcu (Dom II. slovenskega tabora) ob podpori Ministrstva za javno upravo in Evropskega socialnega sklada ter ob sodelovanju CNVOS-a. Za prijave in več informacij se obrnite na Aleksandro Radojc, Slovenska UTŽO, 01-433-20-90 ali a.radojc@siol.net.

Prodajna razstava punčk iz cunj bo v sredo, 7. marca 2012 med 9.00 in 16.00 uro v prostorih Četrtna skupnosti Ljubljana-Center, Štefanova ulica 11 v Ljubljani

Pridite in posvojite punčko! Vaša punčka, ki je nastala izpod rok starejših študentk UTŽO, čaka na vas, vaš nakup pa bo omogočil nakup cepiva za otroke, ki so manj preskrbljeni od vaših vnukov. (Vir: Milena Bratun)

Dansko ministrstvo za zaposlovanje, socialne zadeve in integracijo je uradno odprlo Evropsko leto za dejavno staranje in solidarnost med generacijami

Kopenhagen, 19.-20. februar 2012

»Dejavno staranje pomeni tudi starati se pri dobrem zdravju, biti bolj zadovoljen na delovnem mestu, imeti večjo moč odločanja, bolje delovati kot dejaven državljan. Ne glede na starost lahko v družbi igramo dejavno vlogo in živimo bolje, a kar se da veliko je treba narediti iz zmožnosti, ki jih imamo. Države članice si bodo v tem letu prav posebej prizadevale za delo, participacijo vseh v družbi in za neodvisno življenje. V tem letu bomo strnili izkušnje, modrost in mnoge druge vrline starejših. Spoznali bomo, da starejši niso breme družbe, da so, nasprotno, njena prednost! Vsi namreč lahko živimo bolje, se bolje uresničimo in to se mora zgoditi v dobro posameznikov in celotne družbe,« je dejal László Andor v prisotnosti ministrov, raziskovalcev, predstavnikov evropske civilne družbe. Pa še: zavzetost je pomembna, bodite zavzeti tudi vi! Sleherni prispevek je pomemben! Povejte, kaj počnete in navdihnite druge za delovanje.

Vpišite se na stran: europa.eu/active-ageing-2012

FORAGE je mreža mrež na področju izobraževanja starejših

Leicester, 8.-10. februar 2012

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je skupaj z drugimi 21-imi državami partnerica v novem multilateralnem projektu FORAGE. Univerza v Leicesteru, Institut za vseživljenjsko učenje v tem projektu koordinira vseevropsko raziskovanje učenja starejših. Ta evropski projekt bo omogočil, da se bodo v obliki platforme zbirale informacije in bo prihajalo do izmenjave znanja ter informacij o primerih najboljše prakse na področju izobraževanja v poznejših letih življenja. Univerza v Leicesteru je bila tudi gostiteljica prvega srečanja partnerskih organizacij, udeležence pa sta sprejela na kozarec vina in neformalni pogovor tudi župan mesta Leicester in prorektor Univerze v Leicesteru. Projekt FORAGE bo dopolnil mednarodno raziskovanje in bo uporabnikom platforme omogočil dostop do podatkov o izobraževanju starejših. Mreža bo pripravila glosar konceptov izobraževanja in učenja starejših, arhiv preteklih projektov itd. vse ob pomoči interaktivne strani in e-platforme. FORAGE bo tudi omogočil raziskovalcem obveščeno o izobraževalnih politikah na področju starejših, raziskovanju, statističnih podatkih in o primerih dobre prakse.

Uradna otvoritev Evropskega leta za dejavno staranje in solidarnost med generacijami 2012 tudi v Sloveniji

Ljubljana, 16. februar 2012

V Ljubljani je na ta dan stekla slovenska uradna otvoritev Evropskega leta za dejavno staranje in solidarnost med generacijami. Dogodek je bil namenjen tudi temu, da bi evropsko leto postalo bolj prepoznavno, različne ustanove in organizacije civilne družbe pa bodo temu letu dale vsebino; prizadevajo si, in prizadevale si bodo, za drugačen položaj generacij in sodelovanje med njimi. Na uradni otvoritvi so predstavili tudi *ambasadorje leta 2012*; starejše, ki dajejo zgled dejavnega staranja in tudi družbeno zavzetega življenja starejših. Vse leto in kasneje se bodo javna občila in mladi srečevali z njimi. *Ambasadorja Petra Florjančiča*, inovatorja, je tako že obiskal *Peter Jare*, mladi inovator in gimnazijec. »Midva Petra,« je prijateljsko dejal *Peter Florjančič* mlademu inovatorju in mu zatem razkril nekatere svoje globoke življenjske resnice in skrivnosti ustvarjalnosti.

Spletna stran projekta Krepitev mreže nevladnih organizacij izobraževanja starejših ali izobraževanje kot pot v dejavno staranje

Ljubljana 2012

Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje je skupaj s partnerskimi organizacijami osnovalo projekt, v okvirih katerega poteka veliko usposabljanja in izobraževanja članov nevladnih organizacij. Projekt sta podprla Ministrstvo za javno upravo in Evropski socialni sklad. Sprehodite se po spletni strani projekta in zvedeli boste veliko več, tudi o dejavnem staranju.

Več: <http://www.slovenska-univerza3.si/index.php?id=2&lang=sl>

Dedek, vnuk, kultura

Starejša študentka med mladimi

Telesni napor

Nemško Zvezno ministrstvo za družinske zadeve, starejše, ženske in mlade je založilo brošuro Podobe starosti

Berlin, september 2011

Kadar število mladih ljudi upada in je starejših več kot mladih, tedaj postane prispevanje starejših k uspešnosti družbe pomembnejše. Peto poročilo nemške vlade »Potenciali starejših« tako pokaže, da so starejši danes boljše izobraženi, da so premožnejši in boljšega zdravja kot generacije starejših pred njimi. Toda starost ima tudi svoje meje in število kronično obolelih in tistih, ki potrebujejo pomoč, se prav tako večja, kvaliteto

življenja pa je potrebno ohraniti tudi v skrajnih situacijah starosti. Kako se tega lotimo, pa je odvisno tudi od *podob starosti*, ki imajo velik vpliv na uresničenje in na razvoj zmožnosti starejših. Prihodnost starosti je v veliki meri odvisna od teh podob (stereotipov, mitov). Vendar podobe starosti, ki prevladujejo v družbi, ne kažejo raznovrstnosti poznejših let življenja, zato je nemško Zvezno ministrstvo zaprosilo komisijo, ki pripravlja *6. vladno poročilo o starosti*, da preuči podobe starosti na različnih družbenih področjih (delo, izobraževanje, javna občila, zdravje, dolgotrajna nega in staranje, cerkev, civilna družba, politika in pravo) in tudi to, kako te vplivajo na participacijo starejših v družbi. Nekaj podobnega smo storili tudi v Sloveniji pri pripravi *Strategije kakovostnega staranja in medgeneracijskega sožitja do leta 2020*.

Več: <http://www.konferenz-altersbilder.de/fileadmin/altersbilder/pdf/Broschuere.pdf>

Jubilejni koncert UTŽO Velenje

Šopki za šopek prvih predsednic

Andragoško društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje, petindvajsetletnik

Velenje, 28. februar 2012

Univerzo za tretje življenjsko obdobje Velenje so pred 25-imi leti ustanovile tri zanesenjakinje: *dr. Nena Mijoč, Slavka Mijoč* in *Mirjana Šibanc*. Danes je to velika ustanova (37 mentorjev, 792 študentov), nekateri člani pa so tej univerzi predani od njenega nastanka in tvorno delujejo za njeno rast. Univerzo vodi tričlanska uprava in 74 prostovoljnih organizatorjev, ki skupaj s članstvom letno organizirajo približno 45 raznovrstnih prireditev v Savinjsko šaleški dolini in tudi medgeneracijsko skupaj s šolami. Univerza izdaja publikacije svojih članov, pesnikov, raziskovalcev zgodovine, publicistov in drugih ter je postala del ustvarjalnega kulturnega življenja v Velenju in okolici. Še več, deluje tudi humanitarno. Dejavnost je v občinskem projektu *Velenje, starosti prijazno mesto* in v Koordinacijski skupini za socialno vključevanje starejših v Mestni občini Velenje. Soorganizira mednarodne konference, okrogle mize in srečanja. S ponosom povedo, da so se vključili v Evropsko prestolnico kulture, EPK 2012. V novembru bodo že drugič organizirali *Mednarodni festival vezenja, Velenje 2012*, kjer bo razstavljalo preko 50 domačih in tujih razstavljalcev. (Vir: Marija Vrtačnik)

UTŽO Litija-Šmartno je nov socialni subjekt v kraju

Litija, 28. februar 2012

UTŽO Litija je naredila prve in pomembne razvojne korake pod vodstvom *Marijele Lebinger*. Letošnje, tretje študijsko leto, pa je zaživela kot samostojno društvo, nov socialni subjekt v kraju. Vodijo in razvijajo jo starejši sami v novo žarišče dogajanja pa lahko pride vsak. Dobre izkušnje prvih študentov ponesejo dober glas med someščane in v kraju hitro narašča zanimanje starejših za izobraževanje. V študijske krožke tako prihajajo tudi starejši študenti iz Šmartnega, saj sta kraja tako povezana, da bo tudi v prihodnje UTŽO delovala za oba kraja. Iščejo nove, dobro usposobljene mentorje in vabijo študente. Preko lokalnih medijev bodo starejše najhitreje informirali. Novo UTŽO v Litiji sta 28. februarja obiskali Ana Krajnc, predsednica mreže SUTŽO in Maša Bizovičar, vodja evropskega projekta za utrjevanje izobraževanja starejših v nevladnih organizacijah. Čestitali sta predsednici novoustanovljene UTŽO Litija-Šmartno *Mileni Dimec* in se zahvalili direktorici knjižnice *Andreji Štuhec* za vso dosedanjo pomoč. Skupaj so iskali možnosti za še hitrejši razvoj društva in se pogovorili o priložnostih in težavah, ki ga področje prinaša. Dejavnosti ni brez javnih mest za starejše in UTŽO je eno od njih. (Vir: Ana Krajnc)

Okrogla miza o rejništvu

Okrogla miza o rejništvu na UTŽO Grosuplje. Se kaže potreba po novem izobraževalnem programu o potrebah otrok?

Februar, 2012

Univerza za tretje življenjsko obdobje Grosuplje je nevladna organizacija, ki se znotraj projekta Krepitev mreže nevladnih organizacij izobraževanja starejših (podpirata ga MPJU in ESS) močno zavzema za družbeni in lokalni razvoj. Nedavno so tako pripravili tudi okroglo mizo o rejništvu. Izhodišče? Delo nekdanje rejenke *Olge Pege Kunstelj 1+2=4*. Olga Pege Kunstelj je prepričljivo, čustveno, prikazala svojo zgodbo; rejniki so navadno skrbeli, da so imeli otroci streho nad glavo, hrano, da so končali šolo in se osamosvojili, o čustvenem razvoju otroka in o medsebojnih odnosih pa so bolj malo razmišljali. Danes so socialni delavci, ki skrbijo za rejniške otroke, bolj izobraženi kot nekoč; imajo boljše možnosti za delo (Katarina Tinauer). Rejnica *Darka Rački* je osvetlila vprašanje rejništva tudi s svoje, rejniške strani. Mnenja so se križala, kar je dalo veliko prostora za razmislek navzočih tudi o lastni zavzetosti. Okrogla miza je bila tudi priložnost za srečanje UTŽO

Grosuplje in predstavnikov centrov za socialno delo. V lokalnem okolju so tovrstne povezave pomembne, kajti problematika je skupna. Pa še to; se kaže potreba po novem izobraževalnem programu o potrebah (vseh, ne le rejniških) otrok? (Vir: Marija Samec)

Smisel dejavnega življenja

Izšli sta dve monografiji o profesorici Mariji Saje, vrstijo se članki, oddaje in srečanja

Ljubljana, 15. februar 2012

V oddaji *STORŽ* Radia Slovenija 1, ki je bila na sporedu 15. februarja letos, najdete pa jo med arhivskimi posnetki Radia Slovenija 1, so se gostje in mentorji *UTŽO doc. dr. Dušana Findeisen, prof. dr. Vladimir Pogačnik in Marija Cizelj*, urednica monografije *Marija Saje, preplet človeka, kulture in učenja* (izdali so jo na ljubljanski *UTŽO*) posvetili vprašanju smisla dejavnega življenja vse do zadnjega diha. Marija Saje je bila učiteljica dijakov in mentorica starejšim študentom. Mentor se mora nenehno učiti, kajti le takšen mentor sproža učenje pri drugem. Mora ljubiti svoje področje, mora biti vedoželjen, predvsem pa ne sme imeti odpora do lastnega staranja in premostiti mora stereotipe o starosti. »Mentor je lahko nekdo, ki nam pokaže pot,« je dejala Marija Cizelj. Pa še, »mentor nam je za zgled. Zglede pa potrebujemo vse življenje, tudi v starosti.« Dve monografiji o Mariji Saje so predstavili tudi v Francoskem inštitutu Charles Nodier v Ljubljani. Več: Po sledih plemenitega poslanstva, v: *Šolski razgledi*, št. 6, 15. marec 2012, str. 14.

Člani študijskega krožka Babica in dedek za današnje čase z *UTŽO* Ljubljana so obiskali Dom Malči Beličeve

Starejše študente izobraževanje popelje zunaj predavalniških zidov v ustanove, kinodvorane, galerije, drugam... Takšno učenje prinaša ne le učenje o temi, marveč tudi učenje o odnosih in razmerjih. Študijski krožek Babica in dedek za današnje čase pod vodstvom mentorice *Andreje Kotnik Trček* je tako obiskal Dom Malči Beličeve. Študenti v tem študijskem krožku preučujejo različne vrste družine, tradicionalna in sodobna družinska razmerja, vlogo dedka in babice, nekaterim otrokom pa je družina lahko tudi rejniška družina ali ustanova, ki jih sprejme v svoje okrilje. Obisk je prinesel številna spoznanja, pa tudi močno doživljanje in poglobljen razmislek obiskovalcev. (Vir: Silva Rupar)

Delavnica Uspešno vodenje društev

Izola, 15. februar in Žalec, 16. februar 2012

V Izoli in Žalcu sta *Matej Verbajs* in *Goran Forbici* (CNVOS) predstavila zakonodajne okvire, civilni dialog in zagovornišтво, vse za uspešno vodenje nevladnih organizacij. Načela sta vprašanje nepridobitnih in pridobitnih dejavnosti v društvu in razmerij med njimi, vprašanje, kako pridobiti status društva v javnem interesu na področju izobraževanja in o tem, kako učinkovito vplivati na centre odločanja in sodelovati z njimi. Zanimivo je bilo prisluhniti izkušnjam *UTŽO* obalno kraške regije o sodelovanju z lokalnim okoljem.

Slovesno se je zaključil enosemestrski študijski program za starejše prostovoljne mentorje osebam z disleksijo

Ljubljana, 15. februar 2012

Slovesen zaključek na UTŽO v Ljubljani je sledil predavanjem *prof. dr. Marije Kavkler in asist. mag. Milene Košak Babuder* s Pedagoške fakultete v Ljubljani. Potekal je ob njuni navzočnosti in navzočnosti dveh predavateljic z UTŽO Ljubljana, *prof. dr. Ane Krajnc in Tamare Jare*. Ana Krajnc se je posebej zahvalila Ministrstvu za šolstvo in šport, Sektorju za izobraževanje odraslih, ki je zasnovo in izvedbo tega usposabljanja finančno podprlo, predavateljicam za pomemben prispevek pri usposabljanju mentorjev, udeležencem za reden obisk in navdušenje ter zanimive primere, ki so jih prispevali v ilustracijo podane teorije. Poudarila je, da morajo ti pojav disleksije opazovati tudi v prihodnje pri svojem prostovoljnem mentorskem delu, saj ima sleherna oseba z disleksijo veliko zanj značilnih posebnosti. Mentorji naj bi se med seboj povezali v podporno mrežo in se tudi včlanili v društvo Bravo. (Vir: Ana Krajnc)

Slovenska Wikipedia je dobila nove sodelavce, starejše študente z UTŽO

Ljubljana, 7. marec 2012

Na UTŽO v Ljubljani se je pod mentorstvom *Matjaža Mravlje* pričelo usposabljanje za pisanje prispevkov v spletno enciklopedijo Wikipedio. Slovenska Wikipedia sicer nikoli ne bo mogla imeti toliko sodelavcev kot denimo tista v angleškem jeziku, a storiti se da marsikaj. Sodelovanje z Wikipedio pa tudi ustreza temu, za kar si UTŽO prizadeva: pridobivanje in darovanje znanja, narediti znanje starejših kar se da široko uporabljivo, prostovoljstvo, osebna rast, medgeneracijsko povezovanje.

Zakaj in kako se učijo starejši odrasli v družbi, ki se stara - dvajset let delovanja UTŽO

Zagreb, 14. februar 2012

Na UTŽO Zagreb so praznovali dvajsetletnico skupaj s 1200 starejšimi študenti. *Alijana Šantej in Dušana Findeisen* sta bili ob tej priložnosti v gosteh pri zagrebških kolegih s predavanjem Zakaj in kako se učijo starejši odrasli v družbi, ki se stara. Izobraževanje starejših odraslih se je na Hrvaškem pričelo pred 23-imi leti z Dnevom odprtih vrat na Pedagoški fakulteti na Reki (prof. dr. Petar Turčinović). Bila je to enkratna priložnost. Za koga? Za babice in dedke, za stare in mlade, za vse nas. »Dan odprtih vrat. Čemu? Da se družimo, da se učimo,« je bilo zapisano na prvem plakatu, narejenem za enkratno priložnost, je dejala Dušana Findeisen, preden je obudila spomin na dolgotrajno, trdno sodelovanje zagrebške in ljubljanske UTŽO. Predavateljici sta nastopili tudi na Hrvaškem radiu 1.

Srečali so se prvič

Steklo je prvo srečanje izvajalcev v projektu, ki smo ga poimenovali Usposabljanje strokovnih delavcev za izobraževanje starejših (podpirata ga Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS in ESS)

Ljubljana, 8. marec 2012

Senka Hočevar Ciuha (vodja projekta) in Aleksandra Radojc sta organizirali prvo srečanje izvajalcev usposabljanja, ki bo potekalo v okviru krovne operacije »Razvoj in izvajanje novo razvitih programov za usposabljanje strokovnih delavcev.« Slovenska UTŽO bo v sodelovanju s Filozofsko fakulteto v Ljubljani (Oddelek za pedagogiko in andragogiko) in Pedagoško fakulteto v Mariboru (Oddelek za temeljne pedagoške predmete) izvedla usposabljanje strokovnih delavcev za izobraževanje starejših, usposabljanje mentorjev za izobraževanje v mentorskih parih in (e-) mentorstvo. Sodelovale bodo tudi ljudske univerze Ajdovščina, Kranj in Velenje. Nasledek projekta bo znanstvena monografija Posebnosti izobraževanja starejših in tematska številka Andragoških spoznanj o pomenu in vidikih mentoriranja. Usposabljanje v različnih slovenskih krajih bo trajalo 240 ur. Projekt sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 12. april ob 10.00 uri. Ljubljana, Kinodvor, Kolodvorska 13. Sol življenja

Mestni kino Kinodvor, partnerska organizacija UTŽO vas želi opozoriti na film Sol življenja, komedijo, ki prikaže minevanje časa, staranje in hrepenenje. Gianni živi v Rimu, nedavno se je upokojil, a še ni našel novih življenjskih vsebin. Dnevi mu minevajo, tako, da je na razpolago drugim, nekega dne pa...

Ljubljana, 29. marec, S&T Slovenija, Leskoškova 6, Ljubljana. Usposabljanje E – veščine za prostovoljne mentorje računalništva Znaš, nauči drugega

Usposabljanje poteka v Evropskem tednu e-veščin 2012. Z usposabljanjem želimo opozoriti na pomen prostovoljnega širjenja računalniškega znanja med starejšimi.

Ljubljana, četrtek, 5. april ob 9.00 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Dejavno staranje in e-opismenjevanje starejših

Srečanje poteka v okviru projekta Krepitev mreže NVO izobraževanja starejših. Predstavili bomo različne oblike dejavnega staranja in opozorili na pomen računalniškega opismenjevanja starejših. Utrditi želimo razvoj gibanja *Znaš, nauči drugega* in veseli bomo povratnih informacij slovenskih UTŽO o tem, kako se »znanje kot darilo« širi v lokalne okolje.

Ljubljana, torek, 10. april ob 13.30 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Ravnajmo varno z živili od nakupa do zaužitja. Predavanje dr. Tanje Pajk Žontar

Ljubljana, četrtek, 12. april ob 14.30 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Kaj je dobro vedeti o Evropski uniji. Predavanje Gabrijele Grčar

Ljubljana, četrtek, 19. april ob 14.30 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Programiranje izobraževalnega programa in postavljanje učnih ciljev (Prof. dr. Ana Krajnc in Alijana Šantej).
Izobraževanje za mentorje ljubljanske UTŽO.

NOVICE U3 – 3 2012

Spregovorili so o mentorski vlogi starejših delavcev

Ljubljana, 29. marec 2012

Na posvetu in okrogli mizi *Medgeneracijski prenos znanja / družbeno odgovorno spodbujanje aktivnega staranja* (vodila jo je mag. Magda Zupančič, v okviru Evropskega leta za dejavno staranje in solidarnost med generacijami 2012 pa ga je v Centru Evropa pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve) so spregovorili predvsem o mentorski vlogi starejših delavcev. Mag. Darko Bračič, predsednik uprave Paloma, je povedal, da Paloma zaposluje okoli 10% starejših delavcev nad 55 let, za katere ve, da jih mora zadržati na delovnem mestu, s tem pa tudi znanje, ki ga je treba z njihovim mentoriranjem prenesti na mlajše. Omenil je strah pred mentoriranjem. *Starejšim mentorjem bi zato veljalo posredovati andragoško znanje in mentorske spretnosti!* Pa ne le v Palomi! Dr. Dušan Kidrič iz *Združenja seniorjev* je opozoril na nepremišljenost napovedanih ukrepov »pošiljanja« starejših strokovnjakov javnega sektorja v pokoj. Rešitev? Starejši naj bi se, če bi tako hoteli, upokojili polovično in ostali na delovnem mestu z nekoliko nižjim plačilom. Za pol delovnega časa bi potem zaposlili nove mlade ljudi, ki bi jih starejši mentorsko vodili. Za prevzem zelo specializiranega dela namreč potrebujemo vsaj deset let, z dobrim mentorstvom je proces veliko hitrejši in cenejši.

Nikoli niste prestari, da ne bi mogli biti mladi po srcu ...

Iz predstavitve Magde Zupančič: Ukrepi za zaposlovanje starejših

Ljubljana, 29. marec 2012

Povzemamo le nekatere med njimi: »medgeneracijski menedžment«, usposabljanje vseh za razvoj virov, ki se skrivajo v starejših, gibljivi delovni čas, študijski dopust po nekaj letih zaposlitve pri istem delodajalcu, podeljevanje certifikatov kvalitete – »Starejšim prijazno podjetje«, izobraževanje vseh za skupno delo in sožitje ter vizija izobraževanja starejših odraslih, uvedba kvotnega sistema zaposlovanja starejših - socialno podjetništvo, ZPIZ, ki starejše obvešča o tem, da lahko ostanejo na delovnem mestu, če tako želijo, in mnogi

drugi. S temi drugimi ukrepi soglašamo, ukrep finančne spodbude delodajalcem za zaposlovanje starejših pa v drugih državah, po našem vedenju, ni dal zelenih rezultatov.

Je čisto v redu, če se človek uči zaradi učenja samega

Leicester, 2012

Tako pravi *prof. John Benyon* iz Velike Britanije, sicer koordinator projekta FORAGE v svojem prispevku "Revolucija dolgoživosti" (angl. *The Longevity Revolution*): "Učenje lahko pomaga starejšim, da razumejo finančne in pravne reči, da so dejavnejši, bolj vedni porabniki, da živijo neodvisno, razvijejo nove spretnosti in zanimanja, razumejo družbene, politične in tehnološke spremembe in da bolje uresničijo sami sebe. Izobraževanje starejših odraslih tudi pomaga premostiti izločenost iz družbe in osamljenost. Starejše naredi dejavne državljane, prinaša pa tudi prednosti na področjih kot so stanovanje, obvladovanje kriminala, umetnost in kultura. Učenje starejših ne nazadnje podpira duševno in telesno zdravje, integriranje v družbo in še marsikaj." Četudi nenehno ponavljamo, da se prebivalstvo stara, politike in raziskovanje temu dejstvu ne sledijo. Opredeliti bi veljalo ključna vprašanja in ustvariti ustreznejše politike lokalnega razvoja. Spodbuditi politično odločanje starejših.

Več: John Benyon. *The Longevity Revolution. Political Insight*, 2010;

DOI: [10.1111/j.2041-9066.2010.00010.x](https://doi.org/10.1111/j.2041-9066.2010.00010.x)

Revija Journal of Education and Ageing spet med nami

Izšla je druga številka *International Journal of Education and Ageing (IJEA)*, slov. Mednarodna znanstvena revija o izobraževanju in staranju (110 str.). Če bi si želeli ogledati številko 1, pišite na naslednji naslov:

www.associationforeducationandageing.org/pages/documents/JournalVol1Leaflet.pdf

Sklad v podporo kulturi & starosti, nove zamisli za delo v kulturi (nem. Förderfonds Kultur & Alter für neue Ideen in der Kulturarbeit)

Düsseldorf, 5. marec 2012

S tem novim skladom ministrica za kulturo *Ute Schäfer* želi takoj podpreti projekte na področju starejših in kulture. Obstoječe organizacije naj bi se odprle za starejše. »Za mnoge starejše sta namreč umetnost in kultura ključ, ki odpira vrata v socialno življenje in boljša kakovost njihovega življenja,« je pojasnila. Potrebujemo kulturne projekte, ki upoštevajo znanje in izkušnje starejših. Ministrica želi podpreti tudi povezavo med kulturo starejših in socialno-varstvenimi ustanovami. Razpis tega sklada vabi umetnike in umetnice, pedagoge kulture, pa tudi organizacije starejših in za starejše, ki bi se želeli povezati z organizacijami na področju kulture.

Več: <http://www.mfkjks.nrw.de/kultur/themen/foerderfond>

Italijanski Centro Maderna so ustanovili, da bi spremenili kulturo staranja

Italija, 2012

Tako pravi *Anna Maria Melloni*, direktorica tega vplivnega dokumentacijskega centra. »Mladi si redko predstavljamo občutek praznine, ki ga starejši lahko doživijo po upokojitvi. Sprašujemo se: so starejši res nesrečni, odvisni, revni, bolni, osamljeni ali so morda močni, navdušujoči, potujoči, učeči se, dobri potrošniki itd. Resnica je verjetno drugod. Kdo so danes starejši Italijani? Jih poznajo? Centro Maderna pregleduje informacije o temi staranja, ki prihajajo z vseh koncev Italije. To, kar je zaskrbljujoče, pravi *Ana Maria Melloni*, je to, da se podobe starosti ne spreminjajo, predlogi zakonov tudi ne! Že leta 1992 je prvič prišlo do predloga *Zakona o javno koristnem delu starejših*. Značilnosti: skromni cilji, majhna odgovornost, majhne ambicije. »Ambicije v tem in drugih zakonih so majhne, a potenciali starejših niso! Mnogi namreč po šestdesetem letu ustvarijo več, kot so ustvarili prej celo življenje!« Pa še to, svoje življenje moramo opazovati, da bi ga lahko tudi spreminjali.

Več: <http://vimeo.com/32561381>

Saj ni mogoče, da evropske vlade nenadoma skrbijo čustva starejših?

London, 10. februar 2012

»No 10« - tako imenujejo britansko vlado - ima tim psihologov, ki se ukvarjajo z obnašanjem posameznikov in množic in ta je nedavno podprl vladnega predstavnika, ki je močno »zaskrbljen zaradi osamljenosti starejših«. Starejšim je predlagal, naj se vrnejo na trg dela in se preselijo v manjša stanovanja (*Elderly are told to go home and downsize*. V: *Daily Telegraph*, 10. februar 2012), da ne bodo osamljeni. Zakaj ne bi britanska vlada raje priznala, da jo skrbi finančno neravnovesje v javnem proračunu?

Sodelovanja in učenje generacij (Voluntariat, SUTŽO)

Gospa Legiša mi je rekla: »Nared' en komad za stare ljudi, da se bomo zabaval' tud'«

Ljubljana

Zdi se, da se z osamljenostjo (starejših) ukvarjajo tudi naši centri odločanja, saj so ob slovenski uradni otvoritvi *Leta za dejavno staranje 2012* nič hudega sluteč predvajali besedilo rap in glasbo, dobro izdelan in tudi lep posnetek in s tem ni nič narobe! Toda gospa Legiša (*Lenča Ferenčak*) se s praznim pogledom guga v gugalniku, sveče so ugasnjene, stenska ura se počasi pomika... je osamljena in potrebna pomoči. Pomagajo ji mladi, a premalo, ker "cajta ni". Z besedami izraženo sporočilo je: starost je nemoč in odvisnost od drugih, sodelovanje med generacijami premalo pogostno. (»Vsak je star,

vsak bo siv, vsak bo šel ... kaj bi bil rad sam«?). Gospa Legiša oživi, ko se napoti na pokopališče, ko zagleda vnuke in ko gre na koncert. Kam? V dom starejših, simbol zmanjšane moči, potrebe po pomoči in zmanjšane dejavnosti... (to je prva podoba, ki nam preleti misel ob besedi starost!). Upamo, da letošnje Evropsko leto za dejavno staranje 2012 ne bo še bolj utrdilo stereotipov o nemoči starejših, proti katerim se nekateri že tako dolgo borimo. (Vir: Tamara Jare)

Več: http://www.youtube.com/watch?v=p3e8q_4sYJw

Več: <http://eloaz2012.pedagogika-andragogika.com/>

Babuška Dunja

Ko učiš druge, se predvsem učiš sam

Ljubljana, 15. marec 2012

Prof. dr. Barica Marentič Požarnik je v svojem predavanju *Spodbujajmo spominske in učne zmožnosti* na UTŽO Ljubljana poudarila pomen prenašanja znanja na druge, učenja drugih, kajti »ko učiš druge, se učiš predvsem sam.« Skupaj smo odkrivali, da so mlajše generacije primorane razvijati učenje v tekmovalnem svetu, učenje starejših, ki ni obremenjeno s tekmovalnostjo, pa je predvsem sodelovalno. In kaj so še prednosti učenja ljudi v poznejših letih življenja? Besedni zaklad se z leti krepi, povečuje, izraznost je močnejša in bogatejša. *Izkustvo je močan dejavnik učenja, ki nadomesti hitrost srkanja informacij pri mlajših.* Vsako novo informacijo, novo znanje, lahko umestimo v neko strukturo, ki jo že poznamo in gradimo skozi življenje. Pozornost, zanimanje, vztrajnost so lastnosti, ki podpirajo učenje starejših. (Vir: Alijana Šantej)

Z gosti se pogovarjamo o poznejših letih življenja v njihovi deželi

Ljubljana, 15. marec 2012

V *Evropskem letu 2012, letu za dejavno staranje in solidarnost med generacijami* smo na UTŽO v Ljubljani pričeli z nizom obiskov tujih gostov v študijskih skupinah (zamisli o tem nizu se je porodila Tamara Jare). Prihajajo in pripovedujejo o navadah v svojih deželah. Ljubo jim je, da lahko povedo o sebi ljubih ljudeh in rečeh, pa tudi o odnosu do starejših, o položaju starejših v družbi, o obredih, ki vladajo v družinah. V študijskem krožku *Moji starši so stari - kritična geragogika, denimo*, sta bili na obisku dr. Elena Kuzmina in profesorica Alla Gorše. V Rusiji so ljudje med seboj povezani, družine, bližnji prijatelji in sosedje so v pomoč starejšim, a domov za starejše ne poznajo. V Sovjetski zvezi so imeli veliko organizacij, kar tri organizacije pionirjev, pa mlade komsomolce. V šoli se o

starejših ni govorilo kaj dosti, a pionirji so imeli nalogo povprašati starejše, ki so živeli sami, kaj potrebujejo in jih obiskovati. Mama Elene Kuzmine, radiologinja, je po upokojitvi nadaljevala z delom radiologinje. Kolektivistična Sovjetska zveza je namreč gojila pripadnost "kolektivu" in tako se je našlo delo za upokojene sodelavce. Družinskih obredov pa ni bilo veliko, razen pitja čaja. "Babuške" imajo še zmeraj pomembno vlogo; imajo čas za pogovor, prenos znanja in kulture na vnuke.

Skupinski portret z mentorico

Do vratu so se potopile v špansko jezikovno kopel

Salamanca, 2012

Profesorica *Erika Zorko Müller*, mentorica za španski jezik na UTŽO v Ljubljani, je svoje študentke popeljala v staro univerzitetno mesto *Salamanca*, v šolo španskega jezika. (Universidad de Salamanca je bila ustanovljena že leta 1134). Štiri ure intenzivnega dela na šoli, utrjevanje in poglobljeno spoznavanje slovnice ter konverzacija, potem pa še obilica domačih nalog, so povsem izpolnili dan. Vse je bilo posvečeno učenju, šola pa je organizirala tudi vodene ogledе mestnih znamenitosti, izlet na podeželje in spoznavanje španskih navad. Študenti so tako obiskali tudi *muzejsko hišo* v mestecu z le tisoč prebivalci. Oblečeni v noše iz leta 1920 so krajanı pričakali tuje študente in jih z igro popeljali skozi muzej. V dialog so vpletli tudi obiskovalce.

(Vir: Živa Petkovič)

Uganite, kdo je prišel v goste?

Ljubljana, marec 2012

V študijskem krožku *Ustvarjalno pisanje - napišimo kratko zgodbo* pod vodstvom mentorice *mag. Mateje Mahnič*, so se srečali z *Vinkom Möderndorferjem*, pesnikom, pisateljem, dramatikom, režiserjem. V uvodu so spregovorili študenti sami: *Alenka Taštanoska* je prebrala humorno zgodbico, *Dani Majcen* pa spomin na Vinkovo teto Dušo. Pisatelj je prevzel z opisom svoje malce neobičajne družine, ki ga je naredila takšnega kot je zdaj. Preprosta pripoved, a v lepem jeziku, podana z natančno izreko igralca. Povedal je, da se rad vživlja v ljudi, družı se tudi z ljudmi z obrobja, krade od njih, saj je literatura »kraja tujih življenj«. Izkazalo se je, da je večina njegovih likov resničnih, da pa v zgodbah in romanih ti zaživijo svoje življenje. Na koncu ni jasno, kaj je res in kaj le plod domišljije. Veliko je napisal, da mu človek težko verjame, da mu dosti časa mine »v prazno«. A za pisatelja in za vse nas je tudi to pomembno. *Imeti čas, vzeti si čas, je vrednota. Je čas, ko se*

tkejo odnosi do sebe in drugih in do sveta. Zdaj piše knjigo, zgodnice o živalih, ki jih ima rad. »To so čista bitja. Kdor ubije žival, bi znal ubiti tudi človeka«, je pridal. (Vir: Joža Železnikar)

O vlogi mentorice smo se pogovarjali z Vesno Dakić

Ljubljana, 22. februar 2012

Vesna Dakić, profesorica angleškega jezika in književnosti, je prepričana, da se izobraževanje prične pri študentih, pri *njihovem* izraznem svetu. Starejši študenti so zavzeti, naloge, ki jih opravljajo v času med enim in drugim izobraževalnim srečanjem, jih povežejo med seboj in pogosto jih pišejo tudi skupaj, posamično pa spremljajo filme v angleškem jeziku, si zapisujejo značilne stavke in strukture. Znanje je pomembno, *zanj* si prizadevajo vsi, študenti in mentor, ob tem pa so enako pomembni odnosi. Zato mora mentor predajati znanje, pa tudi spodbujati ga, graditi, in če je treba tudi kaj urejati, včasih tudi odnose v študijski skupini. To, kar Vesno Dakić posebno veseli, je, da študenti svojo študijsko skupino radi opozorijo na dogajanja v mestu, če se ta programsko povezujejo s tem, kar skupina študira. Zgodi se, da se cela skupina poda v kino, gledat film, ki postane del skupnih doživetij in del izobraževalnega programa.

Vsak trenutek prihodnosti je spomin na preteklost ali želijo prispevati k Evropskemu letu za dejavno staranje in sodelovanje med generacijami

Ljubljana, februar 2012

V študijski skupini angleškega jezika, pri mentorici *Dušani Findeisen*, so si ogledali nekaj posnetkov, ki prikazujejo nove, dejavne podobe starejših. Presenetil jih je *Live is life*, himna prizadevanjem in pogumu skupine starejših, ki stopi na oder in se skupaj z občinstvom veseli življenja. »Why wouldn't we sing this song!« je dejala *Ljubica Kosmač*, upokojena ravnateljica Osnovne šole Ledina. Učenci s te šole, njihova profesorica glasbe, bi se z veseljem pridružili. Kje? Na Prešernovem trgu, sicer zamisel o drugačnem staranju in sodelovanju generacij težko prodre v javnost. Zdaj so v dogovarjanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve RS o tem, kako in kdaj zamisel uresničiti. Sodelovanje med generacijami ni zmeraj težavno, le mostove je treba vzpostaviti.

Več: [Live is life Rocco Youtube](#).

OČI IN UŠESA BOGA-VIDEONADZOR SUDANA Toma Križnarja in Maje Weiss si lahko ogledate na Youtube

Napovedujemo, vabimo

V zadnji številki *Vzajemnosti* preberite članek *Univerza, ki nikoli ne spi*. Gre za prikaz UTŽO Velenje.

Ljubljana, četrtek, 5. april ob 9.00 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana, prit. levo.
Dejavno staranje in e-opismenjevanje starejših. Srečanje poteka v okviru projekta Krepitev mreže NVO izobraževanja starejših.

Ljubljana, torek, 10. april ob 13.30 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana, prit. levo.
Ravnajmo varno z živili od nakupa do zaužitja. Predavanje dr. Tanje Pajk Žontar

Ljubljana, četrtek, 12. april ob 14.30 uri, Poljanska cesta 6, Slomškova dvorana, prit. levo.

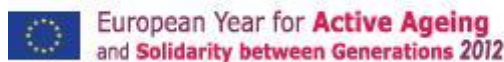
Kaj je dobro vedeti o Evropski uniji (zgodovina, značilnosti simboli, vloga evropskih institucij, Evropska komisija-gibalo unije. Kako nam EU oblikuje življenje, predstavniška telesa pri nas). Predavateljica: **Gabrijela Grčar**, slušateljica UTŽO Ljubljana. V poklicnem življenju je bila kot sodelavka Ministrstva za okolje dejavno vključena v sodelovanje z institucijami EU. Prijavite se Katarini Prosenc po e-pošti univerza3@siol.net, , po telefonu (01) 433 20 90 ali osebno na sedežu Univerze za tretje življenjsko obdobje, Poljanska cesta 6. Prijave sprejemamo do zasedbe prostih mest . Kotizacije ni.

Ljubljana, 13. april 2012 prenovljeni *Polnočni klub* z naslovom *Biti, postati, pripadati* na TV Slovenija 1. Sodelujejo **Vesna Dakić**, mentorica za angleški jezik, **Nada Klučar**, študentka v študijskem krožku UTŽO Ljubljana *Moji starši so stari-kritična geragogika* in udeleženka video izobraževanja v Bristolu ter **Jurij Kus**, študent ruskega jezika in mentor v prostovoljskem gibanju 'Znaš, nauči drugega'.

Ljubljana, četrtek, 19. april od 14.30 do 17.00 ure, Poljanska 6, Ljubljana, Slomškova dvorana, prit. levo.

Prof. dr. Ana Krajnc: *Programiranje izobraževalnega programa in postavljanje učnih ciljev* - izobraževanje mentorjev UTŽO Ljubljana. **Prijave**: vljudno prosimo, da svojo udeležbo potrdite s povratno elektronsko pošto na e-naslov univerza-3@guest.arnes.si. Oseba za stik: Alijana Šantej (01) 433 20 90.

NOVICE U3 – 4 2012

Spregovorili so o mentorski vlogi starejših delavcev

Ljubljana, 29. marec 2012

Na posvetu in okrogli mizi *Medgeneracijski prenos znanja / družbeno odgovorno spodbujanje aktivnega staranja* (vodila jo je mag. Magda Zupančič, v okviru Evropskega leta za dejavno staranje in solidarnost med generacijami 2012 pa ga je v Centru Evropa

pripravilo *Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*) so spregovorili predvsem o mentorski vlogi starejših delavcev. Mag. Darko Bračič, predsednik uprave Paloma, je povedal, da Paloma zaposluje okoli 10% starejših delavcev nad 55 let, za katere ve, da jih mora zadržati na delovnem mestu, s tem pa tudi znanje, ki ga je treba z njihovim mentoriranjem prenesti na mlajše. Omenil je strah pred mentoriranjem. *Starejšim mentorjem bi zato veljalo posredovati andragoško znanje in mentorske spretnosti!* Pa ne le v Palomi! Dr. *Dušan Kidrič* iz *Združenja seniorjev* je opozoril na nepremišljenost napovedanih ukrepov »pošiljanja« starejših strokovnjakov javnega sektorja v pokoj. Rešitev? Starejši naj bi se, če bi tako hoteli, upokojili polovično in ostali na delovnem mestu z nekoliko nižjim plačilom. Za pol delovnega časa bi potem zaposlili nove mlade ljudi, ki bi jih starejši mentorsko vodili. Za prevzem zelo specializiranega dela namreč potrebujemo vsaj deset let, z dobrim mentorstvom je proces veliko hitrejši in cenejši.

Iz predstavitve Magde Zupančič: Ukrepi za zaposlovanje starejših

Ljubljana, 29. marec 2012

Povzemamo le nekatere med njimi: »medgeneracijski menedžment«, usposabljanje vseh za razvoj virov, ki se skrivajo v starejših, gibljivi delovni čas, študijski dopust po nekaj letih zaposlitve pri istem delodajalcu, podeljevanje certifikatov kvalitete – »Starejšim prijazno podjetje«, izobraževanje vseh za skupno delo in sožitje ter vizija izobraževanja starejših odraslih, uvedba kvotnega sistema zaposlovanja starejših - socialno podjetništvo, ZPIZ, ki starejše obvešča o tem, da lahko ostanejo na delovnem mestu, če tako želijo, in mnogi drugi. S temi drugimi ukrepi soglašamo, ukrep finančne spodbude delodajalcem za zaposlovanje starejših pa v drugih državah, po našem vedenju, ni dal zelenih rezultatov.

Nova tehnologija fakultete DOBA prinaša študentom znanje na dom

Ljubljana, april 2012

V okviru študijskega programa *Menedžment medgeneracijskega povezovanja* je *Dušana Findeisen* uvodoma spregovorila o Evropskem letu 2012, nato pa o skupnih generacijskih značilnostih, ki se včasih ustvarijo na križišču družbenih dogodkov in sprememb ter osebnega doživljanja. Te značilnosti moramo poznati, če želimo ustvarjati in voditi medgeneracijske programe. Od nastopa *družbe osebne svobode* (v zahodni Evropi okrog 1960) se vezi v družini, tej naravni medgeneracijski skupnosti, spreminjajo. Od takrat dalje potrebujemo družbeno podporo medgeneracijskim vezem. Če je bila značilnost preteklih generacij disciplina, podrejenost, odrekanje, žrtvovanje, je značilnost mlajših podjetniški duh, nesprejemanje hierarhije, nesprejemanje tradicije in s tem kulture.

Vprašanje starejših generacij »Ali smem nekaj narediti« je nadomestilo vprašanje »Ali sem tega zmožen«

Novosti iz projekta DANET

April 2012

Na končni konferenci v Freiburgu smo v projektu DANET posneli tudi film o tem, kaj smo na tej konferenci povedali, kako smo odigrali osebnost *Jurija Vege*, kako smo razpravljali o sprejemanju evropske zakonodaje in seveda o vsem, kar so povedali tudi drugi predstavniki svojih držav itd.

Več: <http://www.danet-at-work.eu/> (Glej Video documentation of the final meeting).

Kaj se dogaja v FORAGE

Gdansk, Lizbona, april 2012

FORAGE je večstranska evropska mreža partnerjev - tudi Slovenske UTŽO - ki želijo postaviti visoke standarde razvoju prakse izobraževanja starejših odraslih. Od prvega *Evropskega leta starejših in solidarnosti med generacijami (1993)* dalje obstajajo številni vseevropski projekti, izmenjave, usposabljanje, seminarji, programi itd., ki se ukvarjajo s tem izobraževanjem. Njihovo število se je povečalo pred desetimi leti z nastankom okvirnega programa Grundtvig. Odtlej so se nabrale številne bogate izkušnje, a doslej jih nismo dobro uporabili. V FORAGE si prizadevamo projekte in spoznanja nadgraditi, izmenjati informacije in znanje, oceniti in analizirati, kolikšna je njihova vrednost in kolikšen je njihov vpliv na izobraževanje starejših in koliko se je zaradi njih spremenila *politika starosti in staranja*, koliko je bilo zbranih raziskovalnih podatkov in kakšna je njihova vrednost. (Iz FORAGE NEWSLETTER)

Kdo so in zakaj so pomembni animatorji? Po zadnjem srečanju z njimi na UTŽO

Ljubljana

Ljubljana, 29. marec 2012

Animatorji so starejši študenti, ki navdušujejo in hkrati povezujejo člane študijske skupine, študijske skupine med seboj, pa tudi z vodstvom UTŽO. Koncept in vlogo animatorja smo uvedli že leta 1986, ker smo prepričani, da mora biti na UTŽO odgovornost za študijski proces skupna in da je *prostovoljstvo* bistvena sestavina našega dela. Da so odnosi v študijskih skupinah enako pomembni kot pridobivanje znanja, pa se je izkazalo tudi tokrat v izraženi pripadnosti animatorjev svoji skupini in mentorju. »Mentor živi in diha z nami skozi ves teden. Nenehno nas opozarja na pojave v okolju«, je povedal eden od navzočih. Bo že držalo, kajti odnos med mentorjem in študenti se ne zaključi ob izstopu iz predavalnice. Animatorji skrbijo tudi za to, da se zamisli študijske skupine uresničijo: pomaga organizirati zunajučilnične dejavnosti, javne predstavitve rezultatov študija,

povezavo z drugo študijsko skupino (skupni javni nastop, skupni študijski izlet). Spodbudi obiske gostujočih predavateljev in strokovnjakov. (Vir: Alijana Šantej)

Panji iz Muzeja čebelarstva v Radovljici

Starejši študenti UTŽO Radovljica vlagajo v prihodnost

Radovljica, 20. marec 2012

»Naši starejši študenti so med našimi najboljšimi,« je za RTV Slovenija povedala *Mateja Rozman Amon*, direktorica Ljudske univerze Radovljica, kjer deluje z več kot deset različnimi programi tamkajšnja UTŽO, njene programe pa sofinancira občina.

Več: <http://tvslo.si/predvajaj/prvi-dnevnik/ava2.131965835/>

Skupaj z mladimi v modni reviji

Pa še to, močno se trudimo združiti mlade in starejše

Radovljica, april 2012

Na portal Evropskega leta za dejavno staranje in solidarnost med generacijami 2012 so člani UTŽO Radovljica zapisali: V projektu Grundtvig smo skupaj z mladimi Evropejci počeli marsikaj, poslušali smo njihovo glasbo, sprehodili smo se tudi po modni pisti. Zdaj mlade bolje razumemo. Sicer pa, v zadnjih treh letih je UTŽO Radovljica postala večja, bolj dejavna in tudi zabavna. Na Ljudski univerzi v Radovljici se učimo in govorimo tudi o umetnostni zgodovini, obiskujemo razstave in potujemo v okviru zgodovinske sekcije. Učenje rokovanja z digitalno kamero, ustvarjanje fotografskih zgodb in montaža filmov so vse bolj priljubljeni med nami. Mnogi starejši študenti pa so tehnološko in računalniško tako dobro podkovani, da svoje znanje v gibanju *Znaš, nauči drugega* predajajo drugim. V delavnicah retorike se učimo uporabljati retorične spretnosti, bogate življenjske zgodbe pa predstavljati v večjih skupinah. Pri tem izgovarjamo natančno in pripovedujemo samozavestno. V vsem, kar na Ljudski univerzi v Radovljici počnemo, želimo poiskati nekaj novega, živahnega in drugačnega. Močno se trudimo tudi združiti mlade in starejše. Mlajši učenja in šole ne marajo. Mi jo maramo! Tako vplivamo drug na drugega. Ko nas

mladi, ki se izobražujejo v programu *Računalnikar* za pridobitev poklicne izobrazbe, v okviru svoje prakse kot mentorji učijo računalništva in tehnoloških novosti, vemo, da je učenje zabavno in zanimivo za vse. (Vir: UTŽO Radovljica)

Poznajo jo iz javnih občil, po pripovedovanju družinskih članov in znancev

Ljubljana, april 2012

Alijana Šantej, andragoginja in vodja UTŽO Ljubljana, je na *Zdravstveni fakulteti* v Ljubljani študentom pri predmetu *Geriatrja* - poslušajo ga v tretjem letniku - predstavila *Univerzo za tretje življenjsko obdobje*, njeno poslanstvo, izobraževanje starejših in številne druge dejavnosti, s katerimi Slovenska UTŽO svoje poslanstvo uresničuje. Študenti univerzo poznajo iz javnih občil, pa tudi iz osebnih stikov. V svojem nastopu je *Alijana Šantej* dala posebno mesto izobraževalnim in drugim programom, s katerimi starejši študenti pridobivajo psihološko, ekonomsko, družbeno moč za reševanje svojih vprašanj in vprašanj drugih: Pametno z denarjem, Mediacija, Babica in dedek za današnje čase, Moji starši so stari – kritična geragogika, Medsebojni odnosi, Umetnost pripovedovanja, predvsem pa programe, ki usposablajo za nove, času primernejše socialne vloge starejših (kulturni mediatorji v javnih ustanovah). Študenti Zdravstvene fakultete so se strinjali, da je danes izobraževanje potreba in pravica slehernega med nami. (Vir: Alijana Šantej)

O jubilejnem praznovanju v Velenju in »vprašanja iz preteklosti« v Dnevniku na RTV Slovenija

Ljubljana, april 2012

Po prikazu jubilejnega praznovanja UTŽO Velenje in njihovega *Medgeneracijskega festivala*, so *Dušano Findeisen* presenetila stara vprašanja, kakršna so ji postavljali že pred več desetletji, a so ji jih tokrat znova namenili v nedavnem dnevniku RTV Slovenija. Zakaj se starejši učijo? Iz istih razlogov kot mi vsi: da živimo in preživimo. Kje lahko starejši uporabijo svoje znanje? Odvisno od stopnje razvitosti družbe, kajti poznejša leta živimo tako kot nam jih družba omogoča ali dopušča. Znanje uporabijo zase, ker vsako učenje človeka spremeni, v družini, prijateljskem krogu, lokalni skupnosti in tudi širše. Se starejši, ki se izobražujejo, zavedajo, da so družbi zato bolj koristni? Nedvomno! Vprašanja, ki so bila zastavljena, zrcalijo »industrijski« odnos do znanja, kjer se je šolanje ustavilo z nastopom poklicnega dela in »industrijski« pogled na starejše, kjer se je javno, poklicno delo ustavilo po upokojitvi. Na UTŽO pa si prizadevamo za vseživljenjsko učenje in vseživljenjsko delo (ne službo!).

Več: <http://tvslo.si/predvajaj/porocila-ob-12h/ava2.133131798/#ava2.133051345>

(UTŽO Velenje od 15 minut 29 sekund dalje in Dušana Findeisen od 18 minut 30 sekund dalje)

Pogled na del poslušalstva

Predavanje, svetovalni razgovor, intervju za lokalno televizijo in več v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti

Murska Sobota, 3. april 2012

Zbralo se je čez petdeset udeležencev na predavanju *Kako doseči cilje in kakovost izobraževanja in dejavno življenje starejših*. Prof. dr. Ana Krajnc je dala poudarek lokalni in regionalni vlogi UTŽO, ki naj postane *središče učenja starejših odraslih in steber lokalnega razvoja*. Tamkajšnja UTŽO bo postala društvo, ki bo skrbelo za analizo lokalnih interesov in potreb, načrtovanje ustreznih izobraževalnih programov in bo prostor predavanja znanja in kulture mladim. Na posvetovalnem srečanju sta Ana Krajnc in Aleksandra Radojc poudarili, da je v regiji, kjer je brezposelnost mladih velika, vloga starejših, ki se izobražujejo, še toliko večja. Svoje znanje naj bi ti prenašali nanje, jih vodili pri samostojnem podjetništvu itd. Navzoči na sestanku so se toplo zahvalili Ljudski univerzi Murska Sobota za dolgoletno gostoljubje, sodelovanje pa se bo nadaljevalo v drugih oblikah.

(Vir: Aleksandra Radojc)

S prvim znanjem pa tudi pogum zraste

Vseslovenski posvet Dejavno staranje in e-opismenjevanje starejših

Ljubljana, 5. april 2012

Posvet se je odvil s podporo *Evropskega socialnega sklada in MPJU (projekt Krepitev nevladnih organizacij izobraževanja starejših)*. Razumevanje in odobravanje je požel Robi Mlakar, mentor računalniškega usposabljanja. Njegovo opazovanje številnih skupin in posameznikov je pokazalo, da so pri računalništvu odnosi še bolj pomembni kot drugod in je mentorjeva vloga v gradnji odnosov v skupini nepogrešljiva zaradi čustev strahu, včasih tudi sramu pri novih študentih. S prvim znanjem pa tudi pogum zraste. Poučevanje računalniških spretnosti je nujno razpršeno in individualizirano, izhajajoče iz takojšnjih prednostnih potreb slehernega študenta. Andrej Žohar je poročal, da so študenti UTŽO že dopolnili nekatere članke *Wikipedije*, denimo o Skopju, strojniškem varjenju, Terski dolini. Spregovorili so tudi mentorji in mentoriranci iz mreže *Znaš, nauči drugega*. Ana Krajnc pa je v uvodnem predavanju izhajala iz tega, da za gibanjem *Znaš, nauči drugega*, kjer gre za darovanje znanja, stoji koncept Ericha Fromma, izbira med *biti in imeti*. (Vir: Ana Krajnc)

Stari bogovi bežijo, mladih bogov pa ni

Pariz, 2012

Françoise Bornadel, profesorica filozofije religij na Sorboni, je tudi avtorica dela *Dediči brez preteklosti* (fr. *Les héritiers sans passé*). V tem delu se sprašuje o pomenu predajanja kulture, kajti prav dobro vemo, da kulture ni brez kontinuitete. Toda »v času konstruiranja Evrope na gospodarskih in političnih temeljih«, pravi *Françoise Bornadel*, »smo pozabili na tradicijo in na evropsko kulturno dediščino«. Pri tem je vsebina manj pomembna, bolj je pomemben *odnos do kulture*. Nanj smo pozabili! In tako je danes kulturna dediščina mladim tuja, neprijetna, v najboljšem primeru se jim zdi eksotična. Do kulture in tradicije imajo zato mladi dihotomen odnos, ki se kaže bodisi v pasivni pragmatičnosti: »Avtor trdi« - to je potrebno zato, da nekdo naredi izpit - ali pa: »Jaz nisem tega mnenja, meni to ni všeč.« Potrebno pa bi bilo zavzeti stališča in se vprašati: »Kje sem jaz v odnosu do kulturne dediščine?« Mladi pa, po njenih izkušnjah, *ne sprejmejo sprejemanja*, torej ne sprejmejo učenja ... Je naš čas res čas nihilizma, tj. rušenja vrednot? (Nietzsche). Kaj res stari bogovi bežijo, mladih bogov pa ni? (Heidegger).

Vtičnice na višini 70 cm

Sredi srednjih let ni prezgodaj, da se vprašamo, kako bomo živeli v starosti

Berlin, april 2012

Nemško Zvezno ministrstvo za družino, starejše, ženske in mladino je zbralo podatke o že obstoječih oblikah življenja v visoki starosti. Vprašanja, ki si jih velja zastaviti desetletja vnaprej, so: Ali je stanovanje primerno načrtano (je prosto ovir, so vtičnice dovolj visoko itd), ali je v bližini dovolj storitev, je na razpolago organizirana oskrba in socialno omrežje, je organizirana sosedska pomoč. Nekaterne organizirane oblike bivanja so v Nemčiji oblikovali v sodelovanju z zdravstvenimi in drugimi ustanovami v kraju. Podatki o oblikah bivanja pa so zbrani pregledno v banki podatkov in so iz različnih virov. Tomaž Banovec (ZDUS) se že dolgo zavzema za to, da bi podobno banko podatkov naredili tudi v Sloveniji.

Več: <http://www.serviceportal-zuhause-im-alter.de/home.html>. (Vir: Tomaž Banovec)

Znanje za življenje. Vsaki dve minuti pride na spletu do zlorabe bančnih kartic. Kaj storiti?

Pariz, 8. april 2012

Redno pregledujete bančne izpiske in preverite, če ste res vi opravili vse nakupe? Številke si je lahko nekdo prisvojil. Kaj storiti? Treba je takoj preklicati kartico. Naredite prijavo na

policiji. Povejte banki in policiji, da nasprotujete temu in onemu računu. Banka je zakonsko obvezna, da vam povrne nastale stroške. Ukrepati pa morate hitro (v 70-120 dnevih, če gre za zlorabo v inozemstvu, v trinajstih mesecih, če gre za plačilo doma). Tako v Franciji. Preverite, če je tudi pri nas tako in nam, prosimo, sporočite v dobro vseh nas.

Napovedujemo, vabimo

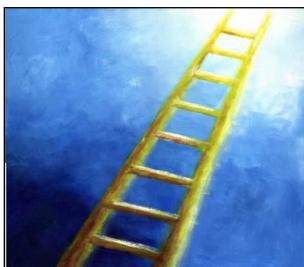
Ljubljana, petek 13. april 2012 ob 23.05 uri. Prenovljeni **Polnočni klub** z naslovom *Biti, postati, pripadati* na TV Slovenija 1. Sodelujejo *Vesna Dakić*, mentorica za angleški jezik, *Nada Klučar*, študentka v študijskih krožkih UTŽO Ljubljana *Moji starši so stari-kritična geragogika*, francoski jezik in udeleženka video izobraževanja v Bristolu ter *Jurij Kus*, študent ruskega jezika.

Ljubljana, četrtek, 19. april ob 14.30 uri, Poljanska 6, Ljubljana, dvorana v pritličju. Prof. dr. Ana Krajnc: **Programiranje izobraževalnega programa in postavljanje učnih ciljev** - izobraževanje mentorjev izobraževanja starejših. Oseba za stik: Alijana Šantej, (01) 433 20 90

Konferenca **Starejši učenci in solidarnost med generacijami** bo v začetku maja na Dunaju *European Association for the Education of Adults (EAEA) in Europahaus Burgenland*, v sodelovanju z *VÖV in Austrian Young Workers Movement* pripravlja konferenco »Older Learners and Intergenerational Solidarity« (slov. Starejši učenci in solidarnost med generacijami) in sicer od 2.-4. maja 2012 na Dunaju. Uvodno predavanje bo imel Dr. Gerhard Bisovsky. Registracija: <http://www.eaea.org/index.php?k=118476>

Dan za spremembe. Botanični vrt in UTŽO Ljubljana, 21. april. Medgeneracijsko izobraževanje v Botaničnem vrtu. Sodelujejo vrtni prostovoljci, mentorica Lučka Šičarov s študenti keramike z UTŽO Ljubljana in dijaki Gimnazije Šentvid.

NOVICE U3 – 5 2012

Lorraine Sharon Roth: Lestev

Zrno modrosti ali kako se povzpeti do znanja o Evropski uniji

Ljubljana, 12. april 2012

Gabrijela Grčar z Ministrstva za okolje in prostor, zdaj študentka UTŽO Ljubljana, je predstavila zgodovino Evropske unije, institucije EU, razmerja med njimi in kako se oblikujejo evropske politike. Njena predstavitev je zajela tudi predstavniška telesa EU v Sloveniji kot so *Predstavništvo Evropske komisije*, *Svet Evrope*, *Informacijska pisarna Evropski parlament* in njihovo vlogo. Občinstvo je zanimalo predvsem, kako institucije EU skrbijo za stik z državljani EU, kako do njih. Sledil je skupen razmislek o prihodnosti te evropske zveze narodov, o tem, koliko je pri tem pomembna (ne-sprejeta) ustava EU, o tem, kaj pomeni biti državljan Evrope in kaj pomeni graditi nacionalno identiteto posamezne evropske države. (Vir: Alijana Šantej)

Biti, postati, pripadati na TV Slovenija ali lepo je biti v skupini, ki se uči

Ljubljana 13. april 2012

Prenovljeni *Polnočni klub* z naslovom *Biti, postati, pripadati* na TV Slovenija 1 je gostil tudi *Vesno Dakić*, mentorico za angleški jezik in *Nado Klučar*, študentko v študijskih krožkih *Francoščina* in *Moji starši so stari-kritična geragogika* ter udeleženko video izobraževanja v Bristolu ter *Jurija Kusa*, študenta ruskega jezika. Vesna Dakić je spregovorila o resnični motiviranosti njenih študentov za učenje in o tem, koliko se sama uči od njih. Nada Klučar in Jurij Kus pa o svojem študiju v učnih skupinah, pa tudi širše o življenju v tretjem življenjskem obdobju.

V razgovoru na UTŽO Ljubljana

Zanimalo jih je izobraževanje mladih in starejših

Ljubljana, 17. april 2012

Morana Paliković Gruden, podpredsednica Mestne skupščine Mesta Zagreb, *dr. Ivica Voloder*, ravnatelj **Ljudskega odprtega vseučilišča Zagreb**, *dr. Tihomir Žiljak*, odgovoren za mednarodne projekte in psihologinja *Jasna Ćurin*, vodja UTŽO Zagreb, so se najprej na *Centru za dopisno izobraževanje (CDI)* Univerzum seznanili z izobraževanjem mladih in s projektom *Center vseživljenjskega učenja ljubljanske urbane regije*, kjer je partnerica tudi UTŽO Ljubljana. Popoldanski del srečanja smo namenili izključno podrobnemu spoznavanju izobraževanja starejših in temu, kako Slovenska UTŽO deluje na lokalni (UTŽO Ljubljana), nacionalni (Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje) in evropski

ravni v projektih in mrežah kot so LiLL, EMIL, FORAGE, AGE Platform Europe, AIUTA, ESREA, Danube Civil Society Forum itd.). Posebno pozornost smo znova v razgovoru namenili povezovanju izobraževanja starejših z lokalnim prostorom in UTŽO kot socialnemu subjektu. (Vir: Alijana Šantej)

Tekla je razprava o učenju, izobraževanju in še čem

Učenje je človeku lastno

Ljubljana, 19. april 2012

Programiranje in postavljanje ciljev – izobraževanje za mentorje v izobraževanju starejših odraslih je nosilo naslov usposabljanje, ki sta ga andragoginji *prof. dr. Ana Kranjc* in *Alijana Šantej*, vodja UTŽO Ljubljana, namenili razpravi z udeleženci. *Alijana Šantej* je uvodoma poudarila, da neformalno izobraževanje starejših dopušča mentorju, da je svoboden in ustvarjalen, toda to je lahko tudi tvegano, kajti v slehernem trenutku se mora mentor vprašati, če je na pravi poti, da doseže zastavljene si, nemalokrat večplastne, cilje. *Prof. dr. Ana Kranjc* je povabila udeležence k razpravi o odnosu med učenjem, izobraževanjem, vzgojo in poukom, štirimi sicer povezanimi, a hkrati zelo različnimi koncepti. »V izobraževanju starejših odraslih«, je dejala, »razmišljamo o tistem, ki se uči in razmišljamo o družbi, kjer živi, o tem, kaj starejši in družba potrebujejo«. Izobraževanja se je udeležilo enaindvajset mentorjev iz Ljubljane in z drugih slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ter drugih nevladnih organizacij izobraževanja starejših (Trebneje, Postojna, Domžale, Kočevje, Cerknica, Pivka, Grosuplje, Ilirska Bistrica).

Philippe Blanchard: Les azuleiros v Lizboni

Starejši turisti niso le število nočitev in dohodkovna lestvica

Lizbona, 17.-21. april 2012

AIUTA (Mednarodna zveza univerz za tretje življenjsko obdobje) si prizadeva, da poveže univerze za tretje življenjsko obdobje po svetu, da z njihovo pomočjo vzpostavi svetovni mednarodni okvir za permanentno izobraževanje in raziskovanje tudi v sodelovanju s starejšimi, da poskrbi za prenos znanja starejših v dobro vse družbe. AIUTA je svoj zadnji kongres v Lizboni posvetila *Turizmu v tretjem življenjskem obdobju*. Skupina študentov angleškega jezika z UTŽO Ljubljana pri mentorici *doc. dr. Dušani Findeisen* je skupaj s strokovnjaki in kolegi z drugih evropskih univerz na tem kongresu prisluhnila predavanjem o metodah izobraževalnega in religioznega turizma. Študenti po zaključenem izobraževalnem potovanju pišejo bloge (pridobijo računalniške in druge spretnosti). Obisk Rima so denimo študenti UTŽO v Ulmu (ZAWiW) posvetili študiju, ne mesta, marveč posameznih četrti in tamkajšnjega življenja, ki so jim ga predstavili italijanski kolegi. Zanimivo je bilo predavanje o religioznem turizmu. To temelji na načelih *solidarnostnega turizma*. Tisto, kar ljudi povezuje (religija, kultura, izobraževanje, prehrana in druge teme) mora biti prisotno tudi na potovanju. Pa še to: v družbi, ki se stara, starejši turisti ne morejo biti le število nočitev in dohodkovna lestvica. Imajo svoje potrebe, zmožnosti in omejitve. Te bo treba preučiti!

Kiparimo skupaj - medgeneracijsko učenje

Kiparimo skupaj tudi v osrednjem dnevniku POP TV

Ljubljana, 21. april 2012

Naš *Dan za spremembe* se je odvil v Botaničnem vrtu Ljubljana, kjer so se v skupnem učenju in ustvarjanju povezali študenti keramike pod mentorstvom Lučke Šičarov in kulturni mediatorji – vrtni prostovoljci z UTŽO Ljubljana ter dijaki Gimnazije Šentvid. Tamara Jare, vodja projekta, je medgeneracijsko učenje predstavila v osrednji informativni oddaji »24ur zvečer« na POP TV, dogodek pa sta obeležila tudi časopisa *Delo* in *Dnevnik*.

V tretjem gre rado je nov koprodukcijski film Andragoškega centra in RTV Slovenija

Ljubljana, 22. april 2012

Od 10. maja dalje lahko slovenske UTŽO, ljudske univerze, muzeji, bolnišnice, knjižnice in druge ustanove v Sloveniji prejmejo kopijo filma na DVD-ju in ga brezplačno predvajajo v

izobraževalne in promocijske namene. DVD-ji z uporabno vložno knjižico (v slovenskem ali angleškem jeziku) so na voljo na ACS, pri [Ajdi Turk, ajda.turk@acs.si](mailto:ajda.turk@acs.si) (Vir: Borka Kucler)

V opomin ...

Večina vlad razvitih evropskih držav zdaj, v času krize, prisega na izobraževanje odraslih, na raziskovanje, na ustvarjalnost. Pa mi? Smo res lahko izjema? Kaj res lahko požagamo vejo, na kateri sedimo? Če v imenu revščine slovenska vlada okrni osrednje, dobro ustaljene družbene dejavnosti, je hudo, a če načne tiste, ki so se dolgo postavljale na noge, jim poreže krila, njim in vsem nam. Izobraževanje odraslih je takšna dejavnost. Še pomnite tovariši, bi lahko dejali. Še pomnite, kaj je bilo rečeno na eni od evropskih konferenc, kjer je *Doris Pack (Evropska komisija)* poudarila, da je »eden največjih uspehov zadnjih deset let v tem, da je zraslo obče prepričanje o tem, kako pomembno je izobraževanje odraslih, kajti v nekaterih državah tega prepričanja pred tem ni bilo! »Tako politika izobraževanja odraslih«, je pridala, »zdaj postaja ena glavnih politik v evropski *Strategiji do leta 2020*, še posebej kar zadeva *mlajše odrasle, priseljence in starejše*. Potrebujemo nadvse izobražene izobraževalce odraslih, prepričati moramo univerze, da delajo na področju izobraževanja odraslih. Izobraževanje odraslih je namreč koncept vitalnega pomena sredi koncepta vseživljenjskega učenja. V Sloveniji imamo študij andragogike, a še naprej potrebujemo prepoznavne nacionalne ustanove, potrebujemo sogovornike v izobraževanju odraslih. Preprosto je v času krize zatreti tisto posebno, a prav iz posebnega rastejo rešitve. Zdi se, da smo vendarle bogati, če se jih lahko odrečemo.

(Več: <http://www.acs.si/>)

Napovedujemo, vabimo

V tretjem gre rado

Četrtek, 10. maj ob 17.25 na prvem programu TV Slovenija bo premierno predvajanje filma *V tretjem gre rado*. V filmu sodelujejo posamezniki, različne ustanove in Slovenska UTŽO, predvsem pa starejši študenti UTŽO. Vabimo k ogledu.

Devet tipkovnic, osemnajst zgodb

Sreda, 16. maj ob 18.00 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Prisluhnili bomo zgodbam članov študijske skupine *Ustvarjalno pisanje*. Zgodbe s skupnim naslovom *Devet tipkovnic, osemnajst zgodb* bomo doživljali v interpretaciji članov študijske skupine *Umetnost pripovedovanja*. Lepo vabljeni na literarno-pripovedniško doživetje.

Nikar ne trkajte, vstopite!

Dan odprtih vrat Univerze za tretje življenjsko obdobje za vse generacije

Petek, 18. maj ob 9.00 uri. Poljanska 6, Slomškova dvorana.

V *Tednu vseživljenjskega učenja in Evropskem letu za dejavno staranje in solidarnost med generacijami 2012* odpiramo ta dan svoja vrata vsem generacijam, svojim študentom in njihovim družinam, njihovim vnukom, vsem, ki vas pot zanese mimo nas, vsem, ki se želite seznaniti z našim delom, vam, ki vas zanima, kako mlajšim in starejšim posredovati znanje in kulturo. Vrata bodo odprta od 9.00 do 13.00 ure. Dobrodošli!

NOVICE U3 – 6 201

Malgorzata Mackowiak: Krakow

Študentki UTŽO na medgeneracijskem usposabljanju proti diskriminaciji

Krakow, april 2012

»Multikulturalna Evropa – ali smo res združeni v različnosti?« se je glasil naziv usposabljanja v okviru programa Grundtvig. Teme? Identiteta, strpnost, diskriminacija. Metode? Simulacija, študija primera, stališča za in proti. Udeleženci so obiskali muzej koncentracijskega taborišča Auschwitz in muzej Schindlerjeve tovarne, kar je pretreslo vse, zlasti mlajše med njimi. Iz Slovenije sta se usposabljanja udeležili njeni študentki *Ana Golja* in *Eli Delidžakova Drenik*. (Vir: Eli Drenik)

Sožitje pomeni živeti skupaj, se skupaj veseliti, žalostiti, delati

Ljubljana, Center Evropa, 26. april 2012

Svoj drugi posvet v Evropskem letu dejavnega staranja je pripravilo *Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*, vodil pa ga je nacionalni koordinator tega leta *Aleš Kenda*. Pozornost je pritegnil *prof. dr. Jože Ramovš* z *Inštituta Antona Trstenjaka* v Ljubljani s svojo opredelitvijo konceptov kot so sožitje, sodelovanje in solidarnost med generacijami. Beseda sožitje je staroslovanskega izvora, germanski in romanski jeziki, denimo, podobnega izraza nimajo. Sožitje pomeni živeti skupaj, se skupaj veseliti, žalostiti, delati. Sodelovanje in solidarnost sta nekaj drugega. Koncepte je treba opredeliti, kajti red v besedah, pravi *prof. Ramovš*, je tudi red v mislih in vnaša red v svet. Na posvetu so prikazali nekaj primerov dobrih medgeneracijskih praks. Block parties (veselice v stanovanjskem bloku) v Savskem naselju tečejo že tri leta. Nastale so ob sodelovanju rap glasbenika *Roka Trkaja* in tamkajšnje osnovne šole. Letošnje block party se bo udeležila

tudi študijska skupina za angleški jezik pri mentorici Dušani Findeisen s pesmijo *Live is Life* na pobudo in v organizaciji študentke UTŽO *Ljubice Kosmač*. Namen posveta je bil predvsem povečati občutljivost za starost in drugačne načine sodelovanja generacij. Na to temo sta spregovorila še *Angelca Žibera* (ZDUS) in *Dušan Kidrič* (Klub seniorjev).

Enkrat igralec, zmeraj igralec. Enkrat učenec, zmeraj učenec

Ljubljana, 26. april 2012, Center Evropa

Na posvetu v Centru Evropa je igralka *Lenča Ferenčak* izjavila, da igralcev v pokoju preprosto ni! Kdor je igralec, pač igra vse življenje. Kdor je učitelj, uči vse življenje. Podobno tudi učencev v pokoju ni, bi lahko dejali, saj, kdor se uči, se uči vse življenje. Poklici, ki niso le poklici, marveč so tudi način življenja in poslanstvo, nas bistveno opredelijo: naš odnos do sveta, naš način življenja tudi po tistem, ko se upokojimo.

Konservator Britanske knjižnice in inkunabula

Izobraževanje in svetovanje sta neločljivo povezana

Ljubljana, Andragoški center, april 2012

Ni izobraževanja odraslih brez svetovanja in brez veščin svetovanja. Razumljivo! Odrasli in starejši odrasli v izobraževanje namreč vstopijo s kopico izkustvenega znanja, ki ga mora svetovalec spoznati, izobraževalec pa vplesti v izobraževalni program, pri izvedbi programa pa uporabiti različne, eklektične metode (miselni vzorci, memo-tehnike, slikovno gradivo itd.) V programu *Andragoškega centra Slovenije Nikoli ni prepozno za nadaljnje izobraževanje* so se udeleženci seznanili z značilnostmi posameznih ciljnih skupin odraslih, s svetovanjem, dokumentiranjem svetovalnega dela, pa tudi z značilnostmi učenja odraslih. Izobraževanja sta se udeležili *Maša Bizovičar* in *Maja Vodopivec* z UTŽO Ljubljana.

Otto von Bismarck je uvedel pokojninski sistem

Skrbi me, da bi Bismarckov model medgeneracijske pogodbe obstal

Ljubljana, 26. april 2012

Če bi *Bismarckov model* obstal, bi bilo škodljivo, kajti zaposlovanje je danes drugačno. Nekdanje množične in kontinuirane zaposlenosti ni, število starejših raste, povečuje se število pripadnikov nekaterih drugih vzdrževanih družbenih skupin. Rešitev, o kateri razmišlja ekonomist in makro ekonomski analitik *Dušan Kidrič*, je v tem, da bi socialno, zdravstveno in pokojninsko zavarovanje financirali iz pobranih davkov, teh namreč ne plačujejo le zaposleni, marveč jih plačujemo vsi. (D.K. v zasebnem razgovoru)

Boter Mesec in Zvezdica Zaspanka (1952)

Grundtvig

GD Izobraževanje in kultura

Zvezdica Zaspanka tokrat ni šla na zemljo, marveč v Firence. Na kosilu pri županu.

Firence in Ljubljana, april 2012

V okviru Grundtvig projekta *Prostovoljno delo starejših* so k nam prišli italijanski prostovoljci *Laura Bubola*, *Manuela Sebeglia* in *Riccardo Ceccherini*. V študijskih skupinah italijanskega jezika so predstavili kulturo toskanske kuhinje in zgodovino florentinske katedrale Santa Maria del Fiore. Prva pozidava je iz 11. stoletja, prenova pročelja iz 19. stoletja. Ker prihajajo z glasbene šole Francesco Landini, so italijanski mednarodni prostovoljci predstavili tudi dela Giacoma Puccinija. Še več, posebej so se posvetili Puccinijevim ženskim opernim likom Mimi, Tosci in drugim. V istem času sta bili v Italiji na obisku prostovoljki UTŽO Ljubljana *Tatjana Delić* in *Amalija Venturini*. Mladim in starim sta predstavili zgodovino in kulturo naše dežele. Mlajši so slikali in med drugim prisluhnili *Zvezdici Zaspanki Frana Milčinskega* iz leta 1952, odrasli pa slovenskemu d'Anunziju Francetu Prešernu in njegovi poeziji. In ker *nekoga moraš imeti rad*, so poslušali tudi pesmi *Ivana Minattija* v italijanščini. Slovenski prostovoljki je na kosilo povabil florentinski župan *Matteo Renzi*. Predstavili sta mu delovanje UTŽO in projekt. (Vir: Maja Vodopivec)

Srečanje Pogledi na dejavno staranje in medgeneracijsko sodelovanje

Srečanje Slovenske UTŽO in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve

Ljubljana, 24. maj 2012

Ob sodelovanju predstavnikov univerz za tretje življenjsko obdobje po Sloveniji, nevladnih organizacij, ki si prizadevajo za izobraževanje starejših in MDDSZ, Aleša Kende, nacionalnega koordinatorskega Evropskega leta 2012 in mag. Magde Zupančič je potekalo srečanje *Pogledi na dejavno staranje in medgeneracijsko sodelovanje*. Aleš Kenda je predstavil spletno stran Evropskega leta 2012 in pozval, da organizacije in posamezniki posredujejo primere dobre prakse, kjer bodo tudi predstavljene. Vabimo vas, da tudi vi pošljete svoj prispevek in se predstavite širše. Predstavili smo pomembno vlogo Slovenske UTŽO pri uresničevanju aktivnega staranja, pomen izobraževanja starejših za lokalni razvoj in povezanost generacij, rezultate raziskave o dejavnostih in potrebah organizacij izobraževanja starejših, primere dobre prakse (kulturni mediatorji Loškega muzeja, medgeneracijsko povezovanje pri učenju računalništva na LU Radovljica ter popis lokalne kulturne dediščine v Grosuplju) in dejavno staranje v naših očeh. Podelili smo priznanja štirim regijskim ambasadorjem Slovenske UTŽO dejavnega staranja za leto 2012: Emiliji Pešec, Nevenki Mandič Orehek, Ivu Puharju in Valeriji Strežek. Srečanje je potekalo v okviru projekta *Krepitev mreže nevladnih organizacij izobraževanja starejših*, ki ga sofinancira *Evropski socialni sklad in MPJU*.

Lepa, a alergena ambrosia artemisiifolia na opuščenem gradbišču

Invazivne tujerodne rastline so med nami. Konferenca UTŽO in Botaničnega vrta.

Ljubljana, 9. maj 2012

V Ljubljani se je odvila konferenca UTŽO Ljubljana in Botaničnega vrta Ljubljana z naslovom *Tujerodne rastline pri nas*. »Vse bom vrgla ven in pazila bom, kam jih bom odložila,« je po koncu konference dejala udeleženka, razmišljujoč o svojem vrtu in tamkajšnjih invazivnih rastlinah. Ko bo cel dan močno deževalo in se bo zemlja zmeščala, se bomo dogovorili, da bomo v Botaničnem vrtu prostovoljsko pulili ambrozijo in druge invazivne rastline, vse v okviru projekta *VIR*, ki ga sofinancira *Mestna občina Ljubljana*, z njim pa UTŽO Ljubljana nadaljuje svoj projekt *Vrtni prostovoljci v Botaničnem vrtu Ljubljana* (študij naravoslovja na UTŽO in uporaba znanja v prostovoljnem delu v Botaničnem vrtu Ljubljana). »Invazivne rastline obstajajo od nekdaj, tudi globalizacija so poznali že v preteklosti, a zdaj se tujerodne rastline, ki jih prinesejo vlak, avtomobilske gume, obleka, letala, nezadržno hitro širijo k nam. Celnoletnice raznesejo do sto tisoč semen, same odmrejo, nove rastline pa se širijo kot gobe po dežju. Škodljive so za biotsko

raznovrstnost, zdravje ljudi, gospodarstvo,« je ob svojem prikazu invazivnih tujerodnih rastlin - krompir že zdavnaj ni več med njimi, pa je bil - dejal *doc. dr. Jože Bavcon*, direktor *Botaničnega vrta Ljubljana*. Invazivne tujerodne rastline niso nujno zmeraj invazivne, odvisno pač od konteksta in dežele. Pa še to, skrb za prostor, očiščen invazivnih tujerodnih rastlin, je popustila, skupaj s skrbjo za javni prostor in površine ob osamosvojitvi Slovenije, četudi jih obravnavajo številne konvencije. Konferenco je pripravila *Tamara Jare*, vodja projekta VIR.

Avtorica: Metka Zupanek

Trinajsti literarni zbornik slovenskih UTŽO in prvenec Metke Zupanek

Domžale, maj 2012

Metka Zupanek, predsednica UTŽO Domžale, je simbol dejavnega, ustvarjalnega in organizacijsko sposobnega človeka. Ljubezen do književnosti je doslej izrazila na več načinov; za izdajo pripravlja že 13. literarni zbornik avtorjev z univerz za tretje življenjsko obdobje Slovenije. Vsa leta je tam tudi sama objavljala svoje črtice. Pokazala pa se je tudi kot sposobna likovna ustvarjalka, saj je svoj prvenec *Cvetje pomladi* tudi sama likovno opremila. Ko vzamemo knjigo v roke, je ne moremo več odložiti. Tankočutno in v izbornem jeziku *Metka Zupanek* opiše doživetja, iztrgana iz življenja. Iz vrstic diha čustveni odnos do ljudi, narave, vsega, kar jo obdaja, da bralec nehote zasluti, da se ji je v tretjem življenjskem obdobju odprla možnost, da se samo uresniči, da zaživi življenje brez zunanjih pritiskov službe in formalizmov, da začuti in odkrije sebe. Avtorici v imenu mreže Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje ob izidu knjige iskreno čestitamo. (Vir: Ana Krajnc)

Eurochild je pripravil študijo o vlogi starih staršev. Programi zanje na UTŽO.

Bruselj, maj 2012

Vprašalnik EUROCHILD nas opozarja na nedorečeno vlogo starih staršev. Čeprav stari starši igrajo pomembno vlogo in so nemalokrat glavni vzgojitelji svojih vnukov, v Sloveniji nimajo ustreznega pravnega statusa, opozarjajo študenti UTŽO; niso člani družine, definicija družine ne govori o njih! Socialna vloga starih staršev pa je danes zahtevna, zato smo na UTŽO Ljubljana že zgodaj (prvič leta 1986) pripravili prvi izobraževalni program zanje in sicer v sodelovanju s *Svetovalnim centrom za otroke, mladostnike in starše*, nedavno pa novi program *Babica in dedek za današnje čase*. Razmerja med starši in vnuki obravnavamo tudi pri programu *Medsebojni odnosi* in posredno tudi drugod. Za vse socialne vloge se moramo učiti, torej tudi za vlogo dedka in babice. Anketa Eurochild je vsebovala naslednja vprašanja: ali stari starši za svojo vlogo lahko dobijo informacije in znanje na lokalni, nacionalni, mednarodni ravni? Ali dobijo pravno podporo? So dejavnosti starih staršev finančno podprte? Ali obstaja pogodba med starimi starši in odraslimi otroki o obiskovanju vnukov, če se starši ločijo? Ali obstoja svetovanje, izobraževanje za stare starše? Če otrok ne more ostati pri starših, ali imajo stari starši prednost pred drugimi, če jih želijo sprejeti? Ali obstoja družinska mediacija? Ali obstajajo zagovorniške organizacije za otroke v primeru, da se starši ločijo? Ali stari starši sodelujejo v prostovoljskih igralnih skupinah, jaslicah, vrtcih, programih predšolske vzgoje?

Napovedujemo, vabimo

Devet tipkovnic

Sreda, 23. maj ob 18.00 uri. Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana, dvorana v 3. nadstropju. Literarno-pripovedniško popoldne.

Obisk Slovaškega radia in televizije na UTŽO Ljubljana, torek, 29. Maj

Vsi drugačni, vsi enakopravni

1– 14. junij, od 16.00 do 19.00 ure. Vrt Mete Berce, Kocjanova 7. Razstava slušateljev keramike.

Snemanje televizijske oddaje Kulturni vrhovi

Petek, 8. junij ob 9.00. Poljanska 6, Slomškova dvorana.

»Povej mi, za kaj se zavzemaš.«

Petek 8. junij, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Obisk starejših prostovoljcev iz Škotske, Poljske, Nemčije in Španije v okvirih projekta KADIS-a.

Nazaj v morje

Junij – oktober 2012, Prirodoslovni muzej Slovenije. Razstava študijskega krožka *Narava – znana neznanka*, mentorica dr. Staša Tome.

Slovenija in Italija z roko v roki

Ponedeljek, 11. junij ob 17.00, Italijanski inštitut za kulturo, Breg 12. Glasbeni zaključek Grundtvig projekta *Prostovoljno delo starejših* z gostujočimi partnerji iz Italije. Toplo vabljeni, da prisluhnete izkušnjam prostovoljk ter delom Mozarta, Rossinija, Verdija, Puccinija, Respighe, Tostija, Catalanija in Liszta.

NOVICE U3 – 7 2012

UTŽO in njeno delo sta kazalnik družbenega razvoja

Ljubljana, maj 2012

Odkrivamo, koliko zmožnosti je v nas, toda ničesar ne bi bilo brez Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki je med nami že osemindvajset let. Elektronska sporočila, vabila na predavanja in delavnice, E-novice in vse drugo razkrijejo, kaj se dogaja na UTŽO, da mi lahko napredujemo. Kaj pa, če je univerzitetni učitelji in prostovoljci ne bi ustvarili, če je ne bi bilo, tako kot je še zmeraj ni v prenekateri evropski državi, kjer je družbeni razvoj zaostal? Koliko manj prijateljstev bi bilo sklenjenih? Koliko novega znanja bi ostalo neodkritega? Koliko znanja mladih in starejših mentorjev, univerzitetnih učiteljev, strokovnjakov, vidnih ustvarjalcev, mladih, ki vstopajo v svet dela in nas študentov, ne bi bilo ustvarjenega in predanega nam in našemu kraju, drugim državam! Koliko znanja upokojenih strokovnjakov bi poniknilo brez vrednosti za družbo! Koliko manj bi bila cenjena Slovenija v evropskem prostoru! Koliko manj dela bi bilo opravljenega! Koliko več bi bilo bolnih, ker ne bi imeli kje izživeti svojih zmožnosti, kje dajati in prejemati? Vsega tega se v denarju ne da ovrednotiti, saj gre za »neekonomske kazalce.« Delo UTŽO naredi življenja vredna, morda jih celo rešuje. Se sredi starajoče se družbe, humanistične in manj humanistične vlade tega zavedajo? Mi se! (Vir: Joža Železnik, študentka v študijskem krožku Ustvarjalno pisanje)

Živo je življenje šolarjev in starejših študentov v družbi z ministrom Andrejem

Vizjakom in Rokom Terkajem

Ljubljana, 21. maj 2012

»Ko sem prišla, sem bila nerazpoložena, zdaj sem dobila energijo,« je dejala *Olga Pajek*, animatorica študijske skupine angleškega jezika. *Živo je življenje (angl. Live is life)* smo poimenovali srečanje osnovnošolcev Osnovne šole Ledina s študenti angleškega jezika z UTŽO Ljubljana. Izobraževalno srečanje *Življenje je živo* je bilo ilustracija sodelovanja in skupnega ustvarjanja različnih rodov. Zasnovala in so-organizirala ga je zdaj študentka UTŽO *Ljubica Kosmač* ob sodelovanju svoje naslednice, ravnateljice šole Ledina *Marije*

Valenčak, učiteljic *Alenke Radičević* in *Dalile Beus*. Mladim in starim so se pod vodstvom slednje razprli glasovi A in O in nazadnje je iz grl zadonela skupna pesem *Življenje je živo*. Mladi in stari so sodelovali v razpravi o tem, kaj pomenijo mlajša in poznejša leta življenja. Rap glasbenik *Rok Terkaj* je predstavil svoje motive za upodabljanje poznejših let in navzoče povabil na Blok party v Savsko naselje v Ljubljani, 26. junija. Srečanje je nastalo ob sodelovanju *Aleša Kende* z *Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve*, koordinatorja Evropskega leta 2012. Nagovoril nas je mag. Andrej Vizjak, minister za delo, družino in socialne zadeve. Spregovoril je o sebi, o tem, kako se v njem in v vseh nas skrivajo vsi, otrok, odrasli in kasneje tudi starejši odrasli. Kako se bo vse skupaj nadaljevalo? S sodelovanjem obeh izobraževalnih ustanov in seveda generacij.

Kar 80% Slovencev starejših od 65 let ni še nikoli uporabilo računalnika

Ljubljana, klubski prostor Maximarket, 17. maj 2012

Okrogla miza Slovenske UTŽO *Informacijska družba in dejavno staranje* je stekla na Svetovni dan informacijske družbe. Združila je predstavnike UTŽO Ljubljana, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Direktorata za informacijsko družbo in Microsofta Slovenije. Moderatorica *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica Slovenske UTŽO je uvodoma nanizala značilnosti informacijske družbe in njene zahteve, tudi tisto po svobodnejšem učenju. »Učenje računalništva ne more biti linearno, od nas zahteva intuicijo,« je pritrnil *Robi Mlakar*, mentor računalniškega izobraževanja starejših. *Jurij Kus*, študent UTŽO Ljubljana, je pričel kot "računalniški guru" v svoji družini, pristal pa je kot mentor v prostovoljskem gibanju *Znaš nauči drugega*. *Mag. Marko Papić* (Fakulteta za elektrotehniko) je predstavil rezultate raziskave *E-kompetentni državljan Slovenije danes* in poudaril, da so gospodinjstva dobro opremljena s širokopasovnim dostopom, ne pa tudi z računalniškim znanjem starejših. 80 % starejših od 65 let ni nikoli uporabilo računalnika, 90 % starejših od 65 let pa ni še nikoli brskalo po svetovnem spletu. Kaj zdaj? Predstavljeno je bilo, da tečajji računalništva za starejše ne prinašajo najboljših rezultatov, takšno učenje je treba povezati z njihovim delom, odkrivanjem, raziskovanjem in projekti. »Tako se tudi ustvari želja po učenju,« je pridal *Robi Mlakar*. Ustvariti bi veljalo *računalniški eko sistem*, spletno mesto, ki bi ga vodili starejši ali starejše obdati s tehnologijo tam, kjer se družijo (organizacije, kavarnice, klubi itd). Povezati bi veljalo starejše z osnovnimi šolami in raziskovalnimi projekti teh šol. *Biljana Weber*, generalna direktorica Microsofta Slovenije, je podala trende novih tehnoloških možnosti in projekte, ki povečujejo informacijsko pismenost starejših. Dogodek je potekal v okviru projekta *Krepitev mreže nevladnih organizacij izobraževanja starejših* ob podpori Evropskega socialnega sklada in MPJU.

Pismo svojim Wikipedistom, študentom UTŽO, je poslal Andrej Žohar, pobudnik usposabljanja Wikipedistov na UTŽO Ljubljana

Spoštovani sodelavci Wikipedisti. Če sem že začel, naj tudi formalno zaključim! Najprej zahvala vsem udeležencem za dobro voljo in sodelovanje ter Univerzi in njenim sodelavcem, da so nam omogočili tehnične razmere in podporo za delo. Ampak, tale konec seveda ni konec, temveč samo vmesna postaja. Nekaterim smo začasno razširili obzorja, nekaterim bolj trajno omogočili zanimiv konjiček in priložnost za novo znanje in spoznanja. Kot sem že omenil na zadnjem srečanju, verjamem, da bomo podoben študijski krožek imeli tudi jeseni. Med poletjem ohranjajte znanje in delajte v okvirih dobre volje. Ne glede na to pa za popotnico: nekateri ste že na nivoju, ko lahko svoje znanje prenašate naprej. Kar pogumno! Prav vsi pa ste v mojih očeh na Univerzi ali zunaj nje ambasadorji Wikipedije. Če ste v družbi tehnično manj podkovanih, pridobite njihove tekste in jih sami objavite. Navdušite za delo še koga, za vse je še dovolj dela. Delujte kot povezovalni člen med različnimi skupinami.

Peš hoja za vse generacije po četrti Poljane

Bomo po tem urbanem sprehodu prepričali MOL, da pred UTŽO potrebujemo prehod?

Ljubljana, 5. maj 2012

Približno dvajset sprehajalcev vseh starosti in študentov UTŽO Ljubljana se nas je odzvalo povabilu *Inštituta za politike prostora* na urbani sprehod (Jane's Walk) po Poljanah, ki ga je vodil *Tadej Žaucer*. Pot smo začeli pred Poljansko gimnazijo, nadaljevali pod Rdečo hišo do Žitnega mostu na Ljubljani, po Barvarski stezi do Poljanske ceste, po Strossmayerjevi mimo Skuškovih vile (v kateri domuje VVZ) do stoletnih platan na križišču s Streliško, nato po Ulici talcev do cerkve Sv. Jožefa, preko Ambroževega trga in do križišča z Roško cesto. Na vseh teh točkah smo se za krajši čas ustavili in se pogovarjali o boljši ali manjši prehodnosti območja s stališča različnih pešcev. Ugotavljali smo, da so prehodi marsikje

slabi, govorili pa smo tudi o možnih rešitvah. Na cestišče smo s kredo risali rešitve, ki bi jih bilo z malo posluha dokaj preprosto izpeljati, ves čas pa smo omenjali tudi ugoden vpliv zelenih zasaditev ob poteh. Pa še zgodovine smo se tu in tam dotaknili. (Vir: Marija Župevc)

Devet tipkovnic

Ljubljana, 16. in 23. maj

Ljubezenske, komične, napete, modre, strastne in razpoloženske so bile kratke zgodbe osmih avtoric in enega avtorja študijske skupine *Ustvarjalno pisanje* na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani pri mentorici mag. Mateji Mahnič v interpretaciji pripovedovalk in pripovedovalca študijske skupine *Umetnost pripovedovanja* pod mentorstvom izr. prof. Tomaža Gubenška.

'Novinarji' UTŽO v razgovoru z dr. Steliom Villanijem

Nikar ne trkajte, vstopite

Ljubljana, 18. maj

Nikar ne trkajte, vstopite v Dan odprtih vrat Univerze za tretje življenjsko obdobje, smo v Tednu vseživljenjskega učenja posvetili temu, kar je naše področje prizadevanj: izobraževanje, kultura, znanje, povezovanje generacij. Vrata smo odprli vsem, široki javnosti. Z mentorico prof. Dušico Kunaver in ilustratoriko Ireno Gubanc smo odkrivali stare, že pozabljene poklice kot so brusar, rezbar, lektarica, furman, pisarka itd. Člani novinarskega študijskega krožka so intervjuvali gosta dr. Stelia Villanija, 82-letnega študenta Univerze v Milanu, ki se, razumljivo, uči vse življenje, zdaj pa je posegel daleč v preteklost v študij stare grščine in civilizacije Bizanca. Poezijo pesnikov, Ivana Minattija in drugih predstavnikov slovenske moderne, smo doživeli v interpretaciji članov študijske skupine *Umetnost pripovedovanja*. Dan odprtih vrat smo zaokrožili s spoznavanjem ustvarjanja 'Wikipedistov', študentov UTŽO, ki so nam predstavili svoje objave na slovenski spletni enciklopediji Wikipedia. (Vir: Alijana Šantej)

Hispanisti na študijskem potovanju pri baskovski manjšini

Baskija, maj 2012

Večje število starejših študentov španskega jezika pri mentorici Eriki Zorko Müller je obiskalo Baskijo in mentoričine baskovske prijatelje v San Sebastianu, Vitorio-Gasteizu in

v zdaj slovitem Bilbao. Kaj lahko kultura naredi za nekdanjo opustelo industrijsko pokrajino in kako je moč od znanja in kulture živeti, so spoznali tam. Seznanili so se tudi z življenjem v vaseh in odročnih hribovskih krajih. (Vir: Živa Švagelj Petković)

Slovesno oblečeni med računalnike

Kampanja, ki se je razširila vse do prodajalnic "fish and chips"

Velika Britanija, april 2012, Ljubljana, 17. maj 2012

Mag. Marko Papić je na okrogli mizi UTŽO v klubskih prostorih Maximarket predstavil nekatere primere dobre prakse odpiranja računalniškega sveta starejšim. *Spring Online & Silver Surfers' Day* (Spletna pomlad & Dan srebrnolasih surferjev), ena uspešnih računalniških kampanj je zdaj dopolnila že deset let. Vsako pomlad se organizacije v Veliki Britaniji, ki imajo računalniško tehnologijo, odprejo za lokalno prebivalstvo in več kot 150 000 ljudi se je v kampanjo vključilo letos, ob tem pa je steklo približno 2000 dogodkov vsepovsod, tudi v prostorih Evropske komisije in muzeja Albert in Viktorija, pa vse do trgovinic s hitro hrano, kjer prodajajo "fish and chips". Takšna kampanja bi seveda morala imeti tudi svoje takojšnje nadaljevanje, menimo na UTŽO.

(Več: www.springonline.org)

Obljube francoskega predsednika François Hollande zrcalijo tudi naše potrebe. Investicije v družbeni razvoj, pa tudi varčevanje.

Pariz, maj 2012

Kdor bo zaposlil starejšega od petinpetdeset let, mu ne bo treba plačevati prispevkov za socialno in pokojninsko zavarovanje. Družine bo vlada podprla v njihovi skrbi za ostarele starše. Vdove in vdovci ne bodo plačevali davka na dediščino. Predsednik ne bo nasprotoval evtanaziji. Pokojnine bodo indeksirane z inflacijo (AGE si želi, da bi bile indeksirane s plačami). Upokojitvena starost naj bi se vrnila s 65 na 62 let. Socialistična vlada François Hollande je že prvi dan po prihodu na oblast pričela z zaposlovanjem 60 000 učiteljev več in drugimi obljubljenimi ukrepi na področju izobraževanja.

Preberite Igranje pisateljice Stanke Hrastelj, Nagrada Modra ptica 2012

Ljubljana, maj 2012

Kako strukturirati čas, kako mu dati vsebino, ko ne hodimo več v službo. Junakinja romana se spopade s tem vprašanjem, ko zaradi alergije ne more več opravljati svojega poklica. Kako premagati sram pred onimi, ki so bili nekoč njeni sodelavci? Kako biti koristna? Skozi prizmo nenadnega, vsiljenega ji prostega časa, se ji pogled na ljudi spreminja, skozi kopreno preteklosti se pojavljajo reminiscence, tudi tista o babici, ki ji je nekoč, njej, majhni deklici, dovolila, da ji razplete sivolase dolge lase in jo češe. Mirno, z dolgimi kretnjami. Ostala je slika, ostala so občutja.

Napovedujemo, vabimo

Obisk Slovaškega radia in televizije na UTŽO Ljubljana, torek, 29. maj

Vsi drugačni, vsi enakopravni

1. – 14. junij, od 16.00 do 19.00 ure. Vrt Mete Berce, Kocjanova 7.
Razstava slušateljev keramike.

Snemanje televizijske oddaje Kulturni vrhovi

Petek, 8. junij ob 9.00. Poljanska 6, Slomškova dvorana.

»Povej mi, za kaj se zavzemaš.«

Petek 8. junij ob 14.00 uri, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Obisk starejših prostovoljcev iz Škotske, Poljske, Nemčije in Španije v okvirih projekta KADIS-a.

Nazaj v morje

Junij – oktober 2012, Prirodoslovni muzej Slovenije. Razstava študijskega krožka *Narava – znana neznanka*, mentorica dr. Staša Tome.

Slovenija in Italija z roko v roki

Ponedeljek, 11. junij ob 17.00, Italijanski inštitut za kulturo, Breg 12. Glasbeni zaključek Grundtvig projekta *Prostovoljno delo starejših* z gostujočimi partnerji iz Italije. Toplo vabljeni, da prisluhnete izkušnjam prostovoljk ter delom Mozarta, Rossinija,

Verdija, Puccinija, Respighe, Tostija, Catalanija in Liszta.

NOVICE U3 – 8 2012

Pordelo je poletje. Foto: Miklavž Čuk

O Andragoških spoznanjih in vsem drugem sredi vročega poletja

Ljubljana, junij 2012

Mentoriranje je pojav, ki ga na UTŽO Ljubljana raziskujemo dlje časa, spoznanja pa smo zapisali v zadnjo tematsko številko *Andragoških spoznanj*. V jeseni jih bomo prelili v 240 ur usposabljanja prihodnjih mentorjev in sicer na različnih koncih Slovenije, vse ob podpori Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Evropskega socialnega sklada. Na UTŽO tačas mentor Robi Mlakar piše nove računalniške programe, ki bodo izhajali iz analiziranih potreb starejših študentov. Posebej se bo posvetil izobraževanju za vstopanje v socialna omrežja. Pogovori so stekli tudi glede zasnove, vsebine in organizacije 2. *Mednarodnega festivala znanja in kulture starejših* ob podpori ZPIZ. Pripravljamo *Ta svet je učenja vreden*, uvodno srečanje za nove mentorje in nove študente ter koncert Meri Avsenak. Sprejemamo obiske projektnih partnerjev, ustanov, s katerimi sodelujemo (KADIS itd.). Prijavljamo se na nacionalne in evropske razpise. Pišemo monografijo o prostovoljstvu in izobraževanju zanj, ki bo izšla jeseni. Predavamo na mednarodnih konferencah (Mala Nedelja, Gradec, Ulm). Nadaljujemo z javno kampanjo (radijske in televizijske oddaje, intervjuji v revijah).

V šolske klopi so se »posedli« arhivski dokumenti. Foto: Aleksandra Radojc

Pa še to, v času, ko ni predavanj ...

Ljubljana, junij-julij 2012

Poletje je na sedežu UTŽO Ljubljana delovno, le, da so se v klopi namesto študentov »posedli« arhivski dokumenti, pregled dela domala trideset let. Zanimivo je pogledati

vanje in v metre registratorjev z izrezki iz časopisov ... Pred očmi se nam odvrti teh trideset let dela in življenja. Urejamo arhiv, knjižnico in vse drugo, čistimo, belimo. Tečejo priprave na novo študijsko leto, na nove študijske programe. Vrstijo se pogovori z mentorji in animatorji, predstavniki študentov.

Študijski krožek italijanskega jezika na U3 Zasavske regije: Il mio cappello ha tre fori

Umetnost in kultura za konec študijskega leta

Trbovlje, junij 2012

Društvo U3 Zasavske regije je konec maja s prireditvijo zaključilo študijsko leto. Športno rekreacijski center AMD na Kipah je le s težavo ponudil okrilje številnim ustvarjalcem programa, članom društva, mentorjem in animatorjem ter drugim navzočim. Tako veliko je bilo njihovo število! *Zvonka Selan*, predsednica UTŽO, je izrazila zadovoljstvo z opravljenim delom, pridobljenim znanjem in spoznanji študentov v sedemnajstih različnih izobraževalnih programih. Navzoče je pozdravil župan Hrastnika Miran Jerič in tako dal priznanje prispevanju društva k lokalnemu razvoju. Priznanje je občina Hrastnik izrazila tudi s sofinanciranjem dela te univerze za tretje življenjsko obdobje. Leto se je kasneje zaključilo tudi s študijskim izletom na rob slovenskega Krasa. Društvo svoje stare in nove člane jeseni ponovno vabi k vpisu. (Vir: Nada Hauptman)

Nazaj v morje nas vabijo tudi podobe avtorjev razstave

Nazaj v morje – razstava kulturnih mediatorjev

Ljubljana, junij 2012

Pod vodstvom mentorice *dr. Staše Tome* iz *Prirodoslovnega muzeja Slovenije* je skupina prostovoljnih kulturnih mediatorjev, študentov UTŽO Ljubljana, tam že tretje leto zapored pripravila razstavo. Z letošnjo vas vabi nazaj v morje. V morju se je pred skoraj štiri milijardami let pričelo življenje in se od tam počasi preselilo tudi na kopno. Toda nekateri organizmi so se kasneje vrnili v morje (nekateri plazilci, ptiči in sesalci), ker je bilo

tam preživetje varnejše. Biološka vitrina četrletja je na ogled do 31.10.2012. Vabljeni!
Več: <http://www2.pms-lj.si/info/junij.html>

Umetniško delo postane umetniško šele v očeh gledalca

Pariz, Ljubljana, junij 2012

Mag. Irena Šterman, mentorica za umetnostno zgodovino, se je v Parizu v imenu UTŽO Ljubljana udeležila usposabljanja znotraj evropskega okvirnega programa Grundtvig in projekta z naslovom *Umetnost in dialog – oblikovanje novih skupin občinstva in novih platform za angažiranje v umetnosti* (angl. Art@Dialogue Building new art audiences and new platforms for art engagement). Francoski teoretiki prisegajo na razmišljanja André-ja Malraux-ja, češ, da umetniško delo postane umetniško šele v očeh gledalca, od tod tudi veliko zanimanje za občinstvo v tej deželi. Študijske skupine mag. Irene Šterman so posledično večkrat opazovale obiskovalce v naših galerijah in njihov način opazovanja, gledanja in komentiranja umetniških del. Zanje je bil to še en vir učenja.

GD Izobraževanje in kultura

Grundtvig

Italijanski prostovoljci po nastopu. Foto: Maja Vodopivec

Veslali so po Arnu in vse drugo. Zaključni dogodek prostovoljstva je bil v Ljubljani

Ljubljana, 11. junij 2012

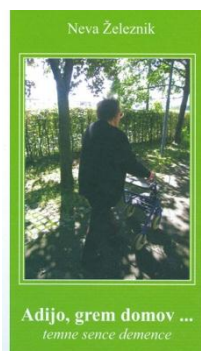
Na Italijanskem inštitutu za kulturo se je odvil zaključni dogodek UTŽO Ljubljana v projektu Grundtvig *Prostovoljno delo starejših*. Nekaj utrinkov so prispevali: Maša Martinčič in Ksenija Kreft, ki sta v Firencah prostovoljno veslali po reki Arno skupaj z ekipo Dragon Ladies (pacientke, ozdravljene raka dojke). Viktorija Brozovič in Bojana Žokalj Jesih

sta direktorja glasbene šole Francesco Landini Valeria Vezzanija prepričali, da je na javni predstavitvi v Firencah bral Gregorčičevo pesem *Soči* v slovenščini, *Tatjana Delić* in *Amalija Venturini* pa sta marsikaterega Florentinca navdušili za Slovenski oktet. Na zaključnem dogodku v Ljubljani so gromek aplavz poželi nastopajoči florentinski glasbeniki, mezzosopranistka *Selene Fiaschi* ter pianista *Valerio Vezzani* in *Alessandro Manetti*. Z odlomki iz del Rossinija, Mozarta, Liszta, Verdija, Puccinija in drugih so pri poslušalcih vzbudili močno pozornost in čustva. (Vir: Maja Vodopivec)

Projekt ZDUS koraka dalje

Ljubljana, 14. junij

Na posvetu Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) v Državnem svetu z naslovom *Naredimo korak naprej* so predstavili projekt *Starejši za starejše*. Od leta 2004 so v tem projektu prostovoljci opravili veliko število ur prostovoljskega dela v skrbi za tiste, ki so v stanju odvisnosti. Prostovoljci opozarjajo na stiske nemočnih starejših, ki imajo različne razsežnosti. Nevladne organizacije so najbližje ljudem v lokalni skupnosti, zato je njihova vloga neprecenljiva, so poudarili navzoči. Zato ZDUS svoja prizadevanja zdaj usmerja v ustanavljanje lokalnih interdisciplinarnih koordinacij (LIK), ki bi povezale strokovnjake in službe v lokalnem okolju. Posveta se je v imenu Slovenske UTŽO udeležila *Alijana Šantej*. (Vir: Alijana Šantej)

O prizadetem spominu in *Adijo, grem domov* avtorice Neve Železnik

Ljubljana, 28. junij, 2012

“Odštejte 7 od 100. Zdaj pa odštevajte še naprej po sedem: 93, 86 ... Kaj je na tej risbi? Tiger! Ne, ni tiger! In kaj je to? Ne vem. Žival? Ne, to je orodje! Aha, žaga je!” Motnje spomina se kažejo na različnih področjih. V pomnjenju serije, v vizualni percepciji, v gibanju, prostorski dezorientiranosti, anksioznosti, agresivnosti. Demenca morda ni tako zelo pogosta, kot si mislimo, a je bolezen, ki jo je treba razumeti in se naučiti z njo živeti tudi kot svojec obolelega. *Neva Železnik*, skupaj z *Anjo Cajnko* (*Društvo RESje*) in doc. dr. *Alešem Kogojem* v svoji novi knjigi *Adijo, grem domov* prikaže »sence« demence sredi družbe in države, kjer je vedenje o bolezni premajhno, da bi znali z obolelimi dobro ravnati. To dragoceno, napotkov polno delo, ki pomaga razumeti občutja in obnašanje obolelih v visoki starosti, pa tudi delovanje institucij, je najhitreje in najbolje dosegljivo pri

Založbi Forma 7 na naslovu: forma7@siol.net

Alijana Šantej o kulturnih mediatorjih v prvem dnevniku RTV Slovenija

Ljubljana, 26. junij 2012

Alijana Šantej je v TV dnevniku Slovenija 1 predstavila genezo in namen zdaj že ustaljenega koncepta in mreže kulturnih mediatorjev, ki je razpredena po več slovenskih muzejih, pa tudi v bolnišnicah in v Botaničnem vrtu Ljubljana itd. Kulturni mediatorji so se »rodili« na UTŽO Ljubljana, njihova naloga je, da pridobljeno znanje in kulturo prostovoljno posredujejo tistim, ki ju želijo ali potrebujejo. Naša pa, da izobražujemo njih in osebje javnih ustanov v ta namen ter skrbimo za javno kampanjo.

Če bi živeli skupaj z vnuki, bi vedeli več

Ljubljana, junij 2012

Težava starejših odraslih je predvsem v tem, da ne zvedo dovolj hitro za zanimive, nove računalniške aplikacije in za zanimive ter za njih uporabne spletne strani. Študenti in zaposleni si to vedenje predajo mimogrede in tako več kot 80 % računalniškega znanja posrkajo v svojem socialnem krogu. Pri starejših je drugače! Novi programi računalniškega izobraževanja, ki jih pripravljamo na UTŽO Ljubljana, vas bodo navajali tudi na odkrivanje za vas in vaš slog življenja pomembnih aplikacij in spletnih strani. Pa še nekaj statističnih podatkov: osebni računalnik je imelo v letu 2011 pri nas 68 % vseh gospodinjstev. Med vsemi tipi gospodinjstev, v katerih so živeli vzdrževani otroci in z njimi oba starša, je bilo 96 % takih, ki so imela osebni računalnik. (Vir: SURS) Če bi živeli skupaj z vnuki, bi potemtakem o zanimivih računalniških aplikacijah starejših vedeli več.

Ivan Grohar: Sejalec, 1890

Izven in za podeželje

Mala Nedelja, 20.-23. junij 2012

Na povabilo Društva za razvoj slovenskega podeželja sta se Aleksandra Radojc – predstavila je gibanje Znaš, nauči drugega – in Dušana Findeisen s predstavitvijo Slovenske UTŽO ter izobraževanja starejših za lokalni razvoj udeležili mednarodnega Grundtvigovega seminarja »Zmožnosti starejših kot orodje razvoja podeželja« (angl. »Capacities over 50's as rural development tool«, ki je združil partnerje iz različnih držav. Predavateljici sta v svojem nastopu dali poseben poudarek mreži ForAge, katere članica je

tudi Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. Mreža združuje vidne raziskovalce in strokovnjake na področju izobraževanja odraslih. Dragoceno je bilo srečanje z uvodničarko, prof. dr. Irmo Potočnik Slavić, geografino, ki se raziskovalno ukvarja tudi z vprašanjem starosti in razvojnimi potenciali slovenskega podeželja. ZDUS-ov projekt Starejši za starejše je navzočim približala dr. Mateja Kožuh Novak.

Evropska konferenca Age on Stage je postavila starost na oder

Gradec, 21.- 22. junij 2012

Evropska mreža E.N.T.E.R. je v letu dejavnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012 organizirala konferenco *Age on Stage* (slov. *Starost na odru*). Posvetila jo je poklicnemu in splošnemu izobraževanju starejših, pa tudi mentoriranju in usposabljanju na tem področju. Doc. dr. Dušana Findeisen je v svojem uvodnem predavanju *Izobraževanje starejših v Evropi. Kje smo danes?* (angl. *Education of older adults in Europe - where do we stand?*) odprla vprašanje povezanosti izobraževanja starejših z družbenim in kulturnim okoljem. Izobraževanje starejših je vez starejših z družbo, učinke tega izobraževanja pa merimo z ekonomskimi kriteriji (več bogastva), družbeno razvojnimi kriteriji (več storitev, več participacije, odločanja) in s kriteriji osebnostnega razvoja (več znanja, več trdnosti, več darežljivosti), je med drugim poudarila. V svojem nastopu je predstavila tudi različne mreže, katerih članica je Slovenska UTŽO, kot so EMIL, AGE, FORAGE. Prof. dr. Werner Lenz je občinstvo popeljal v književnost in njeno obravnavo starosti (Eseji Michèla de Montaigna na primer). Chris Walsh je spregovoril o usposabljanju starejših delavcev.

Več: http://www.enter-network.eu/fileadmin/ENTER_UP/StAge_Programme_EN.pdf

HelpAge International je pripravilo peticijo ADA. Vabimo k podpisu

Velika Britanija, junij 2012

»Mislim, da morajo starejši ljudje, kjerkoli živijo, biti vključeni v družbo kot enakovredni državljani z enakimi pravicami. Svojo vlado pozivam, da starejše dejavno vključi v oblikovanje politik doma in v mednarodnem okolju«. S to peticijo ADA si HelpAge International prizadeva vplivati na vlade in na Združene narode, da bi sprejeli Mednarodno konvencijo o pravicah starejših. Peticijo ADA lahko podpišete na: <http://www.helpage.org/get-involved/campaigns/ada-for-rights/>

Grška pisava. Odlomek iz pisma cesarja Nerona

Klasični jeziki in starejši so šola mišljenja in življenja

Pariz, 23. junij 2012

Druga za drugo evropske univerze zapirajo svoje oddelke za klasične jezike, latinščino in grščino! Konec študija klasičnih jezikov pomeni predvsem konec komunikacije z nekim drugim svetom, sušenje izvira, kjer so se oblikovali temelji naših ustanov, naše misli, naše kulture, naše književnosti, torej nas samih. Vse bolj pozabljamo - pa bi jih danes tako zelo potrebovali - tudi na vrednote, iz katerih je rasla kultura Evrope (zgodovina, filozofija, gledališče, tragedija, demokracija so invencije tistega časa). Teh vrednot ne bomo več razumeli, če bo poniknila kultura starega sveta, tako drugačnega od našega, v katerem so bogovi zato, da nam pokažejo svet, kjer ni skrbi. Bogovi so zato, da nas ščitijo in nas potolažijo, ne da nam vladajo! Pierre Hadot, znameniti francoski zgodovinar antike, skozi grško filozofijo pokaže, kako je moč svet opazovati, kako misliti o svetu, kako se upravljati. Vsekakor gre za svet, kjer bi lahko bili svobodni, morda tudi bolj srečni. Klasični jeziki in filozofija so tako kot starejši šola mišljenja in življenja. (Vir: Les idées claires de Danièle Salève. Paris: Radio France culture, 23. junij 2012).

Napovedujemo, vabimo

European Conference: Active Ageing and Intergenerational Dialogue – a Challenge for the Danube Countries in a Common Europe. New Directions in Seniors' Education

8.-10. julij 2012, Ulm/Neu-Ulm, Nemčija

Ta svet je učenja vreden.

Uvodno srečanje novih študentov in novih mentorjev.

27. september 2012 ob 15.00 uri, Poljanska 6, Ljubljana, Slomškova dvorana, pritličje levo

NOVICE U3 – 9 2012

Evropsko leto **aktivnega staranja**
in **medgeneracijske solidarnosti 2012**

Pojdite z nami v svet znanja tako kot Jonatan Livingston Galeb.

Vpis v 29. študijsko leto Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani

Ljubljana, september 2012

Od 1. do 15. septembra, od ponedeljka do petka od 9.00 do 12.00 na Univerzi za tretje življenjsko obdobje na Poljanski 6 v Ljubljani poteka vpis za študente, ki se prvič vpisujejo v študijske programe, in za že vpisane študente, ki bi si želeli priključiti se novim študijskim skupinam. Programov je več kot 45, študijskih skupin je nad 300. Potekajo pod vodstvom mentorjev in mentoric, ki se za to delo posebej usposablajo. Lansko leto je bila udeležba v izobraževanju v tej nevladni ustanovi več kot 4700, izobraževalo pa se je več kot 3800 posameznikov. Glede na naravo univerze za tretje življenjsko obdobje in njena načela **vpis po spletu ni mogoč. Pridite in pričakali vas bodo svetovalci.**

Robi Mlakar (desno) na srečanju Znaš, nauči drugega. Foto: Aleksandra Radojc

Tokrat celostno zasnovana smer računalniškega izobraževanja bo v novih prostorih na UTŽO Ljubljana

Ljubljana, september 2012

Obvladovanje računalništva je splošna usposobljenost, ki povečuje ali zmanjša vse druge, tako kot je splošna usposobljenost znanje angleščine. »Zmotno je razmišljati, da se računalništva ali jezika, dveh kompleksnih spretnosti, lahko naučimo v nekaj dneh. Z računalništvom (ali jezikom) je treba živeti, se o njem pogovarjati in tako se zlagoma razvije zanimanje in se razvije »računalniška intuicija«, pravi Robi Mlakar, dipl. medijski komunikolog, ki smo mu zaupali celostno zasnovo nove prednostne usmeritve UTŽO. Na temelju raziskav in svojih izkušenj – ve, kaj je preprosto, kaj težje, kje steče, kje se zatakne, zna predvidevati, zna natanko odrediti, koliko spretnosti in znanja lahko kdo posrka, ve, koliko vaje je potrebne, ve, kako generacijske značilnosti vplivajo na zanimanja in potrebe - je Robi Mlakar pripravil tri učbenike in tri programe: *Prvi koraki v računalništvo*, *Na valovih socialnih omrežij* in *Z razpredelniciami gre lažje* (Excel itd). Vaše učenje računalništva se bo tudi praktično povezovalo z vašim življenjem in študijem, lahko pa tudi s poznavanjem Wikipedije. V času vpisov se boste o svojih potrebah po računalniškem znanju lahko pogovorili kar z njim.

Foto: Miklavž Čuk

Drugi novi programi v prihajajočem letu

Trgi, ulice in stavbe okoli nas. Pod vodstvom arh. Mete Kutin boste »brali« urbane prostor tudi z višine in pridobivali znanje, ki ga boste lahko, če boste tako hoteli, uporabili v delu kot vodniki. *Pravo na vsakem koraku* (mentor doc. dr. Primož Gorkič) bo pokazalo, da vstopamo v pravna razmerja povsod, tudi, ko stopimo na avtobus. *Utrdimo svoj položaj z besedo* (mentorica doc. dr. Janja Žmavc) je program, ki vas bo popeljal v svet argumentiranja. *Simbolika živali v umetnosti* (mentorica Ana Kregelj, dipl. umet. zgod.) vas bo seznanila z živalskimi in drugimi ikonami. Psiček v pravljicah, ki jih morda prebirate otrokom, bodisi v družini, bodisi prostovoljno v vrtcu, tako ne bo več samo psiček. Spoznali boste glavne ikonografske teme, povezane s psom kot so lov, vojna, pojedina in vsakdanje življenje, mitološke kontekste, pa tudi simboliko psa - dobre in slabe strani značaja. *Dom, kultura bivanja, oprema in prenova* (mentorica Barbara Železnik Bizjak, dipl. inž. arh.) je program, ki prinaša tudi praktične rešitve poleg prepotrebne teorije.

Korak nazaj in dva naprej: obuvala z zgodbami in zgodbe o obuvalih

Ljubljana, junij - september 2012

V Slovenskem etnografskem muzeju (SEM) si lahko ogledate zaključno razstavo študijske skupine *Podobe mojega sveta*. Skupina prihaja z Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, deluje tudi pod njenim okriljem, predvsem pa pod okriljem muzeja in mentorice dr. Janje Žagar. Razstava prikaže, kako se gradi in razgradi individualna in socialna identiteta skozi številne dogodke, okoliščine in osebno doživljanje obuval; osredotoča se na občutke posameznikov, na njihovo ugodje, užitek, pa tudi nelagodje itd. Tudi vaša obuvala imajo zgodbe, povejte si jih. Še prej pa pojdite v Slovenski etnografski muzej od 16. junija do septembra 2012.

Vir: Janja Žagar <http://www.etno-muzej.si/sl/korak-nazaj-in-dva-naprej-obuvala-z-zgodbami-in-zgodbe-o-obuvalih>

Širijo obzorja, združujejo ljudi

Neva Železnik je v avgustovski številki Naše žene pod tem naslovom objavila pogovor z Dušano Findeisen. Pogovor o različnih vprašanih starosti, staranja, izobraževanja starejših. Iz intervjuja je moč zvedeti, da je življenjska doba izobraženih žensk in moških

v poprečju pri ženskah daljša le štiri leta, pri manj izobraženih deset let. Zvemo, da imamo ljudje pravico, da dejavno nadaljujemo svoje življenje in da bi v ta namen veljalo preprosto zakonodajo oklestiti vseh preprek ... zvemo, da so starejši več kot samozadostni, saj vse do visoke starosti več dajejo kot prejemajo. Kar šestdeset odstotkov vsega, kar imajo, gre k mladim. Ne nazadnje se k mlajšim in k vrstnikom, skratka drugim, preteče tudi znanje, ki ga pridobivajo na UTŽO in drugod.

Na pragu 29. študijskega leta

Dnevnik, 29. avgust, str. 39, prinaša celostranski pogovor s prof. dr. Ano Krajnc, predsednico Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Ana Krajnc razmišlja o položaju starejših ljudi, o upokojitvi kot o času, ko človek izgubi poklic, a njegovo življenje se nadaljuje. Univerza za tretje življenjsko obdobje omogoča starejšim in upokojenim, da odkrijejo nove vsebine za svoje življenje, igra pa tudi pomembno družbeno vlogo za povezovanje in sodelovanje generacij.

Mirjana Borčič, filmska ped., nas uči razumeti filmsko govorico

Kinodvor, UTŽO in abonma za poznejša leta

Mestni kino Kinodvor je partnerska organizacija UTŽO Ljubljana. Sodelovanje traja že tri leta. Pomagamo pri programiranju filmskih srečanj, občasno s svojimi mentorji, študenti in sodelavci sodelujemo tudi pri izvedbi klubskih filmskih srečanj, ki sledijo projekcijam. Tudi letos Kinodvor pripravlja abonma za poznejša leta. Matineje se odvijajo ob sredah.

Vpis poteka pri blagajni Kinodvora: T: +386 1 239 22 17

E: blagajna@kinodvor.org

Kultura v mestu

Magnum prvič, First. Resnično vredno ogleda

Ljubljana, avgust, september

V Jakopičevi galeriji na Slovenski cesti v Ljubljani je na ogled skupinska razstava *Magnum prvič, first*, agencije Magnum, ki jo je ustanovil Henri Cartier Bresson, slavni francoski fotograf. Doživel je visoko starost in imenovali so ga kar *Oko stoletja*. Razstava je bogat in estetski dokument časov, tudi naših. Podobe iz Dalmacije vas bodo spomnile na čase, ko ste hodili na morje vse drugače kot danes. Razstava je uvodni dogodek in eden osrednjih projektov 6. edicije bienalnega festivala sodobne fotografije *Fotonični trenutki - Mesec fotografije 2012*, ki je zazrt v Srednjo in Jugovzhodno Evropo.

Da nam ne bi majhne, neznatne stvari kradle življenja. Še eno odmev s podonavske konference Dialog generacij v Ulmu

Spreminjajmo svoje miselne kategorije v miselne kategorije drugih in bisogna camminare insiéme (slov. hoditi moramo skupaj). Starejši so bili vzgojeni včeraj, a živijo danes. Starejši imajo več kultur, mladi pripadajo le eni sami kulturi: svoji. Spremenili so se načini življenja, ljubljenja, oblačenja. Modeli življenja se spreminjajo, zato mora starejši človek svoje relativizirati, jih prilagajati, da ne bi bil izvržen. Bodimo vsi, mladi in stari, raziskovalci! Pripovedujmo, sporazumevajmo se! Spreminjajmo svoje miselne kategorije v miselne kategorije drugih, da se bomo razumeli. Mladi imajo namreč drugačen način življenja, a tudi druge misli in druge koncepte. Spreminjajo se kategorije, tudi kategorije časa in prostora. Včasih je bilo daleč iti izpod ljubljanskega gradu do Spodnje Šiške, danes potujemo vse vprek! Menjajo se jeziki in tako ni več pomembno, kaj jaz mislim, kaj ti misliš, marveč, kaj nam to in ono pomeni. »Spreminjati se moramo, kajti sicer nam bodo majhne, neznatne stvari ukradle življenje«, je bilo slišati na konferenci *Dialog generacij* v Ulmu.

Istanbulska mednarodna pobuda za boljše staranje 2013

2013 International Istanbul Initiative on Ageing (IIIA)

Takšen je naslov kongresa in drugih dejavnosti, ki naj spodbudijo razpravo med politiki in najvidnejšimi predstavniki univerzitetnega sveta, industrije in civilne družbe. Gre za

razpravo o družbenih in ekonomskih posledicah in potencialih starajoče se družbe v regijah Srednjega vzhoda, Severne Afrike in Vzhodne Evrope. Prebivalstvene spremembe so spremembe današnjega sveta, kot so spremembe današnjega sveta globalizacija, procesi urbanizacije, tržno gospodarstvo, delovna sila in migracije. Do nedavno so se študije starosti in staranja osredotočale predvsem na strošek teh pojavov, danes nas bolj zanimajo inovativni modeli, ki povezujejo generacije in omogočajo prenos znanja, kulture in vrednot med generacijami ter nastajanje "nove družbene pogodbe" (razmerje med oblastjo in prebivalci). Zanima nas kulturni kapital starejših in kako ga vplesti v medgeneracijsko sodelovanje. Organizatorji kongresa vabijo številne ugledne strokovnjake, da se kongresa udeležijo s prispevkom, ki ga morajo oddati do 31. maja 2013. Teme: moralne vrednote in krepitev družine, pozitivna diskriminacija starejših, starejši kot delovna sila, zdravje starejših in zdrava prehrana, zdravstveni turizem, staranje v ruralnih predelih, starejšim prijazna mesta - vloga občin. Več: International Federation on Ageing (www.ifa-fiv.org)

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 29. avgust ob 11.00. V oddaji STORŽ na Radiu Slovenija 1 se bodo z novinarko Lucijo Fatur pogovarjali arh. Meta Kutin (Trgi, ulici in stavbe okoli nas) in Robi Mlakar (celostno računalniško izobraževanje na UTŽO) ter doc. dr. Dušana Findeisen, predstojnica Inštituta za raziskovanje in razvoj izobraževanja pri UTŽO. Vabljeni k poslušanju.

Cres, 3.-15. september. Poletna univerza

Logatec, 12. september ob 18.00. Otvoritev nove univerze za tretje življenjsko obdobje.

Ljubljana, 17.- 28. september od 9.00-12.00. Sprejem animatorjev na sedežu UTŽO Ljubljana, Poljanska 6.

Ufa, Rusija, 17.-21. september. Mednarodna konferenca International Federation of Ageing, "Active Ageing: Towards a New Agenda on Ageing". Sodeluje UTŽO.

Ljubljana, 19. - 21. september. Mednarodna konferenca ESREA. *Intergenerational solidarity and older adults' education in community* v organizaciji Filozofske fakultete v Ljubljani. Sodeluje UTŽO.

Ljubljana. Prešernov trg, 20. september. Lupa 2012: Bazar nevladnih organizacij. Sodeluje UTŽO.

Ljubljana, 25. september, UTŽO, Poljanska 6, Slomškova dvorana ob 10.00. Civilni dialog s predstavniki Ministrstva za znanost, kulturo, izobraževanje in šport RS.

Ljubljana, 27. september ob 15.00, Poljanska 6, Slomškova dvorana. Ta svet je učenja vreden, uvodno srečanje novih študentov in novih mentorjev UTŽO ob začetku študijskega leta.

NOVICE U3 – 10 2012

Sprašujete, odgovarjamo

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je nekaj drugega kot Festival za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, 1. oktober 2012

Ob Dnevu starejših že dvanajsto leto zapored poteka *Festival za tretje življenjsko obdobje*. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je v prvih letih intenzivno sodelovala v oblikovanju vsebine in ciljev tega festivala, ki se je skozi leta razvil, kot lahko opazimo, v močno prireditveno, a žal predvsem trgovinsko in sejmiščno dejavnost. V zadnjih letih se tako temeljno poslanstvo, zaradi česar je festival nastal, vse bolj umika komercialnim dejavnostim. S takšno, zdaj prevladujočo usmeritvijo, se Festival za tretje življenjsko obdobje odločno odmika od zastavljenih ciljev in vrednot, ki jih na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje zagovarjamo. Ljudje v poznejših letih so dejavni državljani, starši, stari starši, prostovoljci, delavci, so vodniki, sopotniki, so učenci, še najmanj od vsega so potrošniki. Trgovinskih dejavnosti Univerza za tretje življenjsko obdobje nima, zato bi bilo neprijetno in škodljivo, če bi javnost zaradi delne podobnosti imena Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje kakorkoli povezala s Festivalom za tretje življenjsko obdobje. S finančno podporo ZPIZ-a in obilico prostovoljnega dela pa Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje organizira le svoj dogodek *Mednarodni festival znanja in kulture starejših*. (Pismo bralcem, Delo)

Vrtovi so prostor medgeneracijskega učenja. Uspešna mednarodna konferenca ESREA v Ljubljani

Ljubljana, 19. - 21. september 2012

Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko (izr. prof. Sabina Jelenc Krašovec, prof. dr. Sonja Kump, doc. dr. Marko Radovan) so zasnovali in organizirali konferenco ESREA *Intergenerational Solidarity and Older People in Communities* (slov. Medgeneracijsko učenje in starejši v skupnosti), ki je v Ljubljani združila evropske raziskovalce na področju izobraževanja starejših odraslih. Dvema plenarnima predavanjema (prof. dr. Ana Krajnc in prof. Peter Jarvis) je sledilo delo v skupinah. Navzoče je s svojo predstavitvijo navdušil dr. Barry Hake z Nizozemske, ki vrt dojema kot *prostor medgeneracijskega učenja in socializacije*. V predstavitev je vključil tudi fotografije naših botaničnih vrtov, ki jih je dan pred konferenco zajel v svoj objektiv. Da je zdaj tudi Botanični vrt v Ljubljani prostor medgeneracijskega izobraževanja, je potrdila Tamara Jare z UTŽO Ljubljana, ki je predstavila vrtno prostovoljce z UTŽO, ki delujejo v Botaničnem vrtu Ljubljana. Slovensko UTŽO je v Etnografskem muzeju orisala Alijana Šantelj, kulturna mediatorica in študentka UTŽO Ljubljana Vilma Kavšček je navzoče v angleškem jeziku popeljala po razstavi *Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta* kustosinje v Slovenskem etnografskem muzeju Sonje Kogej Rus; razstave, ki je delo tudi kulturnih mediatorjev samih. Prostovoljsko učenje v dvojicah *Znaš, nauči drugega* je udeležencem konference približala asist. Senka Hočevar Ciuha, Alenka Gabriela Čeh pa je predstavila sodelovanje Slovenske UTŽO in izmenjavo starejših prostovoljcev s florentinsko glasbeno šolo Landini. Konferenca je bila priložnost več za to, da bolje dorečemo pogled na vlogo izobraževanja starejših v lokalni skupnosti v Evropi in Sloveniji.

“Bazarjenje” na Bazarju nevladnih organizacij

Ljubljana, 20. september 2012

V Ljubljani je v organizaciji CNVOS znova potekal *Bazar nevladnih organizacij*. Beseda bazar izvira iz stare perzijsčine, še danes pa v vzhodnih kulturah pomeni prostor trgovanja, a tudi prostor srečevanja in prepričevanja itd. Tudi ta v Ljubljani je bil takšen. Meta Žgur, absolventka andragogike, Vida Vilhar Pobegajlo, prostovoljka in študentka UTŽO, mentorici UTŽO Lučka Šičarov in Meta Kutin so na letošnjem bazarju nevladnih

organizacij mimoidoče “prepričale”, da družba potrebuje, UTŽO pa omogoča, izobraževanje starejših za njihovo osebno rast, drugo poklicno pot, prostovoljstvo ipd. (Vir: Meta Žgur)

Civilni dialog z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in nova publikacija Slovenske UTŽO

Ljubljana, 25. september 2012

V spreminjajoči se družbi se spreminjajo razmerja med javnim, zasebnim in civilnim sektorjem, trikotnik treh sektorjev pa mora biti čim bolj trdno povezan. S to mislijo je Slovenska UTŽO pripravila tudi tokratni dialog s predstavniki Sektorja za izobraževanje odraslih na MIZKŠ ('super ministrstvu', kot ga imenujejo). S tem srečanjem se tudi zlagoma zaključuje dve leti trajajoči projekt *Krepitev nevladnih organizacij izobraževanja starejših* (vodila ga je Maša Bizovičar v sodelovanju z Aleksandro Radojč, deležen je bil finančne podpore Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za javno upravo RS). Srečanja so se udeležili: Boštjan Zgonc, predstavnik MIZKŠ, partnerji v projektu, predstavniki nevladnih organizacij izobraževanja starejših in predsedniki slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje. Tema: izobraževanje starejših in družbena razsežnost tega izobraževanja. Ob tej priložnosti je potekala tudi predstavitev nove publikacije *Izobraževanje starejših v Sloveniji. Zakaj in kako* (njena urednica je Maša Bizovičar) in novega plakata.

Timur Urazmetov, Puškinova cesta v Ufi. V bližini Umetnostne akademije

V Republiki Baškortostan in mestu UFA imajo starejši velika pričakovanja. Stari starši ohranijo pravico do obiskovanja vnukov po ločitvi svojih otrok

Ufa, 17 - 21. september 2012

V Ufi je stekel prvi Festival za tretje življenjsko obdobje. Četudi je bil po obsegu manjši, je odigral pomembno vlogo: povezal je vlado s starejšimi, saj se v Ruski federaciji še zmeraj vse zgodi predvsem z vrha navzdol k državljanom. V nekaj dneh se je v mestu zvrstilo več dogodkov: pogovor z ministrom za gospodarstvo (starejši študenti so od ministra „zahtevali“ lastno televizijsko oddajo, socialni turizem, ki ga za starejše še zmeraj financira vlada, odziv na svoje pobude). Zvedeli pa smo nekaj vrednega: njihovi zakoni starim staršem, katerih odrasli otroci se ločijo, zagotavljajo pravico do obiskovanja vnukov. To je nekaj, za kar si bomo morali prizadevati tudi mi. Stekel je pogovor v parlamentu, konzultacije z raziskovalci, obisk Univerze za socialno delo, 1. mednarodna konferenca „Active Ageing: Towards a New Policy Agenda (slov. Dejavno staranje: na poti k novi politiki starosti in staranja). Na konferenci je sodelovalo sedem vabljenih izvedencev z več celin, med njimi tudi doc. dr. Dušana Findeisen (Slovenska UTŽO) z dvema plenarnima predavanjema *Generations In Dialogue, Intergenerational Education And Learning* (slov. Generacije v dialogu, medgeneracijsko izobraževanje in učenje) in *Education Of Older People For Their Volunteering In Public Institutions, Theory And Practice Of The Slovenian Third Age University* (slov. Izobraževanje starejših za prostovoljstvo v javnih ustanovah - teorija in praksa Slovenske UTŽO). Predstavila je tudi projekt FORAGE, katerega članica je Slovenska UTŽO. Doživetje je bila večerja pri predsedniku republike zaradi izbranega spremljajočega, zgolj v ruščini potekajočega kulturnega programa (nastop zaslužnih igralcev, akademikov, glasbenikov, ljudskih umetnikov). Za baškirsko nacionalno televizijo smo posneli film o slovenski UTŽO. Ufa ima tudi svojo UTŽO.

Božo Kos, 1986

Porast števila vpisnikov. Prva analiza vpisa v 29. študijsko leto, novi programi, a tudi nove zaznane potrebe

Ljubljana, 25. september 2012

Do 25. septembra se je na UTŽO Ljubljana vpisalo 349 novih članov, potekal pa je tudi vpis starih članov v (zanje) nove študijske dejavnosti (329 članov). Vse vpisnike so osebno sprejeli svetovalci, četudi se zdi, da večina vpisnikov prihaja z izdelanim načrtom glede izbora teme izobraževanja (kompenzacijsko učenje). Na področju zdaj celostnega računalniškega izobraževanja (mentor Robert Mlakar in drugi) se je znašlo

177 članov, od tega 64 novih v pričakovanju tudi naprednejših računalniških vsebin. Pri medsebojnih odnosih, psihologiji itd. je vpisnikov 28, od tega 18 novih. Pojav je znan: sredi družbene krize se ne znamo posvetiti sebi, ali manj kot običajno, pa bi se morali, prav zdaj! *Hortikultura in Vrtna umetnost* sta nam pisani na kožo (49 vpisnikov, od tega 25 novih). Zanimali ste se tudi za program *Človek in njegove pisave – kaligrafija*; program, ki vas vodi v občutenje lepote in miru. Podobno *slikarstvo in keramika*. Tudi program *Dom in kultura bivanja* vas zanimata (21 vpisnikov, od tega novo vpisanih 10). *Utrdimo svoj položaj z besedo* je nov program s področja retorike, 14 starih in šest novih študentov se je vpisalo. Veliko se vas je vpisalo v program *Trgi, ulice in stavbe okoli nas*, kjer gre za branje urbanega prostora. Pojavlja se tudi nova potreba po izobraževanju za solidarnost in prakso solidarnosti. (Vir: Alenka Gabriela Čeh)

Logatec, osrednji trg

Bo zdaj nova UTŽO Logatec 'sokriva' za srečno in zadovoljno starost?

Logatec, 12. september 2012

Ob navzočnosti polne Prešernove dvorane starejših, ki so se želeli vpisati v programe računalništvo, angleški jezik, razumevanje šaha itd. ter Berta Menarda, župana Logatca, je ugledala luč nova UTŽO. Na uvodnem srečanju, ki sta se ga udeležila tudi doc. dr. Dušana Findeisen (razvoj in poslanstvo Slovenske UTŽO) in Robert Mlakar (osebne in družbene razsežnosti računalniškega izobraževanja), so spregovorili o statutu nove univerze, izvolili so predsednico Metko Rupnik in upravni odbor, predstavili so praktično delovanje te nove organizacije. Po ustanovitvi Društva UTŽO Logatec smo prejeli pismo slušateljice, ki je doslej osemnajst let vsak teden romala v Ljubljano, kjer je po upokojitvi svoj prejšnji »lekarniški dom« zamenjala z UTŽO. »Koliko sem v teh letih na UTŽO pridobila lepega, pa ne le znanja, tudi nove prijatelje (...). Kljub nezavidljivim finančnim razmeram se slovenski upokojeanci počutimo bogati in srečni prav zaradi odkrivanja lepote vseh zvrsti umetnosti. Ob ustanovitvi UTŽO Logatec ji želim veliko uspeha. Iskreno čestitam vsem, ki so se za njen nastanek zavzeli. Vsem prihodnjim slušateljem pa želim povedati, da je tudi UTŽO 'sokriva' za mojo srečno in zadovoljno starost.« (Vir: Robert Mlakar)

Thomas Moor in Utopia. Dežela, h kateri stremimo

Učinkovitost ekonomskih in socialnih pravic je vrt, ki ga politiki obdelujejo že več kot dve desetletji. Razprava KOSOS o pokojninski reformi

Ljubljana, 21. september 2012

Ob zdajšnji pokojninski reformi se postavljajo številna vprašanja in o njih je tekla razprava v okviru KOSOS, *koordinacijske skupine za vprašanja starejših*, katere članica je tudi *Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje*. Pokojnina je družbena in ekonomska pravica, ki državo poveže neposredno s tistimi, ki jim ta pravica pripada. “Prepustiti, četudi le delno, upravljanje s to pravico posameznim ministrstvom, kot je bil nedavno podan predlog, bi pomenilo, da se država svoje odgovornosti in obveznosti, pa tudi vezi z državljani otrese”, trdijo francoski raziskovalci učinkovitosti socialnih pravic. Zveza društev upokojencev je odprla telefonsko linijo za vse, ki potrebujejo nasvet glede pokojnine. Poleg tega ZDUS v okviru evropskega projekta odpira novo svetovalnico za kulturo bivanja starejših. (Vir: Dušana Findeisen).

Lifelong Learning Week, Teden vseživljenjskega učenja in konferenca Vloga izobraževanja za dejavno starost

Zagreb, 24. september 2012

Na povabilo hrvaškega Ministrstva za izobraževanje se je prof. dr. Ana Krajnc udeležila konference *Vloga izobraževanja za dejavno starost*. Izkušnje, znanje in teorijo, ki se je oblikovala na Slovenski UTŽO, je predala navzočim, pri tem pa je imela v mislih dosežke hrvaškega okolja in dragoceno delo UTŽO Zagreb, ki obstoja že več kot dve desetletji.

V novo študijsko leto z izobraževanjem novih mentorjev

Ljubljana, 26. september 2012

Novi mentorji UTŽO Ljubljana so se udeležili uvajalnega izobraževanja zanje. *Alijana Šantej* je opozorila na pomen terminologije in konceptov v izobraževanju starejših odraslih. Tu ni razredov, marveč so študijske skupine in študijski krožki, ni predavateljev, marveč so mentorji itd. *Doc. dr. Dušana Findeisen* je v svojem nastopu dala poudarek značilnostim starejših odraslih in posameznih življenjskih obdobj. Kdaj smo stari? Ko smo starejši od povprečne starosti prebivalcev v posamezni državi, ko so okrog nas vsi mlajši, pri 45-tih letih, ko smo na trgu dela. Subjektivno torej! *Prof. dr. Ana Krajnc* pa se je posvetila vlogi mentorja in animatorja ter programiranju izobraževanja starejših. Kdo je animator? Študent, ki se za to vlogo prostovoljno odloči. Z njegovo pomočjo se tkejo vezi v skupini in z vodstvom UTŽO, z njegovo pomočjo študenti sodelujejo pri nastajanju programa zanje.

V znaku Ježkove poezije na srečanju Ta svet je učenja vreden

Ljubljana, 27. september 2012

Na uvodnem slavnostnem srečanju se je na pragu 29. študijskega leta UTŽO Ljubljana - vanj nas je povedla *Alijana Šantej*, vodja UTŽO Ljubljana - zbrala polna dvorana novih študentov in novih mentorjev. Namen srečanja: spoznati posebno naravo te velike nevladne organizacije (mnogi zmotno mislijo, da je UTŽO javna, državna ustanova) in razumeti vsebino slogana *Univerza, to smo mi vsi*. *Prof. dr. Ana Krajnc* je spregovorila o skupnih dosežkih vseh, študentov, mentorjev, prostovoljcev, sodelavcev. Poudarila je družbeni pomen študijskih krožkov (skupno ustvarjanje novega znanja tudi za lokalno okolje). Animatorica *Joža Železnikar* je predstavila za UTŽO bistveno prostovoljsko vlogo animatorja in izhodiščno tezo v ozadju (soodgovornost študentov za organizacijo dela in učenja v študijski skupini itd.). Navzoči so spoznali vse sodelavce, s katerimi se bodo srečevali skozi leto. *Doc. dr. Dušana Findeisen* je orisala nastanek zamisli in pot, ki jo je prehodila UTŽO doslej, pot polna uspehov, a tudi razočaranj. Predstavila je položaj UTŽO Ljubljana in mreže Slovenska UTŽO v nacionalnem in evropskem prostoru. Dogodek *Ta svet je učenja vreden* se je iztekkel v *Ta svet je pesmi vreden* Frana Milčinskega Ježka, branje njegove poezije (*Tjaša Jeraj* in *Karel Brišnik*) ter v vokalni nastop *Ane Vipotnik* in *Igorja Leonardi*. Res, nismo čakali na maj in zgodilo se je sto

stvari, četudi ne v Hiši številka 203.

115 punčk v Državnem zboru

Ljubljana, 26. september 2012

Študentke in prostovoljke UTŽO Ljubljana v programu *Punčka iz cunj* so sodelovale na dobrodelni razstavi v Državnem zboru. 115 punčk je brez odlašanja našlo dom pri poslancih, uslužbencih Državnega zbora in drugih obiskovalcih razstave. Projekt *Punčka iz cunj* združuje prizadevanja UNICEF in UTŽO Ljubljana ter drugih organizacij.

Tele-zdravje na Festivalu za tretje življenjsko obdobje. Odprta inovacija vključi širok krog. Možnosti za Slovensko UTŽO.

Ljubljana, 1. - 3. oktober 2012

Pritegnila nas je predstavitev strokovnjaka vlade nizozemske regije *Noorda Brabanta* (2, 5 milijona prebivalcev). Namesto finančnih trgov je tamkajšnja vlada z denarjem, lobiranjem in koordiniranjem podprla "odprto inovacijo" na področju socialnega razvoja: odprto zato, ker vključuje številne deležnike in predvsem starejše, končne uporabnike. Podprla je namreč prakso in ustvarila Strategijo zdravja na daljavo (tele-zdravje) in je na ta način ustvarila 30.000 novih delovnih mest ter številne poslovne priložnosti. Ob pomoči Skyp-a je tako moč izvajati fizioterapijo na daljavo, spremljati osebo, ki je za uro ali dve sama v hiši, dajati individualizirane zdravstvene nasvete, izobraževati. *Dr. Drago Rudel*, ki je v slovenski prostor uvedel rdeči gumb, je tudi tokrat v slovenski prostor pripeljal razmišljanje o pomembni novosti, ki ji velja prisluhniti. Slovenska UTŽO bi lahko med svojimi študenti, upokojenimi zdravniki, fizioterapevti in medicinskimi sestrami zbrala prostovoljce, jih dopolnilno izobrazila in nastala bi nova dejavnost za boljše življenje ljudi v poznejših letih. Besedilo o teh dejavnostih najdete na: www.brabantSmartcare in film na

<http://www.brabant.nl/subsites/english/portfolio/welfare-and-health/smart-care.aspx>

Premierno smo si ogledali film *Deklica in drevo*, film vreden ogleda

Ljubljana, 29. september 2012

Deklica in drevo, Štefka Drolc in Ivanka Mežan o občutenju življenja, tudi v starosti. Film priporočamo študijskim skupinam *Medsebojni odnosi*, *Psihologija*, *Moji starši so stari*, *Rad-a imam gledališče* in seveda vsem drugim.

Tomislav Dimiskovski, predsednik UTŽO Skopje, vnovič na obisku pri nas

Ljubljana, 1. oktober 2012

Univerza za tretje življenjsko obdobje v Skopju deluje na Filozofski fakulteti v Skopju in enkrat na teden omogoča obiskovanje predavanj tamkajšnjih univerzitetnih učiteljev. Študenti UTŽO tako poslušajo predavanja iz etike, zgodovine, filozofije, geografije, umetnostne zgodovine in aktualnih družbenih tem. UTŽO v Skopju je nastala pod vplivom Slovenske UTŽO, je pa po zasnovi drugačna in bolj spominja na francoski model univerz za tretje življenjsko obdobje. (Vir: Alijana Šantej)

Napovedujemo, vabimo

Kolaž portretov posameznikov v skupinski portret. Skupina Želve, UTŽO 2005

Šestnajst vedoželjnih

Velenje, 25. oktober - 16. november 2012

Slovenska UTŽO je v sodelovanju s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani in Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru razvila zamisel o usposabljanju strokovnih delavcev na področju izobraževanja starejših. S sodelujočo organizacijo Ljudsko univerzo Velenje je v okviru projekta, ki je prejel podporo *Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport* in *Evropskega socialnega sklada*, izvedla štirideset urno usposabljanje šestnajstih zavzetih prihodnjih mentorjev. *Senka Hočevar Ciuha* in *Aleksandra Radojc*, ki projekt vodita, sta poskrbeli za nastop *Ane Krajnc*, *Mirana Eriča* in *Dušane Findeisen* na prvem srečanju. *Ana Krajnc* je razčlenila značilnosti življenjskih obdobj tako s psihološkega kakor tudi sociološkega gledišča. Otrok se rodi v odvisnosti, zaradi česar je "drama biti otrok" (Alice Miller). Odrasli se uči zaradi sekundarnih motivov, številnih nalog in potreb, a pri tem ne pride do izraza. Šele v tretjem obdobju zaživi z vsem svojim bitjem in takrat v izobraževanju izrazi sebe. *Miran Erič* je podal svojo zgodbo mentorja, svoja spoznanja. V kolikšni meri dati prednost kolektivnim potrebam, v kolikšni meri individualnim? Kako narediti, da študenti tudi med srečanji živijo kot slikarji, kako študentom omogočiti, da razvijajo sebe in svoj izraz, da ne postanejo kopija mentorja - slikarja. *Dušana Findeisen* je načela tudi vprašanje osnutka *Človekovih pravic za starejše*. To se zdi pleonazem, je dejala. Človekove pravice

so vendar obče! Usposabljanje mentorjev je imelo še svoja tri nadaljevanja. Sodelovali so še doc. dr. Nives Ličen in asist. Senka Hočevar Ciuha (načrtovanje izobraževanja), doc. dr. Marko Radovan in prof. dr. Milena Grmek (metodika in didaktika ter evalvacija v izobraževanju starejših odraslih). Učna gradiva in strokovni prispevki so širši zainteresirani javnosti na vpogled na spletni strani Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje (<http://www.slovenska-univerza3.si/index.php?id=103>)

Nagrado je v imenu društva sprejela Ana Krajnc, levo spredaj

Slovenska Univerza za tretje življenjsko obdobje prejela najvišje priznanje Republike Slovenije na področju šolstva

Kandidaturo Slovenske UTŽO za nagrado RS na področju šolstva so podprle številne domače in evropske vidne ustanove in posamezniki, predlog pa je podala *Filozofska fakulteta v Ljubljani* in njen Oddelek za pedagogiko in andragogiko oziroma njen predstojnik *prof. dr. Janko Muršak*. Nagrado RS na področju šolstva je tokrat Slovenska UTŽO prejela kot kolektiv zavzetih posameznikov: njenih strokovnjakov, njenih mentorjev, njenih prostovoljcev in starejših študentov samih. Prejema jo za svoje delo na področju izobraževanja različnih skupin starejših odraslih, svetovanja za dejavno staranje, uvajanja 'profesionaliziranega' prostovoljstva, Mednarodnega festivala znanja in kulture starejših, vodenja številnih konferenc na različne aktualne teme, vodenja javne kampanje, postavitve dokumentacijskega centra za svoje področje, za raziskovanje in razvoj in navsezadnje izobraževanje mladih andragogov in še marsikaj drugega. Predvsem pa ne smemo pozabiti, da je Slovenska UTŽO zrasla v civilni družbi in je tako precej pred časom postala model za združevanje sposobnosti prebivalcev in njihovo samo-organizirano ter predvsem svobodno delovanje. Nagrado je nagrajencem izročil minister dr. Žiga Turk.

Sv. Mamas, Limassol, Cerkev Sv. Andronicosa in Athanasiosa

Tečaj Grundtvig o učenju starejših in medgeneracijskem sodelovanju

Limassol, 3.-7. oktober 2012

V mestu Limassol je potekal ta tečaj z naslovom *Učenje v poznejših letih in medgeneracijsko sodelovanje*, ki ga je organizirala C.A.E.A., ciprska nacionalna organizacija za izobraževanje odraslih. Tečaja se je udeležila *Monika Novšak* z *Ljudske univerze Krško* kot predstavnica Univerze za tretje življenjsko obdobje Krško. Udeleženci tečaja so bili predstavniki različnih organizacij izobraževanja odraslih, javnih in nevladnih, pa tudi predstavniki različnih generacij. Starost udeležencev je bila namreč od 28 do 70 let in več. *Jim Soulsby* (Velika Britanija) in *Jumbo Clercq* (Nizozemska) sta vodila ta tečaj. Medgeneracijsko sodelovanje in učenje so udeleženci spoznavali s praktičnimi primeri, z delom v skupinah, ob študiji primera, v diskusijah, igrah vlog ter ob predstavitev udeležencev in njihovih organizacij iz različnih evropskih držav. Pravzaprav so bili drug drugemu vir učenja, zato so se tudi zbrali v Limassolu. Zanimiva sta bila tudi študijska obiska Nikozije in hribovja Troodos, kamor se je leta 1972, pred razpadom Cipra na grški in turški Ciper, zatekel nadškof Makarios. Ciper dolgo ni imel posvetne vlade! *Ljudska univerza Krško* je za udeležbo svoje predstavnice na tem tečaju prejela dotacijo EU po programu Vseživljenjsko učenje 2007 – 2013, program Grundtvig: Mobilnost izobraževalnega osebja; Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje. (Zapisala: *Monika Novšak*)

Posebnosti izobraževanja starejših odraslih (Characteristics of Older Adult Education).

Nova e-publikacija UTŽO

Ljubljana, oktober 2012

Izobraževanje starejših je in hkrati ni podobno izobraževanju odraslih. Veliko je vzrokov za to, da ga obravnavamo posebej. Prvi vzrok so nedvomno starejši sami, njihove generacijske značilnosti, življenjska pot, motivi za izobraževanje, ki se povezujejo z njihovimi potrebami, hotenji, željami. Izobraževanje starejših ima osebno in izrazito družbeno razsežnost. Večina izobraževanja starejših tako nastane iz družbenih razlogov. Če spreminja posameznika, spreminja tudi skupnost! Zato izobraževanje starejših ne more trajati le dan ali dva. Nema lokrat postane način življenja. Krajše izobraževanje pa pričakujejo le tisti, ki se izobražujejo za drugo poklicno pot. Ti si tudi želijo prejeti spričevalo. Delo je združilo prispevke petih avtorjev in avtoric, izkušenih v teoriji in praksi tega področja: *Ane Krajnc*, *Dušane Findeisen*, *Nives Ličen*, *Milene Grmek* in *Jurija Kunaverja*.

Koraki v prostovoljstvo: naredimo jih skupaj na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani

Ljubljana, oktober 2012

Že pred približno desetimi leti so nastali zametki tega dela, ki je zdaj izšlo s podporo *Mestne občine Ljubljana*. Avtorica se posveča starejšim odraslim in njihovem prostovoljskemu delovanju. Preučuje tudi vlogo organiziranega prostovoljnega dela in delovanje prostovoljskih organizacij. Kako pridobiti in zadržati prostovoljce, se sprašuje, poudarjajoč pri tem, da mora biti prostovoljska organizacija dobro organizirana, kajti prostovoljci ji najbolj zamerijo neorganiziranost, ki jo doživljajo kot zanikanje svojih prizadevanj in hotenj. Starejši prostovoljci pa so svoje delo, znanje in kulturo pripravljeni dati na razpolago le, če družba njihova prizadevanja potrebuje, sprejme in ceni. *Dušana Findeisen* obravnava značilnosti starejših odraslih in njihovega vključevanja v prostovoljstvo, razloge, zakaj ti iz prostovoljstva izstopijo ali zakaj nočejo postati prostovoljci. Poseben poudarek daje celoti njihovega življenjskega kroga pri sprejemanju tovrstnih odločitev.

Dijake je presenetila medsebojna pomoč pri učenju

Ljubljana, 24. oktober 2012

Na povabilo *Tamare Jare* je ljubljanska *Gimnazija Šentvid* bila v gosteh na UTŽO Ljubljana in sicer znotraj projekta EMIL (Mreža za medgeneracijsko učenje s sedežem v Lizboni). Za 11 dijakov je bilo to prvo srečanje s starejšimi, ki se učijo angleškega jezika in digitalne fotografije (dveh splošnih kompetenc, ki povečata vse druge). V skupinah so dijaki naredili video posnetke svojega skupnega učenja s starejšimi. *Kako mirni so, ko se učijo! Ozračje je bilo prijetno. Pa kako si pomagajo med seboj*, so mladi primerjali svoje učenje z učenjem starejših. Iz njihovih posnetkov, ki so jih ob zaključku prireditve *Ta svet je vreden, da se učimo skupaj* predvajali vsem navzočim, nastaja kratek film, ki bo objavljen na YouTube. Spoznali smo, da bi bila možna vloga starejših, da pokažejo mladim, čemu je potrebno in kje vse bo lahko služilo njihovo zdajšnje učenje v gimnaziji, ki ima hipotetične cilje, za prihodnost. *Meta Žgur*, absolventka andragogike je zbranim mladim in starejšim predstavila medgeneracijski projekt *Vidimo, slišimo, beremo ... skupaj*. *Aleš Kenda*, nacionalni koordinator Evropskega leta 2012 je pozdravil navzoče, spregovoril je o dejavnem staranju, pa tudi o tem, da se je evropsko zanimanje za vprašanje medgeneracijskih odnosov pričelo v Sloveniji, v času njenega predsedovanja Evropski uniji. Sodelovanje z gimnazijo Šentvid se nadaljuje. Gimnazijci so zdaj študente UTŽO povabili, da z njimi sedejo v gimnazijske klopi in sodelujejo pri njihovem učenju.

Solidarnost med rodovi naj spremlja staranje

Brdo pri Kranju, 5. november 2012

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje je v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve organiziral mednarodno znanstveno in strokovno konferenco *Medgeneracijska solidarnost in staranje*. Konferenca je bila

osrednji slovenski dogodek ob koncu Evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, hkrati pa je tudi obeležila 20-letnico delovanja *Inštituta Antona Trstenjaka* in spomin na *Marijo Kržič*. V prvem plenarnem delu so spregovorili vidni evropski strokovnjaki s področja medgeneracijskega sožitja in dejavnega staranja. Vezi med generacijami se danes trgajo, vzroki so različni. Na Portugalskem, pravi *dr. Teresa Almeida Pinto*, se trgajo tudi zaradi migracijskih tokov. Mladi so si kupili stanovanja na obali, zdaj kreditov ne morejo odplačevati in se vračajo k staršem, a odnosi med rodovi so že spremenjeni in zahtevajo ponovno prilagajanje. *Dr. Aszgar Zaidi* je poudaril, da je Slovenija razmeroma dobro 'opremljena' za to, da njeni starejši delavci ostanejo dlje na delovnem mestu. Po tem, koliko delavcev pa uspe zadržati na delovnem mestu, pa je nizko na evropski lestvici. V drugem delu konference so bili predstavljeni rezultati raziskave *Stališča, potrebe in zmožnosti ljudi starih 50 in več let*, ki jo izvedel *Inštitut Antona Trstenjaka*, v tretjem delu pa je *Central European Ageing Platform* predstavila svoje prispevke. Udeležence so nagovorili predsednik države *Danilo Türk*, minister *Andrej Vizjak*, *Mojca Škrinjar* in drugi. (Vir: Meta Žgur)

Zakaj jih ne bi še kdo prebral? Primer, vreden posnemanja

Kranj, oktober 2012

Član Društva za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje, *Slavko Žvokelj*, je ugotovil, da je prebral že vse knjige domače knjižnice, nekatere celo večkrat. »Zakaj ne bi knjig podaril, da bi jih še drugi brali?« Poklical je v *Dom starejših občanov* v Kranju, kjer živi. Direktorica mu je povedala, da dom že ima knjižnico in da za nove knjige ni več prostora. Dogovorila sta se, da podarjene knjige dajo v avlo doma, da si jih bodo stanovalci po svojem okusu izbrali in bodo tako imeli vedno nekaj svojih knjig pri sebi v sobi. Morda jih bo branje zamikalo sredi noči, ko ne bodo mogli spati, morda jim bodo zgodbe iz knjig postale nove prijateljice in se od njih ne bodo več ločili. Knjige bodo njihove. Posnemanja vreden primer. V domove mora priti življenje in morajo priti življenjske vsebine, z vsem drugim (hrano, toplo sobo, zdravili) so stanovalci že preskrbljeni. Za dobro počutje pa je potrebno še kaj dodati: knjige, razstavo, kulturno prireditev, sprehod, obisk prijateljev, ustvarjalno dejavnost. (Vir: Ana Krajnc)

Iz take so snovi kot čipke ali že 2. Mednarodni festival vezenja v Velenju

Velenje 9. - 11. november 2012

»Mojstrovine domačih obrti in rokodelstva so vsekakor eno izmed žlahtnih prepoznavnih znamenj človekove ustvarjalnosti in odsev kulturne podobe ljudi – včeraj je še vedno tudi danes. So del in izraz tradicije, bogate kulturne dediščine, so živa izročila in materializirani izraz ustvarjalnega duha. So vredne spoštovanja sedanjih in bodočih rodov«, je zapisal etnolog prof. dr. Janez Bogataj. In ker so starejši tolmači kulture in nosilci snovne in nesnovne kulturne dediščine, so *Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje, Muzej Velenje in Mestna občina Velenje* v okviru dogodkov Evropska prestolnica kulture pripravili tridnevni *Mednarodni festival vezenja Velenje 2012*. Predstavilo se je 60 razstavljalcev iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Nemčije, Francije, Srbije in ZDA. Prikazali so veziljsko znanje svojega kraja, pokrajine in dežele. Program prireditve je obsegal razstavo vezenin, ustvarjalne delavnice vezenja, prikaz povezave oziroma posodobitve oblikovanja vezenin v skladu s sodobnimi trendi v umetnosti. Rdeča nit festivala pa je bil tekmovalni del prireditve »Naj vezena zavesa«. (Vir: Marija Vrtačnik).

Foto Anton Doma: Kulturne mediatorice - vrtno prostovoljke pred simbolom Ljubljane v Narodni galeriji

Tudi letos so razprli roke na prireditvi Ljudje odprtih rok

Ljubljana, Narodna Galerija, 21. november 2012

Tudi letos je v organizaciji revije *Naša Žena* in v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve RS potekalo nominiranje tistih, ki veliko naredijo za druge in skupnost. Skupina kulturnih mediatoric-vrtnih prostovoljk z UTŽO Ljubljana (Olga Marinko, Cveta Ciglič, Jana Claker, Danica Pukšič, Nada Serajnik- Sraka, Alenka Šolar, Kristina Kos, Mojca Marinček in Nataša Steklasa) je nominirana za (skupino) dobrotnico leta 2012. »Delo v Botaničnem vrtu Ljubljana pomeni sprostitev duše, možnost za k ciljem usmerjeno pridobivanje novega teoretičnega in izkustvenega znanja ter povezovanje UTŽO Ljubljana z Botaničnim vrtom Ljubljana. Smo nekakšne ambasadorke ene in druge ustanove. Pomembno je, da je naš Botanični vrt v Ljubljani končno dobil svojo ekipo prostovoljcev. V svetu namreč skoraj ni botaničnega vrta, ki se ne bi opiral na njihovo pomoč od zunaj in s tem širil védenje in navdušenje zanj tudi v široki javnosti«, je povedala v imenu vseh Nada Serajnik. Zamisel o projektu kulturni

mediatorji - vrtni prostovoljci je oblikovala Tamara Jare pod vplivom sklada Calouste Gulbenkian in mreže EMIL.

Skupina Trgi, ulice in stavbe okrog nas v projektu Personal Town Tours v Benetkah Benetke, 19. - 22. november

Sestavili smo delovno skupino za novi evropski projekt UTŽO Ljubljana. Skupina bo preučevala lokalni prostor skozi osebne izkušnje in znanje, ki ga pridobiva v študijskem krožku *Trgi, ulice in stavbe okrog nas*. S kolegi iz Nemčije, Francije, Italije in Romunije so v Benetkah in ob obisku Benetk (bili so tudi v mestni hiši) doživljali Serenissimo, urbani vzor mnogih mest na jadranski obali.

Obveščamo, vabimo

Gledališče ob petih je odprlo svoja vrata

V gledališču *ob petih* sodelujeta partnerski ustanovi *Slovensko mladinsko gledališče* in *Univerza za tretje življenjsko obdobje*. Predstavam sledijo pogovori z igralci, dramaturgi in režiserji.

Program:

Ivan Cankar: Pohujšanje v dolini Šentflorijanski (13. 11. 2012).

Charles Dickens: Oliver Twist (3. 1. 2013)

Fjodor Mihajlovič Dostojevski: Zločin in kazen (24. 1. 2013)

Svetlana Makarovič: Večer šansonov: Krizantema na klavirju

Abonmajске predstave so ob torkih ali četrtnih popoldan ob 17.00 uri

Cena abonmaja: 29 evrov

Prodajna galerija SMG na trgu Francoske revolucije 5 je odprta vsak delavnik med 12.00 in 17.30 ter ob sobotah med 10.00 in 13.00.

28. november 2012 ob 9.00. **Starejši v družbi znanja. Posvet o izobraževanju starejših.**
Poljanska c. 6, Slomškova dvorana, pritličje levo.

Preberite, zvedeli boste več, Ljubljana, november 2012

Slovenska univerza v javnih občilih vodi obsežno javno kampanjo, ki pomaga prepričevati javnost, da potrebujemo drugačen položaj starejših in učenja starejših. Tako so nedavno izšli naslednji članki:

Solidarnost in sodelovanje med generacijami, besedilo in fotografije Novinarski krožek univerze za tretje življenjsko obdobje, Vzajemnost, št. 9/2012, str. 63.

Kandidatke za Slovenko leto, Dušana Findeisen, Jana, letnik XL, št. 46, str. 7, 2012

Učenje je kakor zrak, ki ga dihamo. Intervju s kandidatko za Slovenko leta, Dušano Findeisen. Jana, letnik XL, št. 47, str. 14-15, 2012

Andreja Žibret: **Na prvem mestu so ljudje in znanje**. Delo, 22. 11. 2012

Vlada išče poti za izhod iz krize. Besedilo in fotografije Novinarski krožek, Vzajemnost, št. 11, november 2012, str. 55.

Novo v knjižnici UTŽO Ljubljana

Govekar-Okoliš, M., Kranjčec, R., Gruden, U.: **Pogledi mentorjev na praktično usposabljanje študentov v delovnih organizacijah**. Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana, 2010

Hindson, J. in Burnell, J. (ur.): **Nature for care, care for nature – Enhancing social cohesion trough intergenerational learning**. Grundtvig Lifelong Learning programme, 2012.

Working and ageing: Emerging theories and empirical perspectives. European Centre for the Development of Vocational Training, 2010. Dostopno na http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3053_en.pdf

Working and ageing: Guidance and counselling for mature learners. European Centre for the Development of Vocational Training, 2011. Dostopno na http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3062_en.pdf

Working and ageing: The benefits of investing in an ageing workforce. European Centre for the Development of Vocational Training, 2012. Dostopno na http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/3064_en.pdf

NOVICE U3 – 12 2012

Dediščina, tista ljudska in tista UNESCO-va

Kultura in znanje starejših od Prekmurja do Primorske ...

Ljubljana, 21. november 2012

Ob denarni in moralni podpori ZPIZ-a je dvorano Univerze za tretje življenjsko obdobje preplavila kultura naših regij in univerz za tretje življenjsko obdobje od Prekmurja do Kozjanskega in od Kozjanskega do Primorske. V študijskih krožkih starejši študenti preučujejo lokalno ali umetnostno zgodovino svojega kraja in raziskujejo ljudsko izročilo svojega okolja. Ustvarjajo na literarnem, likovnem, glasbenem področju, na področju dramske umetnosti, umetniške fotografije in še in še ... Prikazu nasledkov njihovega dela smo posvetili javni dogodek *Kultura starejših za vse generacije*. Navzoče sta nagovorili Ana Krajnc in Alijana Šantej (UTŽO Ljubljana). Ivanka Klopčič (UTŽO Murska Sobota) je predstavila leto 1919, zgodovinsko prelomnico prekmurskih Slovencev. UNESCO-va kulturna dediščina v Sloveniji je bila tema mag. Dušana Krambergerja. Svoje kraje skozi legende v besedi in sliki so pričarali študenti UTŽO Šmarje pri Jelšah, člani Dramskega krožka Na odru in za njim, Domoznansko-popotniškega krožka, študijskega krožka Svet pred domačim pragom in fotografskega krožka. Meta Žgur iz Društva študentov pedagogike in andragogike Filozofske fakultete v Ljubljani in sodelavka UTŽO Ljubljana nas je povedla v branje, ki povezuje generacije. Darinka Koce in drugi (UTŽO Koper) so prikazali, kaj je sol življenja v Pristanu. Breda Levec, Marica Medičevc, Anamarija Rančič, mentorica mag. Olga Paulič (UTŽO Ljubljana) pa so predstavile izsledke svojega študija v programu Spoznavamo svoje mesto in domovino. (Vir: Alijana Šantej)

Utrinek z bolnišnične razstave

Ob bolniški postelji: usposabljanje kulturnih mediatorjev za delo v Kliničnem centru Ljubljana. Dve instituciji z roko roki

Ljubljana, 24. oktober, 15. november

Prostovoljno delo starejših študentov gradi njih same, bolnike, ki so iz zdravstvenih ali drugih razlogov odmaknjeni od kulture, naredi vidno in aktualizira znanje, ki ga starejši študenti pridobivajo na UTŽO. Usposabljanje je potekalo dvakrat, prvič 24. oktobra in drugič 15. novembra. *Alijana Šantej* je na uvodnem usposabljanju opredelila naravo in namen prostovoljstva naših starejših študentov (zasledujemo osebne, institucionalne in družbene cilje), *Mojca Fink*, odgovorna za prostovoljstvo v UKC, je predstavila vlogo in organiziranost prostovoljstva v tej bolnišnici. Dragocene so bile *Moje izkušnje s prostovoljstvom* dveh naših študentk (*Irena Fekonja, Marijana Plešnar*). Njuno pričevanje je bilo prepričljivo, seglo je do razuma in srca. *Doc. dr. Dušana Findeisen* je predstavila koncept kulturnega mediatorstva (posredovanja znanja in kulture) v bolnišnici, kjer gre za odpiranje bolnišnice v kraj in sodelovanje z nevladnimi in javnimi organizacijami. *Prof. dr. Dušica Pleterski* je predstavila pravice pacientov (ti imajo pravico, da jim lajšajo ali odstranijo bolečine). *Darinka Klemenc*, višja medicinska sestra, je podala niz primerov, ko posežemo, včasih tudi nehote, v pravice pacientov do zasebnosti, če ne upoštevamo narave njihove bolezni, njihove osebne in družinske kulture. Res, niso vsi pacienti enaki, tega se moramo zavedati! *Primož Jamšek* (Slovenska Filantropija) je dal poudarek prvemu stiku in etiki prostovoljstva. *Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje* in *Univerzitetni klinični center* nadaljujeta z razvojem modela usposabljanja prostovoljnih kulturnih mediatorjev. (Vir: Alijana Šantej)

Udeleženci uvodnega srečanja projektnih partnerjev v Stoke-on-Trent

Na poti k Evropskemu spričevalu medgeneracijskega učenja

Stoke-on-Trent, 9. oktober 2012

Tamara Jare in Dušana Findeisen sta se znotraj novega evropskega projekta Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani udeležili uvodnega srečanja projektnih partnerjev v mestecu Stoke-on-Trent v Angliji, poznanem predvsem po muzeju in tovarni porcelana Wedgewood. Obisk muzeja je prinesel spoznanja o tem, kako pomembna je nenehna gradnja raznolikega znanja (Josiah Wedgewood ga je pridobival s študijem fizike, antičnih poslikav, z druženjem z misleci svojega časa). Vse to pomaga sprejemati odločitve, vse to humanizira proizvodnjo. Projekt ECIL (European Certificate of Intergenerational Learning) je zrasel iz prostovoljnega dela in medsebojnega spoznavanja v času nastajanja in razvoja EMIL, mreže medgeneracijskega učenja, ki ni prejela evropske podpore, marveč le skromno podporo sklada *Calouste Gulbenkian* iz Lizbone. V evropskih projektih je pomembno, s kom sodelujemo in *Beth Johnson Foundation* (slov. Sklad Beth Johnson) - mimogrede tovrstni skladi ali "zadužbine", kot so jih imenovali v Srbiji, imajo v Angliji dolgo tradicijo - ima na področju medgeneracijskega usposabljanja štiridesetletno uspešno preteklost. Slovenska UTŽO bo v ECIL-u preoblikovala njihov učbenik za medgeneracijsko usposabljanje. Preizkusila ga bo v pilotni izvedbi v Sloveniji, organizirala bo konferenco na to temo, hkrati pa razvila program usposabljanja v javno priznani program, s katerim bo moč poseči tudi v odnose v podjetjih, razviti visokošolske izobraževalne module in ustvariti nova delovna mesta za mlade andragoge. Medgeneracijsko izobraževanje v Sloveniji že dolgo in uspešno razvija *Inštitut Antona Trstenjaka*, UTŽO pa zanima predvsem programiranje tovrstnega izobraževanja.

Družba za vse generacije - konferenca in sestanek v projektu FORAGE na Cipru

Limassol, 7. - 10. oktober, 2012

Society for All Ages se je v angleškem jeziku imenovala ta konferenca. Ciper ima z izjemo nekaterih inštitucij bolj malo teoretičnega znanja o izobraževanju starejših, njihovi govorniki pa so predstavili usposabljanje oseb s posebnimi potrebami. Vprašanje vključenosti starejših je deloma moč razbrati tudi iz prizadevanja za vključenost teh skupin. Zaplesali so tudi mladi, slabo slišišči in gluhi. Dragoceni so bili pogovori s starejšimi, ki se ob pomoči vlade po vaseh učijo različnih reči, najpogosteje pa angleščine, dramske umetnosti in računalništva. Sicer pa je bila konferenca priložnost za izmenjavo mnenj na okrogli mizi (Dušana Findeisen, Jumbo Clerq, Julie Melville o pomenu mrež v izobraževanju starejših) in za skupinsko delo, ki so ga moderirali Jim Soulsby, Dušana Findeisen in drugi. Sestanek FORAGE je bil namenjen

predvsem pregledu opravljenega dela, pa zapletenemu odmotavanju administrativnih zahtev evropskih institucij glede vodenja projekta (Aleksandra Radojc). V ta namen so bili navzoči tudi predstavniki Evropske komisije in generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo. Študije Evropske komisije so žal pokazale, da se nekdam vzorno izobraževanje odraslih v Sloveniji slabša. Zdaj smo sicer še zmeraj v vrhu spodnje skupine preučevanih držav, potrebujemo pa resne sistemske ukrepe ob upoštevanju raznolikosti in spontane narave izobraževanja odraslih. Nikakor ne bi bilo dobro in produktivno, če bi ga »zašolali«, so dejali.

Kompetenc starejših delavcev ni moč nadomestiti s kompetencami mladih, razdalja med njimi je prevelika

Bruselj, 19.-21. november 2012

Na povabilo Evropske komisije in njenega Generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo se je konference *One step up in later life: learning for active ageing* (slov. Korak navzgor v poznejših letih življenja: učenje za dejavno staranje) udeležila Dušana Findeisen. Bila je priložnost več za utrjevanje mednarodnega položaja Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, za kovanje novih načrtov, pa tudi za merjenje utripa izobraževanja odraslih in starejših odraslih v Evropi. Dušana Findeisen je moderirala delovno skupino na temo medgeneracijskega učenja in spodbujanja organizacij starejših in za starejše. Tematika je obsegala spodbujanje sodelovanja organizacij s šolskimi ustanovami. Zanimiv je primer Švedske in njenih zaposlenih na javnih delih. Sprva so to bili starejši brezposelni, zdaj so že vseh starosti. Gre za *Dedke v šoli* (Grandpa's in School), mrežo, ki zaposluje stare in mlade in jih vplete v prostovoljno delo s šolarji (Dr. Ann-Christin Boström). V Parizu je razširjena mreža združenja Ensemble Demain (slov. Skupaj za jutrišnji dan). Deležna je podpore "botra" filozofa Alberta Jacquarda. Na univerzi v Dublinu pa je dr. Trudy Corrigan združila mlade študente s starejšimi v projekt skupnega učenja. V projektu *Nature for care, Care for nature* pa mladi, tudi vedenjsko moteni otroci, skrbijo za starejše v domovih. Vodijo jih iz doma v javni prostor in naravo. V skupini za politiko zaposlovanja starejših pa je prof. dr. Tarja Tikkanen z Norveške poudarila, da starejše delavce lahko nadomestimo le s srednje starimi, ki so jim bliže po kompetencah kot mladi. Kompetence delavcev so sestavljene iz 18 % formalne izobraženosti, 52 % so izkušnje z delom (job experience) in 30 % osebne lastnosti. Nič od tega ne sme manjkati! Plenarna govornika sta bila gerontolog prof. dr. Andreas Kruse, ki daje velik poudarek javnemu prostoru za vključenost starejših in Stephen McNair, direktor Centra za raziskovanje starejše delovne sile (NIACE), ki je izjemno analitično komentiral Memorandum te konsultativne konference.

Starajoča se družba kliče po družbenih inovacijah. Dom je lahko samotni kraj

Lizbona, 19. - 21. november

Sklad Calouste Gulbenkian je v Lizboni pripravil konferenco "Ageing Society and Social Innovations". Na povabilo tega sklada se je konference udeležila Tamara Jare. Ne moremo si zatiskati oči in vztrajati pri starem, medtem ko se tudi zaradi staranja prebivalstva spreminjajo vsa razmerja v družbi. Pokojninski sistemi, temelječi na Bismarckovih rešitvah solidarnostne pogodbe med generacijami ne bodo mogoči. Takrat so se upokojevali pri 65-tih letih, v poprečju pa so ljudje umrli pri 63-ih. Potrebne so torej nove rešitve na tem področju in drugih družbenih področjih. Tamara Jare se je konference udeležila tudi v okviru mreže EMIL in projekta ECIL, razprava v njeni delovni skupini pa je tekla o pomenu in načinih medgeneracijskega učenja in izobraževanja sredi starajoče se družbe. Posebno vprašanje te konference je bilo tudi, kako narediti konec osamljenosti starejših, katere politike in deležnike velja vplesti v ta prizadevanja. Osamljenost, kot vemo, vodi v višjo stopnjo obolevnosti, depresijo itd. Prostor pomembno opredeljuje, ali bo prišlo do občutkov osamljenosti in dom je lahko samotni kraj, pravijo raziskovalci sosesk in življenja v njih. Pojav je znan, a potrebno bo široko osveščanje javnosti. Konferenco je nagovoril evropski komisar za socialne zadeve László Andor, zbrane pa je pozdravil predsednik Sklada Calouste Gulbenkian, Artur Santos Silva.

Kdo vse izobražuje starejše, smo zvedeli na posvetu Starejši v družbi znanja

Ljubljana, UTŽO, 28. november 2012

Domala vse prispevke govorcev na tem posvetu je prevevalo spoznanje, da starejši niso homogena skupina, da imajo različen življenjski slog, da so njihove izobraževalne potrebe tudi zato raznolike in je prav, da te potrebe zadovoljujejo različni nosilci izobraževanja starejših (UTŽO, ljudske univerze, društva upokojencev, knjižnice, muzeji, Andragoško društvo Slovenije, Inštitut Antona Trstenjaka, centri za socialno delo, Andragoški center Slovenije, druga izobraževalna združenja itd.) Ker gre pri izobraževanju starejših tudi za družbeno dimenzijo, za vzpostavljanje družbenih vezi, to pa je dolg proces, pa je to izobraževanje najuspešnejše, kadar je kontinuirano. Lada Zei z ZDUS je predstavila projekt LARA (učbenik v podporo izobraževanju starejših) in druge oblike izobraževanja za starejše (za zdravo prehrano, za računovodje v društvih upokojencev itd). Opozorila je na pomen IKT spretnosti, ki jih v ZDUS razvijajo z delom (sestanki po internetu). Patricija Pavlič in Igor Kotnik (ZLUS) sta prikazala prizadevanja ljudskih univerz za povezovanje z okoljem in izobraževanje ranljivih skupin. Andrej Sotošek je predstavil vlogo Andragoškega centra Slovenije na tem področju, Ema Perme z MIZKŠ, kako se razvija podpora področju izobraževanja starejših, ranljivih skupin, medgeneracijskemu povezovanju. Ana Krajnc, Alijana Šantej, Dušana Findeisen so dale poudarek konceptu in vsebinam dela na UTŽO. Posvet, ki je bil deležen finančne podpore MIZKŠ, je vodila študentka UTŽO Edita Černelč.

Raziskave, starejši delavci in dediščinske skupnosti

Ljubljana, UTŽO, 28. november 2012

Na posvetu *Starejši v družbi znanja* sta sodelovali tudi *Sonja Kump* in *Sabina Jelenc Krašovec* (Filozofska fakulteta v Ljubljani), ki sta predstavili sociološke raziskave o socialnih omrežjih starejših (sorodstvena, v lokalni skupnosti, samozadostna oporna omrežja). Zakaj se starejši učijo: obvladovanje življenja, stiki z drugimi, védenje o novostih. Na učenje starejših odraslih vplivata predvsem ruralnost ali urbanost, blaginja ne toliko. Na vasi je javni izobraževalni prostor zavzela predvsem dobro organizirana cerkev, ki združuje vse generacije, posvetna društva, ki se še zmeraj delijo na društva za moške in društva za ženske, so manj močna. Danes se družina manj opira na stare starše kot pred dvajsetimi leti. Kdor je bolj izobražen, se zanaša na krog ljudi iz daljave, drugi na sosede. *Marija Turnšek Mikačič* (Združenje izobraževalnih institucij Slovenije) je dala poudarek moderiranju in razvoju poklicne poti po 50-tem letu starosti; program, ki ga je razvila pri *Glotta Nova*. *Lili Mahne* je preučevala dediščinske skupnosti in predstavila film *Dolenja vas v stiku s predniki*, ki so ga posneli vaščani v Dolenji vasi (medgeneracijsko učenje, učenje zidnih poslikav).

Študenti UTŽO o sebi, svojem učenju in izstopu v javni prostor

Ljubljana, UTŽO, 28. november 2012

Alenka Steindl je študentka študijskega krožka za novinarstvo in umetnost pripovedovanja. Tam se preizkušajo v novinarstvu in izstopajo v javni prostor. Članke objavljajo v revijah *Vzajemnost*, *Naša žena*, *Evropa Donna*, *Jana*, *Zdravje*. Sodelujejo na javnih prireditvah kot so *Slovenka leta*, *Ljudje odprtih rok*, *Tek za upanje*. Sodelujejo s Slovensko tiskovno agencijo, bili so v uredništvih časopisnih hiš, RTV Slovenija. Študentom novinarstva mostove s svetom zaposlenih vzpostavlja mentorica *Neva Železnik*. *Alenka Steindl* se je ob učenju novinarstva opogumila in pravkar izide njena druga knjiga *Varuh srca*. V študijskem krožku Umetnost pripovedovanja prebirajo izvlečke literarnih del, veliko delajo (domovi starejših, Festival za tretje življenjsko obdobje, slikarske razstave, knjižnice, italijanski inštitut, avstrijski inštitut, festival Znanje in kultura starejših). Zato ker študira v poznejših letih življenja, si je *Alenka Steindl* pridobila ugled v svoji družini, ne le v javnem prostoru. Sprašujejo jo za svet, njeno mnenje velja kot je veljalo nekoč, ko je še skrbela za preživetje svoje družine. *Franc Hrovatin* je predstavil pomen učenja angleščine na visoki konverzacijski stopnji; boljše znanje, nove in aktualne teme, stališča, novi ljudje, novi prijatelji, medsebojna pomoč, več uporabe IKT. Koristno za družbo? Zaradi učenja je aktiven član te družbe, bolje so odloča o pomembnih rečeh lokalne skupnosti, je bolj zdrav, je manjši strošek za družbo. Tudi *Marko Živec* je opozoril na vednost, ki se mu povečuje o aktualnih družbenih temah (skupaj z znanjem jezika), veliko zve o starejših delavcih, dejavnem staranju in drugih družbenih in naravoslovnih temah, ki zahtevajo, da ima človek stališča. Svoje znanje angleščine je uporabil kot mentor pri delu s starejšimi

nezaposlenimi (s posredovanjem UTŽO). Mladim sorodnikom je svetoval, kako si spodbuditi poklicno pot.

Srečanje sveta univerz za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, UTŽO, 28. november 2012

Navzoči so predstavili svoje delo. UTŽO v Žalcu (*Marija Masnec*) se močno povezuje z lokalnimi partnerji in sodeluje na njihovih prireditvah. UTŽO v Krškem (*Monika Novšak*) znanje iz evropskih Grundtvig tečajev prenaša v lokalno okolje in v izobraževanje starejših. UTŽO Velenje (*Marija Vrtačnik*) je sodelovala na prireditvah Evropska prestolnica kulture in v prizadevanjih za starosti prijazno Velenje. *Maša Bizovičar* (UTŽO Ljubljana) je zbrala podatke o številu prostovoljsko opravljenih ur, številu izobraževalnih ur, o materialnih stroških, ki jih univerze imajo za svoje delovanje. Presenetilo je, kako malo sredstev za tako velik obseg delovanja in za toliko učinkov v lokalnem okolju. *Tamara Jare* in *Dušana Findeisen* sta predstavili EU projekte EMIL, ECIL, FORAGE in Personal Town Tours. Veliko zanimanja je poželo *Evropsko spričevalo za medgeneracijsko učenje* (ang. ECIL: European Certificate of Intergenerational Learning).

Film o medgeneracijskem izobraževanju: This world is worth learning together

Ljubljana, YouTube november 2012

Dušana Findeisen in *Robi Mlakar* sta po zamisli *Tamare Jare* pripravila film, ki spremlja *Ta svet je vreden, da se učimo skupaj*, medgeneracijski dogodek EMIL 2012. Dogodek je povezal dijake Gimnazije Šentvid v Ljubljani in študente UTŽO Ljubljana; skupaj so se učili in skupaj razmišljali o učenju. Sodelovanje obeh ustanov se bo nadaljevalo. Film vsebuje tudi posnetke, ki so jih naredili dijaki.

Več: <http://www.youtube.com/watch?v=UbhPM2lLnmY&feature=youtu.be>

Napovedujemo, vabimo

Gledališče ob petih je odprlo svoja vrata

V gledališču ob petih sodelujeta partnerski ustanovi Slovensko mladinsko gledališče in Univerza za tretje življenjsko obdobje. Predstavam sledijo pogovori z igralci, dramaturgi in režiserji.

Program:

Ivan Cankar: Pohujšanje v dolini Šentflorijanski (13. 11. 2012).

Charles Dickens: Oliver Twist (3. 1. 2013)

Fjodor Mihajlovič Dostojevski: Zločin in kazen (24. 1. 2013)

Svetlana Makarovič: Večer šansonov: Krizantema na klavirju

Abonmajske predstave so ob torkih ali četrtek popoldan ob 17.00 uri

Cena abonmaja: 29 evrov

Prodajna galerija SMG na trgu Francoske revolucije 5 je odprta vsak delavnik med 12.00 in 17.30 ter ob sobotah med 10.00 in 13.00.

Do 20.decembra 2012 ste vabljeni v Vodnikovo domačijo, Center sonoričnih umetnosti, Vodnikova 65, na ogled **razstave Tretji korak**, razstave slikarskih skupin UTŽO Ljubljana pri mentorici Tjaši Celestina. Veseli bodo vašega obiska.

NOVICE U3 – 13 2012

Neizrekljivo lepo, bi dejal Cankar, naj sijejo luči izobraževanja starejših tudi v prihajajočem letu. 21000 starejšim študentom, številnim prostovoljcem, vsem sodelavcem, kolegom in somišljenikom, vsem, ki vodijo vseh 45 UTŽO po Sloveniji, vsem partnerskim ustanovam in organizacijam doma in v Evropi želim v prihodnjem letu prav toliko zanosa, zavzetosti in ustvarjalnosti kot doslej.

Prof. dr. Ana Krajnc, predsednica

Letni posvet o izobraževanju odraslih

Ljubljana, Hotel Mons, 5.-6. december

Študentka UTŽO *Eda Černelč in Dušana Findeisen* sta se udeležili tega posveta v organizaciji Andragoškega centra Slovenije in Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Tam je uvodoma stekla razprava o prihodnosti Slovenije in izobraževanju odraslih. Nastopajoči so predstavili različne razvojne dokumente in prednostna področja. Presenetilo nas je, da znanje ni presečna vrednost, marveč naj bi se uveljavljalo predvsem v povezavi z delom, da pa je znanje potrebno prav na vseh področjih družbenega in gospodarskega življenja, pa je v družbi znanja več kot jasno. Področje socialnega varstva in razvoja naj bi se povezovalo predvsem z zdravjem, torej tudi z zdravim staranjem. Za zdravo staranje, zdravo okolje itd. pa je pomembno znanje. V svoji predstavitvi dela in razvojnih načrtov slovenske UTŽO, njenega položaja v državi in v evropskem prostoru je *Dušana Findeisen* poudarila dolgotrajno, intenzivno in samostojno delovanje te organizacije, ki je ni moč spreminjati v javno službo, kajti ustvarili so jo starejši sami ob pomoči strokovnjakov. Univerza potrebuje politične mehanizme, ki bodo njeno delo podprli, ne potrebuje pa nadzora, ki s svojimi standardi močno zaostaja za pravo naravo starejših in te njihove civilne organizacije, ki ustvarjalno, razvojno in z vsem svojim delom podpira starejše, njihovo vpletenost v družbo in lokalni razvoj. "Potrebno pa bi bilo uvesti formalno izobraževanje starejših", je še poudarila.

Ni nujno, da imajo računalniški domorodci potrebne računalniške spretnosti. FORUM IKT 50+ je ugledal luč sveta

Ljubljana, 4. december 2012

Na pobudo ZDUS in *mag. Tomaža Banovca* so se v stavbi Gospodarske zbornice Slovenije zbrale za računalniške spretnosti starejših zavzete organizacije (ZDUS, Slovensko društvo informatikov in Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje) in drugi člani nastajajočega foruma. Po pregledu gradiva, tj. študij o stanju informacijsko komunikacijskih spretnosti starejših v Sloveniji (*Tomaž Banovec, Alenka Reissner*) ter vpogleda v Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju trga dela (ZUID), ki na novo ureja tudi delo upokojenih (do največ 60 ur dela na mesec ob najvišjem letnem plačilu nad 5000 evrov naj upokojenci ne bi izgubili pravice do pokojnine) je sledila razprava o ciljih foruma, ki želi biti dejaven pri širjenju in utrjevanju računalniških spretnosti starejših, pa tudi pri uveljavljanju starejših upokojenih strokovnjakov in njihovega delovanja. Forum se je zavzel tudi za omogočanje možnosti za javno priznavanje računalniških spretnosti starejših. Odgovor "obvladam računalnik" namreč ni dovolj niti za starejše niti za mlade. Spričevala bi tu bila v pomoč, ne le starejšim, marveč tudi računalniškim domorodcem, mladim, ki so te spretnosti posrkali iz okolja. Forum naj bi vplival tudi na oblikovanje politik za vse starostne skupine, tudi starejše delavce. *Dušana Findeisen (UTŽO)*, ki se je udeležila ustanovnega posveta, je

predstavila *gibanje Znaš, nauči drugega* in poudarila pomen andragoškega znanja za starejše izobražence, ki bi bili pripravljene svoje znanje prenašati na druge, pa tudi pomen in načrtovanje močne kampanje za prepričevanje javnosti.

Projekt ECIL o medgeneracijskem izobraževanju in učenju

Ljubljana, 12. december 2012

Tamara Jare je na konferenci po Skypu zastopala Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje. Udeleženci so pregledali doslej opravljeno delo. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje pospešeno pripravlja prerez stanja na področju medgeneracijskega učenja, teoretično razpravo o tovrstnem učenju in slovenske primere dobre prakse. Člani projekta še zmeraj iščejo soglasje o tem, kaj pomeni medgeneracijsko učenje, kaj to je in kaj to ni.

Slavnostno odprtje računalniške predavalnice

Na posvetu so se zahvalili študentu Juriju Kusu in podjetju VO-KA za donacijo računalnikov

Ljubljana, UTŽO, 12. december 2012

Krajši posvet UTŽO je združil študijsko skupino UTŽO, ki soustvarja Wikipedijo, mentorje in mentorirance v učenju računalništva v gibanju *Znaš, nauči drugega*, študente v računalniških programih in druge. O pomenu gibanja *Znaš, nauči drugega* so spregovorili Ana Krajnc, Senka Hočevar Ciuha in Jurij Kus. O tem, zakaj starejši študenti Univerze za tretje življenjsko obdobje potrebujejo Wikipedijo, so udeležence posveta nagovorili Andrej Žohar in Matjaž Mravlja, pobudnika in prva mentorja za Wikipedijo, ter prvi ambasadorki Wikipedije na UTŽO študentki Ljuba Brank in Eli Drenik. Z bogatenjem pojmov na Wikipediji postanejo njihov študij in študijski rezultati na UTŽO, pa tudi zunaj nje, trajno dostopni vsem slovensko govorečim. Na tak način dobi študijsko delo še večji smisel, študenti močno motivacijo za kakovostno delo, Slovenija pa oprijemljive koristi od starejših rodov - prenos znanja je namreč ključen v zdajšnjih časih. Prav tako se je pri delu na Wikipediji moč priučiti dela z računalnikom (internet, digitalna fotografija). Dogodek je bil posvečen tudi slavnostnemu odprtju računalniške predavalnice.

Medea Rozman: Ženske obirajo hmelj

Na UTŽO Žalec vzgajajo kulturne mediatorje - vrtno prostovoljce za Vrt zdravnih rastlin v okviru Inštituta za hmeljarstvo

Žalec, december 2012

Študijski krožek *Zeliščarstvo, narava in zdravje* na UTŽO Žalec vzgaja kulturne mediatorje - vrtno prostovoljce v sodelovanju z Inštitutom za hmeljarstvo Žalec. Tam, v prvem vrtu zdravnih rastlin v Sloveniji, bodo starejši študenti UTŽO Žalec sodelovali kot razlagalci vrta in posameznih rastlin. Inštitut tudi s svoje strani daje prostovoljcem dopolnilno izobraževanje. Starejši študenti so neke vrste kulturni mediatorji - vrtni prostovoljci. Spoznavajo biotsko pestrost svojega naravnega okolja, pridobljeno znanje dajejo drugim in ga širijo v kraj. Ob tem se starajo zdravo in v skladu z definicijo zdravja, ki jo je podala Svetovna zdravstvena organizacija: *zdravje je stanje popolne telesne, duševne in družbene blaginje*, za katero je odgovoren vsakdo med nami. Člani študijskega krožka namenjajo pozornost tudi hmelju, še vedno simbolu Savinjske doline. Že prva izobraževalna srečanja so pokazala, da je zanimanje UTŽO za naravo in naravoslovje ter vzgojo prostovoljcev prava izbira. (Vir: Marija Masnec)

Avtorica: Tanja Fürst, študentka v skupini Želve, UTŽO Ljubljana

Izobraževanje in vzgoja kulture trajata celo življenje

Nemčija, december 2012

Mentorji mlajšim to dobro vemo: ne smemo zamuditi niti najmanjše priložnosti, da mladega človeka izpostavimo vplivom kulture, umetnosti. Počasi se tedaj gradijo zanimanje, nove vrednote, počasi se gradijo želje. Kako je moč doseči otroke, mlade, pa tudi starejše? Katere mejnike v kulturnem razvoju človeka je moč prepoznati? Katere faze, ki so pomembne za razvoj osebne kulture, je moč prepoznati vzdolž življenja? Na katere strukture se je pri tem moč opreti? Kdaj smo godni, da kulturo sprejmemo in doživimo? Ali obstaja recept za uspeh? Je izobraževanje iz kulture, je odprtost za družbo, je vzgoja za kulturo prednost kulturnih in izobraževalnih ustanov, ali pa

morebiti ni? Ta vprašanja so se odprla ob okrogli mizi v Friedrich-Ebert-Stiftung, odprli pa so jih strokovnjaki, praktiki s področja kulture, kulturne politike in lokalne uprave.

Ko nekdo ničesar ne ve, pa vendar vse razume

Avstrija, december 2012

Arno Geiger je napisal knjižno uspešnico *Stari kralj v pregnanstvu* (nem. *Der alte König in seinem Exil*), delo o svojem dementnem očetju. Predvsem pa Geiger piše o tem, kaj v vsakem trenutku življenje ponuja, kaj v vsakem trenutku življenje naredi vredno. Delo je poglobljena, karakterna in brezčasna pripoved o tem, kar nekoč vsi doživimo: starost, bolezen, domovino, družino. Je razmislek o vsem. Je vaja iz askeze, vaja o tem, kako povedati prav vsem, kar je pomembno, brez odvečnih besed. "Nekaj besed o tem, kar vem o Avguštinu Gaigerju. Rodil se je leta 1926 kot tretji od desetih otrok. Leto dni živi v domu starejših v Avstriji, svoji domovini. Je oče Petra, Helge, Wernerja in Arna. Njegova najmlajša vnukinja je Eva. Žena se je od njega ločila že zdavnaj, a nikoli se nista zapustila. Ko zdaj pride na obisk, ga ostriže. Pri sedemnajstih se je vojskoval. Želel si je študirati elektrotehniko. Zmeraj je bil ročen. Njegov najljubši roman je Robinson Crusoe. Našel si je ženo, zgradil je hišo, ustvaril je družino ... Ima smisel za humor. Rad poje. Prijazen je in hvaležen za izraze prijaznosti, a neha biti, če ga vznemirimo. Kadar se smeji, nam gre njegov smeh do srca. Avgustin Geiger je dementen. Rad ga imam ..." Delo priporočamo študentom v študijskih krožkih nemškega jezika, v zdravstvenih študijskih krožkih, v programu *Moji starši so stari* in vsem, ki vsaj malo poznajo pravo naravo demence. Delo je realistično, temelječe na doživetjih in opazovanju in tudi optimistično. Je hvalnica življenju. Arno Geiger: „*Der alte König in seinem Exil*“. Hanser Verlag, München 2010.

Corrigendum: V zadnjih elektronskih novicah smo netočno omenili dediščinske skupnosti in film. Gre za dokumentarni film "Tu malajne ni vse proč palu", ki je nastal v Zavodu Parnas v sodelovanju z vaščani Roba in okolice in ob podpori Ministrstva za kulturo.

Več: http://zavod-parнас.org/viewpage.php?page_id=109

Napovedujemo, vabimo

Filmska srečanja ob kavi

Skupaj s partnersko ustanovo Mestni kino Kinodvor vabimo, da se ob sredah ob 15.00

uri udeležite filmskih predstav. Pogovore po predstavi moderira *Helena Koder*.

19. december: *Pisma Sv. Nikolaju* / Mitja Okorn, Poljska, 2011/, gost Mitja Okorn

9. januar: *Cezar mora umreti* / Paolo in Vittorio Taviani, Italija, 2012/, gost Igor Pribac

23. januar: *Dolge počitnice* / Damjan Kozole, Slovenija, 2012/, gost Damjan Kozole

13. februar: *Polnoč v Parizu* / Woody Allen, ZDA/Španija, 2011/, gostja Vesna Milek

13. marec: *Melanholija* / Lars von Trier, Danska, 2011/ gost Marko Jenko

27. marec: *Le Havre* / Aki Kaurismäki, Finska/Francija/Nemčija, 2011/, gost *Michel Obenga*

10. april: *Masaker* / Roman Polanski, Francija, Nemčija, Poljska, 2011/, gostje Saša Pavček, Igor Samobor, Mojca Kranjc

Gledališče ob petih

V sodelovanju s partnersko ustanovo *Slovenskim mladinskim gledališčem* vas vabimo k obisku abonmajskih gledaliških predstav:

3. januar ob 17.00 uri

Predstavo *Oliver Twist* po romanu Charlesa Dickensa je priredila Blažka Müller Pogrjajc, režiral pa Matjaž Pogrjajc. Tenkočutna zgodba o peripetijah nedolžnega dečka sredi krutega velemesta je priljubljena romaneskna klasika, ki jo hudomušno upodablja izjemni igralski ansambel.

24. januar ob 17.00 uri

Posebno doživetje nam ponuja gledališka predstava *Zločin in kazen* po romanu Dostojevskega in v prevodu Marijana Poljanca. Predstava se nas dotakne zaradi mojstrske režije Diega de Bree in čudovitih igralskih upodobitev.

Marca ali aprila se bo abonma zaključil s *Krizantemo na klavirju*, večerom šansonov Svetlane Makarovič v izvrstni glasbeni interpretaciji Janje Majzelj.

Po predstavah pripravljajo za vas pogovore z igralci, dramaturgi in režiserji uprizoritve, ki si jo boste ogledali.